

7 752

శ్రీరస్తు

దోమకొండ సంస్థానాధిప

రాజా రాజన్న భూపాలశేఖరాస్థానకపపుంగవ

రాసాక లక్ష్మీపతి కవి విరచిత

శ్రీ కృష్ణవిలాసము

ఇది

శ్రీమంతు రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరు వర

సంస్థాన్ దోమకొండగారి యాజ్ఞానిసారము

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడి
ప్రకటింపబడియె.

౧౯౨౮

వీరిక

శ్రీకృష్ణవిలాసంబును యుగ్మహాప్రబంధమును దోమకొండసంప్రానాధీశ్వరుల పూర్వీకుడు కావినేని వంశభూషణుడు రామశృంగోత్ర పవిత్రుడు పాతాన్ధికి పోతాడు రాజ్యపాల పుత్రుడగు రాజన్నచోదరిభూపాల శేఖరుని యాజ్ఞానుసారము తిరిగివచ్చి కవిపుంగవులను రాపాక లక్ష్మీకృష్ణుల గారిచే రామకృష్ణపేట శ్రీరామచంద్రస్వామికి సంకీర్తించుగా రించింబడినది ఈ కవి శేఖరుడు కామినేనిరాజభూపాలమూర్తి దివ్యాజ్ఞచేరచించినభావాయురధ్వజుడు శ్రీకృష్ణవిలాసంబు లయందలి యీ కింది పద్యములనులనుకొని కరవిజయము నీభాగ రిణయము శ్రీమదమాసాఖ్యానము అని గ్రంథములను రచించినవాడినియ్యశ్రీమద్రామచంద్ర సాంధ్యప్రసాద ప్రాప్తోరు భాషాకవిత్వా ధురంధరుండాయు రాపాక వంశ సంజనితుడనియు బరాశర శోత్ర పవిత్రుడైన లింగనార్యుని పుత్రుడనియు తెలియుచున్నది.

సీ. అద్వితీయాపరో , త్పూజాభూతి ప్రసి

దాని ర్య విజయమాం , ధాంచితముగ

ఘనజగజ్జన్మాది , కారణశ్రేయమా

పాఖ్యానము తెనుగు , నైదిర్ప

లలితపదార్థాద్య , లంకార సహితనీ

భాషాసహము సము , ల్లాగుమార

గృతులు మెచ్చంగ శ్రీ , కృష్ణవిలాసంబు

జనమనోహరముగ , మునురచించి

గీ॥ మించియున్నట్టి నిన్నవ , స్త్రించదరమె

ప్రబల రాపాక వంశసం , భవనవీస

జవనకవన ప్రభవనభా , ఘావిశేష

లక్ష్మణ పరిభాధుర్య , లక్ష్మణార్య.

గన్య॥ ఇది శ్రీమద్రామ చంద్ర సాంద్ర కరుణా కటాక్ష వీక్షణ ప్రసాద
పాపిస్తో భయ భావా విశేష కవిత్వ తత్వ నిర్మాణ కర్మణ చాతుర్య ధుర్య వేదా
శక్తి గోష్ఠి రాసాక లింగ నార్య పుత్ర లక్ష్మి పతి కవిప్ర ణీతింబైన శ్రీకృష్ణ విలా
సమును మహా ప్రబంధంబునందు బ్రథమాష్టాసము సంపూర్ణము.

ఈకవి పుంగవుని కవిత్వము పలక్షణమై శబ్దాలంకార భూయిష్టమై ద్వా
ప్రశస్తి నాకింపై సవరసంబు లగు సికిపిట్టై శతాలంకారంబులు కాని వాలంబై
నిరర్థక విమర్శంగా ప్రవాహము వలె పవిత్రమై యులరాదు మన్నని. కవితా
శైలి జూపుటకై స్థావరపులక న్యాయముగా రెండు పద్యములు పూత్రము నిటను
దాహరించుచున్నాము..

సీ. కలితా కలంకము , కా చంద్ర బింబంబు
లాలిత స్థిర చంచ , లాల తిక్కయు
ఫిచ్చిల పంకా నభిజ్ఞ , మృణాళముల్
సంతతా విశ్లేష , చక్రయుగము
నిత్య వికస్వరన్నీ , రజయుగళముల్
స్ఫురి తాతి మా , ర్జన కరికరములు
కీరముఖాస్పర్శ , చారుబింబఫలంబు
చికిలిచా యందగు , ముకురములును

గీ॥ నెనయడ గునేమొ ముఖముతో , వసువుతోడ
హస్తములతోడనెత్తీరు , హమయతోడ
వెడదకన్నులతోడ బెం , దొడలతో
వా రెఱతొచ్చెకులతోనల , నాతిసరే.

శ్రీ కృష్ణవిలాసము

సీ॥ సమదాతిశయవయః , ప్రమదాతత కరాగ్ర
సమదాతత పలాశ , కుముదములును
స్వందనూన మరింద , బృంద పాన మింద
నందదాన మహార , విందములును
నానా వినీతప్ర , సూనా వృతాంతరీ
పానీత హీనసోపా , నములును
లోలాను వేలాను , కూలాను వేలక
ల్లోలాను సర కోక , శాలములును

గీ॥ దనరనాంత తల పాతి, త ప్రమాద

'కగహణ నై గన ద్యోద, క ప్రకార

పూరితోదరి దీర్ఘికా, వారములకె

రాను భూపాలు పేటలో రిన్యముగను॥ భద్రాయు కయము.

ఇట్టి మహా ప్రబంధములు రచించిన రాసా లక్ష్మీ పతి యు రచింపజేసిన కామినేని రాజన్న చౌదరి భూపాలు శేఖరుండు పేర్కొన తాబ్దమున నుండిన వారలో దెలిసకొనుట చువశ్యకము కాని యిన్నిని శివార్థములోని సంవత్సరమున నుండిన వారిని నిరూపించుటకు వీలు లేకపోయినది యిన్నివ శ తాబ్దమున నుండిన వారలని మాత్రము నిశ్చయించి మాధారము లో వర్ణయింప వచ్చును.

గీ॥ కలరు బిక్కన వోలి శ్రీ, కామి కెడ్డి

భూమి విభు నాశ్రయించి న, బుధులు నిజము

శాలి వాహన శక వర్ష, సంఖ్య పెదియ

నైదు నూర్లైన వర్తమా, నాబ్దములను

అన బ్రహ్మోత్తర ఖండము లోనిక నీవ గీతి వలన బిక్కన వోలు కా మా కెడ్డి ధరణీశ్వరేశ్వరుండు శా. ౧౧౭౦లలో నుండినటుల నిశ్చయింప వచ్చును, కామినేని రాజన్న మంశానుక్రమణి కావనామిగాఁ జూచిన యెడల కా మాకెడ్డి భూపాల శేఖరుండు బిమ్మట రాజన్న చౌదరి భూమిశ్వర రుండై దవ తరమువాఁడగును మరి మొక్కటికి ౧౭ సంవత్సరముల చొప్పున లెక్క జెట్టిన నైదు తరములకు ౧౭౫ సంవత్సరము లగును కావున రాజన్న చౌదరి ననుచుతీ శ్వరుండు ౧౭౫ సంవత్సరముల ప్రాంతమున నుండినవాఁడు అనగా శ్రీశ ౧౭౫౨ ప్రాంతమున నుండిన వాడని నిర్ణయింప వచ్చును.

ఈశ్వర్ణ విలాసము భద్రాయు రిభ్యునియమురచింప జేసి తనకీర్తి గగంత విశ్రాంతముగా జేసిన రాజన్న చౌదరి ధరణీశ్వరుని చంపంబుననే వారి పూర్వ లగు కామాకెడ్డి నృపాగ్ర గణ్యుఁడు నిజాన్తానకవియగు పట్ట మెట్ట సోమనాథ సోమ యాజి కవిచే సూతసంహిత వాశిష్ట లింగ పురాణములను యెల్లారెడ్డి ధరణి కాంతుండు బ్రహ్మోత్తరఖండము బాల భారతము కిరాతార్జునీయమును గ్రంథత్రయమును రచింప జేసి ధన్యులైరి. వీరిసోదరుడగు మల్లారెడ్డి భూపాల కని శేఖరుండు స్వయముగా షడ్వక్రవర్తిచరిత్రము శివభర్తృరము పన్న

పురాణ ముగ్రంథత్రయము నిలవేలునగు చిక్కనవోలు శ్రీసిద్ధరామేశ్వరస్వామి
 కంకిత మొనగి రచించి తన జన్మము స్వార్థకము జేసికొనుటయే గాక నీ కీర్తి
 గ్రంథ రూపమున శాశ్వతముగ వెలయు జేసెను. పైగ్రంథ రాజములలో సూ
 య సంహిత బ్రహ్మోత్తర ఖండము పద్మకవచచరిత్రము, పద్మ పురాణము భ
 ద్రాచ్య రథ్యుదయము గ్రంథము లిదివరలోనే కామినేని వంశదీపముగనుదోమ
 కొండ సంస్థా నాధీశులచే ముద్రింపబడినవి. ప్రకృతియు రాజరాజేశ్వర రావు
 బహద్దరు సంస్థాన్ దోమకొండ గారు తమ పూర్వుడైన రాజన్నచోదరి భూపా
 లుండు రచింపజేసిన ఈ శ్రీకృష్ణ విలాసమును ముద్రణంబొనరించి రాజభూపాలు
 ని కీర్తి యాచంద్రాగ్నిముగా విరాజిల్లు జేసిరి.

ఇట్టి సద్గుణగణ విరాజ నూర్చులైన శ్రీరాజవారినిం దక్షుత్రులను పర
 మాత్ముడు రక్షిండుగాఢ

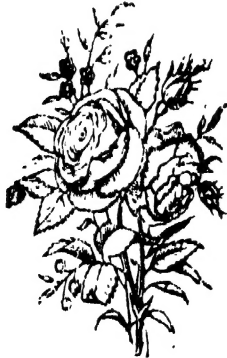
ఉమాబాగ్

నాంపల్లిసెప్టా

హైదరాబాద్ (చిక్కన)

పద్మ మండడి వేంకట కృష్ణశాస్త్రి

సంస్థాన్ దోమకొండ

శ్రీకృష్ణ విలాసము

అవతరణిక

శా॥ శ్రీ విష్ణుం డఖిలామరాధిప సదాజేయ మానప్రభా |
వావిర్భూతకృపా కటాక్షమున నన్యప్రాప్తి మద్దానర |
క్షౌవృత్తిన్ గనుపట్టజేయు క్రియ నా కాంక్షించి హర్షించునా |
శ్రీ విద్యాకృతి లక్ష్మీమత్కృతిని సుశ్రీనొందగాఁ జేయుతన్ ||౧||

చ॥ నరన విహారుడై తనరుసారననేత్రుఁ డొకానొకప్పుడొ |
క్క రొకరి కన్మారంగి బెనగన్నదిదల్చి ఫణాగణంబులన్ |
స్ఫురిత గృహంతరంబులుగ శోభిలఁజేసి చెలంగి పొంగున |
య్యురగ కులాగ్రగణ్యుఁడు మదుక్తులఁ బ్రోవుత సమ్మదమ్మునన్ ||౨||

మ॥ జలజాతుం డొకవేళ రాక్షస జగీషన్ దెల్ప వేగన్ మహా |
బలవక్షస్థల చర్మమూతగను నాబ్రహ్మాండమీ భేరియై |
నలరన్ గాలముదండమై దనరఁ జంద్రాదిత్యు బుద్ధ్యద్రవో |
జ్వలతాళంబులుగా నొనర్చగల విష్వక్సేనుఁ గీర్తించెడన్ ||౩||

శా॥ నానా వర్ణ విభేద మేర్పడక నానందించు విష్ణుండొగిన్ |
నానా వర్ణ విభేద మొందు మము సన్మానింపడా యంచునా |
శ్రీ నాథాం ఘ్రినరోజ చింతసమునన్ జీవించు సంవిత్సుధా |
పానుల్ మానులు నైసవారిఁ దలతున్ బన్నిద్ది రాళ్వారులన్ ||౪||

మ॥ హరివత్సస్థితః జెంది సింధుసుత, నైజాంగంబులన్ మామకః |
 స్థిరలావణ్యముఁబూని నన్ను సధరిస్తేమలబుగఁ జూచె నీ |
 విరసంబెట్టుల దీర్చుకొందునని యా విశ్వాత్ము నాత్మప్రభా |
 కరునింగా నొనరించు కాస్తుభము మత్కావ్యంబుఁనుం బ్రోవుతన్ ||౫||

చ॥ దరకరమైన యాత్మని సవశ్రవణంబున భీతిఁజెందునా |
 మరసురవైరి జీవితము ముందుగ దాహరియించి పేరు శ్రీ |
 హరి కొనరించి మించియు నిశాధిపనన్నిభమై వెలుంగు సుం |
 దరతర సాంచజన్యము సదామధుదార మృదూక్తి బ్రోవుతన్ ||౬||

మ॥ యతు లోక, పృథు భక్తిచే నిజసహస్రారంబులన్ శ్రీశ్రీ యః |
 పతిఁ బూజించుట దెంతనే సతతమప్ప ద్వాత్సు సంతర్ప హి |
 స్థితునింజేసి కదాజ్ఞచే సమయోపత్కంఠ కైవల్య కి |
 ల్యత వృత్తిఁ జరియింతునంచను సహస్రారంబుఁ దల్లున్మదిన్ ||౭||

మ॥ తన చేతన్ హతులై న వైత్యులను స్వస్థానంబు నొందించి వా |
 రి నిజేచ్ఛన్ జరనిచ్చు శస్త్రపతి నారిం జెప్పగానేల ది |
 ర్మస మాత్రంబుననే సుఖంబాసఁగుపెన్ శస్త్రంబునేనేయ నా |
 ఘననందంబును సందకింబాసఁగు మత్కావ్యోక్తకీన్ సౌఖ్యమున్ ||౮||

మ॥ వలయా భూతములై చతుర్దశ జగద్రాతంబు లొప్పన్ మహా |
 చలసంకాశతను త్రివిక్రమక గాఢప్రసన్నురస్కారి భా |
 సిలు సాశ్వాదృత కామినీకు చతుః శ్రీగంధ చచాప నో |
 వల సద్వీర్యగదా మహాయుధము మద్వాక్యంబులన్ బ్రోవుతన్ ||౯||

చ॥ త్రిగుణములేక సూపమయిఁ తేజము నొందుగతిం దివక్రతల్ |
 సాగను వహింప శౌరికిరళోభితమైదిగి భృందకర్ణముల్ |
 బగులగజేయు నాదమునఁ బట్టగు దుస్తరత ప్రతాప భా |
 గ గణితమూర్తి శౌణ్డము మదంచిత వాక్తతిఁ బ్రోచు గావుతన్ ||౧౦||

క॥ భావ భవజనక వత్స |
 స్వేదధియనఁ దనరి కత్న శేఖర హారా |
 ద్యావాహస్యమై వెలసిస |
 శ్రీవశ్యము మాగు మీలు నేయుత నెపుమన్ ||౧౧||

సీ॥ కణ () భుక్కుణితి పరాకాష్ఠచే వర్తింది
 షశ్యత్వదోక్తి ప్రపంచమెంచి.
 ఫణభృవాఖ్యాత ప్రభావంబున నటించి
 భట్టార్యలసగుక్తి బరిగిమించి.
 సమ్యగంతస్తంత్ర స్థానంబు వహించి
 ప్రాభాకరోదీశ ప్రతిభగాంచి.
 కాపిలగంధ ప్రకాశతఁ జరిగించి
 ఘనపతంజలిసూత్ర గణనమించి.

గీ॥ జ్ఞేమిని వ్యాసరచనా విచారనంచి
 తార్థ తాత్పర్య ధుర్యతనను నదించి
 తేజరిత రామభద్రేంద్ర దేశికేంద్ర
 వాణి నిగమాగ మాహ్నిక వర్తనమున

॥౧౨॥

సీ॥ అనుదినానిత్య దేహత్మా భావాది చా
 ర్వాకమతాహర్య వజ్రధారి
 నంతతక్షణిక విజ్ఞానాత్మ సంవాది
 బౌద్ధమత ధ్వంత భాస్కరంబు.
 షోధిష విజ్ఞాన గుణకాశ్మ వాదిప్ర
 తర్కమహారణ్య తలవాగ్ని.
 సరసతేతర నిరీశ్వరవాది మీమాంస
 కాభి మత్యేభ పంచాననంబు.

గీ॥ చండపాపండ సాగత జటిల చటుల
 వికట కాపాలి కక్షపణక మతాభ
 నీప్త పవనూన మగుచుండు దేశికేంద్ర
 రామభద్రేంద్రసూక్తి ధీరమ్యయక్తి

॥౧౩॥

సీ॥ చినచి దీశ్వరశేషశేషి సంబంధాది
 భేదదర్శనవాది నానరించి.
 భాషితేష్టపాణ భానభక్తప్రసా
 నమహేశశైవ సిద్ధాంతమెంచి.
 అద్వితీ యాప్రమే యాప్రతి బద్ధాప
 రోక్షసాక్షాత్కార యాశ్రిగాంచి.

పరిరహస్యస్వరూప విమర్శనీయోగి
సీహృదయ గ్రంథనియతఃగాంచి.

గీ॥ భావతీంద్రాశ్రమ సరస్వతీ రసజ్ఞ
తీర్థమల సాంప్రదాయ పథీవిధిజ్ఞ
ధీరుడగురామ భద్రేంద్రు దేశికేంద్రు
పాదపద్మంబు లాత్మలో బ్రస్తుతింతు

॥౧౪॥

సీ॥ చైతన్య చిచ్ఛక్తి (చిచ్ఛక్తి) సం విద్విమర్శహృ
దయపరాసూత్ర సందర్శమరసి.
సరసారుణశ్వేత సమ్మిశ్ర నిర్వాణ
చరణ సంజ్ఞల రహస్యంబుఁ దెలిసి.
యాజ్ఞ వల్క్యక్తాగమూర్ధ భార్గవరామ
ఖండతాత్పర్య సంగతి వచించి.
నిస్సంశ యాగమ నిగమాంత రాధ్యాంతి
తైకత్వ తత్వ సంప్రాప్తిఁ జెలంగి.

గీ॥ కుశలియగురామ భద్రేంద్ర గురువరుండు
సలలిత పరాపర రహస్యములనుఁ దెల్పు
రాజభూపాలుఁ డవని సాంప్రమాజ్యపూజ్యుఁ
డగుచు వర్తించెననిదల్తు సమదినంబు

॥౧౫॥

సీ॥ భిల్లపల్లీ నము ద్వేల్లి ద్రధిరఝరీ
లోలకల్లోల వాచాలమగుచు.

బలిపురస్వర తలాతల పటహారవా
రంభసంరంభ ధీరంబు నగుచు.
ప్రాగ వాగాది దిగ్భాగా నభిజ్ఞాన
దిక్పాలకాల సందీప్త మగుచు.
కందుకాయితీ ఘనాఘన ఘటావిఘటిత
దుర్వారపర్వత స్తోమమగుచు.

గీ॥ సంతతేతస్తతః పతత్సార సోదభ
వాండభాండ పరంపరాఖండ ఘగుచుఁ

బరఁగువతఁగేంద్ర పత్రోద్ధ పటుసమీర
మస్మదమి తాఘతూలంబు నడఁచుగాత

॥౧౬॥

క॥ దోషనిబంధన రంధ్రాః

స్తేషణ మొసరించుకుకవితితుల నెల్లఁ

దూషించి. సుకవులను సం

తోషంబున నభినుతీంతు దోరపు బత్తి॥

ప॥ అనియిష్టదేవతా నమస్కారంబును సుకవిపు రస్కారంబును కుకవి తిరస్కారంబునుం గావించి, యొక్క పుణ్యశ్లోకుడర్శనంబు నేయం దలంచి

॥౧౭॥

శా॥ శ్రీమచ్చందిగ సుందరోపలన భస్మస్సానిధ పీఠ్యాపగ

శ్యామోద్యత్కుచ కుంభసంభరిత గంధామోదనా మోదితా

భామద్వీపవతీ సరోజకుమార భామద్విరేఖంబు శ్రీ

రామారెడ్డి పురంబు రంజిలు రమారామాభి రామాకృతిఁ

॥౧౮॥

సీ॥ వేదవిద్వి మతా [లా] ను వాదజచ్చాస్త్రాను

మోదకృద్వి ప్రప్రముఖ్యమగుచు

విగ్రహగ్రహ రిపోదగ్ర విగ్రహదీప్తి

నిగ్రహ నుగ్రహనృపతియగుచు

సార్తాదరణధుర్య పూర్తాక రౌదార్య

వార్తాచరణ వర్యవైశ్య యగుచు

హలవిగాహిత భూమితల విమోహిత భుజా

బలసమీహితకృషీ వలయు నగుచు.

గీ॥ నిభృత పరభృత పరిషద్యనీపనీప

తరును మఫలప్రవర్ధన ధనద ధనద

చిత్రచైత్ర రథోద్యాన సేవ్యమగుచు

శ్రీ దలిర్చెను శ్రీరామ నృపు నిపురము

॥౧౯॥

ప॥ ఘటియు సప్తరంబునఁ జిత్రకర్మంబులవర్ణ సంకరంబులు, గాన విద్యలము ర్చనలు, వల్లీకంబులద్విజిహ్వాగ సంచారంబులు, ఆనందంబుల బాహ్య యంబు, ఛత్రచానరంబులఁ గనక దండంబులు, రతులబంధ విశేషంబుల

శ్రీకృష్ణవిలాసము

అంగ సంగతంబుల వీడనంబులు, అధరోష్ఠంబుల మధువిశేషంబులు, కుచంబుల కాశిన్యంబు, యోషిన్న యనంబుల చాపల్యంబు, చూపుల పక్షపాతంబు, భూయుగంబుల వక్రతలు, మదవతీగతుల జాడ్యంబులు. ప్రణయ కలహంబుల విప్రయోగంబు, నితంబంబుల మేరమీరుటలు, మధ్యంబు లక్షమదళలు, ధ్వజంబుల ప్రకంపంబు, రతంబుల కేశగ్రహణంబులు, గీతప్రబంధంబుల రాగవిసేదంబులు, మఱియు శ్రీకంఠ నివాసంబనదుర్గావరణభూషితంబై, గగనంబన ఇనసుత బుధకవి రాజ మిత్రంబై, భానుమండలంబన ప్రభాభా సుగంబై, అలకా పురింబన ని ధానధానూ శ్రితంబై, మనసశూణీరింబన సననూయుధ భరితంబై, రత్నాకరంబయ్యున భంగసంగతంబు, విబుధావృత స్థానంబయ్యు ధరణీతల విలసితంబు, నివకుల పాలిశంబయ్యు భీమవిజయ ధర్మరాజ రాజితంబును, పద్మాకరంబై విషసంగ వజ్జితంబునునయ్యె రామ సభావదనంబన కుశలవన్యాయ భరతాను మోదితంబైయొప్పె మఱియు || ౨౦ ||

క॥ ఆ సగరంబున భాగ్యంబు

శ్రీనాథుండగుచు రాజశేఖరుడలరున్

నానాజనతానావన

దానావనతాబ్బ బంధు తనయుండగుచున్

|| ౨౧ ||

క॥ ఆధరణిపుఁ డత్వంతా

సాధారణ సుగుణగణవ సన్మానసుడై

మేధావినమేధావిత

బోధామిత చిత్స్వరూప పూర్ణతననరున్

|| ౨౨ ||

మ॥ వర రాజున్న సృపాలమాలి వసుధో ద్వాహంబు గీపింపభూ

సురసంరక్షణ దత్తుండౌట పనియా భూపాలకుల్ స్థేయమా

గురుపాదార్చిత వీక్షిల్ నిజపదాంగుష్ఠంబులన్ రాయగా

బరివారంబులు గొల్పిన ప్రముఖులై వర్తించిరయ్యయ్యెడన్

|| ౨౩ ||

చ॥ పటుతర కామినీకుల పావనరాజ సృపాల మాలివి

స్ఫుట కరళాత హేతిరణ భూష్టల గక్తని పిక్తయైమదో

త్కట వికమాట్ట హాసకర కాళిక రాశ కటాక్షణ ప్రభా

పటలముఁ బూని శోభిత విభావిభవంబు దలిచ్చు చుండగన్

|| ౨౪ ||

మ॥ విధితార్థ ప్రదకామినేస్యభిజనాన్వీత ప్రభావోదయా।
 స్వదరాజన్న నృపాల శేఖరు యశశ్చంచత్రి తాంభోజమి॥
 పాదవక్త వర్ణిలనీలశాలిన భటుద్యోత ద్విరేఫస్థితి॥
 బాదలకలోక విలోచనంబులకు సాంపుల్ బుట్టుచుండక దగళ ॥౨౧॥

సీ॥ కాళింది! పల్కవే ఘటసముద్భవ! యేమి?
 జలనిధినేను మచ్చత్రునామ
 మేరీతి నుడివితే? విధమానన! శాత
 మిని నేను నాన పత్నినిఁ దలంచి
 దానిపేరును నన్నుఁ బూని పిల్చితివన్న?
 నతఁడీట్లులనియె నోయట్జవదన
 మాలిన్యమునహించు మతమేమి యన్ననన్న
 దీలలామంబును ధీర! వినుము

గీ॥ నిగ్రహానుగ్రహుఁడు కామినేసరాజ
 శేఖరుఁడు క్రోధమూర్తియై చెలగుచుండు
 సతనిశత్రు నితంబనీ సాంజనాఠీ
 వారిచేనిట్టి కాంతికా ధారనైతి ॥౨౨॥

క॥ రాకాశశి సీకాశశి
 వాకాశ శిరస్సరి ద్విపారణ తరంగా
 స్వీకార శుభాకార
 శ్రీకారములయ్యె రాజశేఖరు ఘనుతుల ॥౨౩॥

సీ॥ విక్రమప్రక మోపక్రమ ప్రక్రియా
 ధ్యక్ష రాజన్న దేశాయదనర.
 చత్రత్య నీకభూధవుల పట్టణముల
 సంచరించు కిరాత శిబరసతులు.
 కీణా నద్వర్ణ సంకీర్ణారత్నంబుల
 ఖాదిరాంగార శంకనుగ్రహించి.
 సింహుగావించి శ్రీఖండ కాండంబులఁ
 ద్రవత్నములనిండఁ జవిలి పేర్చి.

గీ॥ దరము కులితాక్షులగుచు పూత్కరణ మొనర
నెనసి తమశ్వాస వాసనా కృష్ణభసల
వినరమును ధూమ సముదయ విభవముగను
జేయుదురు ముగ్ధభావంబు జెలగుచుండ.

॥౨౮॥

మ॥ రసికాగ్రేసర పూజ్యమానుడగు నారాజన్న దేశాయీయున్ |
వసుధాపాలన భూరివైభవమునన్ వర్తింప కైలాస సరి |
వసధంబున్ విడనాడి వాసుకినిజావాసంబు వేజేరినై |
జనతీరత్నముతోడ గూడుకొనియెన్ సంతోష మింపొందగాన్.

॥౨౯॥

సీ॥ మానతశ్రీ కామినేని రాజన్న భూ
పాలుండు నిజబాహుబలము మెరయ
చతురంబుధి పరీత సర్వసర్వంప హన్
భరియింపు చుండగఁ బ్రముద మెనఁగ
లలిత శుద్ధాంత కాంతలు గీతమొనరింప
శిరములన్నియు చూచెనేమ భోగి.
విమలకచ్ఛప రాజ విపుల వక్షస్థలి
దశకనంబునలక్ష్మీఁ దసరఁజేసె.

గీ॥ సరస హరిదంతర స్థాన కరివరములు
కర నికరములఁ జూచి సౌఖ్యంబుమీర
విరహమొందు కరేణుకా వితతికృత
వదలఁజేయుచు ముదమునఁ బొదలె మిగుల.

॥౩౦॥

సీ॥ ప్రకుపిత ప్రతిభద [దా] ప్రతిహత ప్రథితాస్త్ర
శస్త్రసంఘటన స్ఫార ఘోర.
విస్ఫులింగంబులు ప్రస్ఫుటంబులు గాఁగ
విధి సమభ్యర్చిత ప్రథనభూమి.
స్యాసప్రస రదస్త్రక్త రసాస్థి ఖండ సం
ఘాతోజ్వలాంగారకములుగాఁగ.
కృత్తమత్త ద్విషన్నత్యక్త బంధముల్
సుమహితస్కంధ బృందములుగాఁగ

గీ॥ నప్రతిహత ప్రతాప ప్రభాభిరామ
సర్వధుర్వ హరాజన్న సార్వభౌమ
విక్రమోద్భట భటకౌద్ర విభవకోప
దీపగోగంధన [న] ఖంబు తేజరిల్లె

౩౮.

ఉ॥ శ్రీరుచికామినీని కులశేఖరురాజ నృపాలు రాజితా
వారితమారితారిశర వారిలతాగ్రణిజూచి శాత్రువుల్
కూరిమిఁ గొగలించుకొని గొంతుకలక్కులు చెక్కులంటగఁ
జేచి నాచరక్తులయి జెందిరి సౌఖ్యము సంభ మింపుచున్

౩౯.

ఉ॥ ఏకసమాఖ్య సప్తిపయినెక్కి మహా మహిమాన్వితప్రభా
స్తోక తరప్రతాపమున శోభిలురాజ నృపాల మాళితా
న్దాకిన శత్రుపైఁ గదియఁదక్షిణ మాత్రను సప్తసప్తితోఁ
గ్గీకొనెఁ దద్యోగోధిగతిఁ దెల్పుగ నేటికి భూతలంబునన్

౩౩.

గీ॥ నిపుణుఁ డైనట్టి శ్రీకామినీనిరాజ
నృపతి యభయంబు వేడిన రిపులనెల్ల
గాచి యిచ్చించు వీడజే కాలమందు
నంచు విచిత్రంప జనులెల్ల నలరెఁ ననన్

౪౩.

సీ॥ వనజాక్షు నుదరంబునను చరాచర రూప
మగు ప్రపంచంబెల్ల నలగుచుండు.
సవ్వనజాక్షుండు సహిరాజ మీదను
శయనించుచుండును సంతతంబు.
నయ్య హివర్ణుండు సబ్ధిలో నొకప్రజె
శంబున వర్తించి సంతసించు.
నయ్య కూచారంబునయ్య గస్త్యమహర్షి
చుళుకంబు లోపల సొంపుఁజెందు.

గీ॥ నయ్యగస్త్యుండు ఖద్యోతమయ్యె దివిని
నద్దినము కామినీనయ్య యాధ్యుడైన
రాజనృపుకీర్తి కాంతాభి రామదన్య
కర్ణనీలోత్పలంబయి కాననయ్యె

౪౪.

మ॥ ధరరాజున్న నృపాలు శత్రుభయ కృద్ధాటీ సమాటీకన|
 త్స్ఫురణంబెన్నచువైరికాంత లహహా సాంపొందునస్మత్ప్రయో|
 ధరదుర్గంబులఁ గర్కశత్వమిడి మత్పాదార విందంబులఁ|
 గురుకాత్యన్య మొనర్పడామె ననుచుం గోపింతురయ్యెబ్బజ్జాన్

౪౧.

గీ॥ నీలగళగళు గరళసాన్నిధ్యమొంది
 హారభుజ కేంద్రుడై సితాంగుడగుచు ధర్మ
 నిపుణుడైనట్టి శ్రీకామినేనిరాజు
 నృపునికీర్తిని సితవర్ణనియతిఁ జెందె

౪౬.

మ॥ సరినుండై తగురాజ భూవరు విపక్షస్త్రీ కడంబంబుదు|
 ర్భరవన్యంబగు పండుటాకుల నితంబశ్రేణి కాచ్చాడనాం|
 బరములే గా నవరింపఁబోయి స్వకర ప్రాప్తారుణ ద్యోతమా|
 నరపర్ణంబులనిండ నిబ్బరముతో వర్తింతురయ్యెబ్బజ్జాన్

౪౭.

నీ॥ తలవాకిట మెలంగు వెలఁది వేనలినూచి
 వెలిమేను మెకము చెక్కులగలంచి
 బూచులయెకిమీని పాలుచు కుత్తుకబట్టి
 వెలియాలపోతు ముక్కలరనొక్కి
 తపసి కన్వాప చొక్కపుటక్కుదట్టించి
 కఱిచీరఁగట్టిన దొరనురోసి
 చలిమిరిమలపాదు, గలయంగఁ గడలించి
 పులుగు తత్తడికాతుమెలకువరసి.

గీ॥ నేలనింగి యనకనన్ని నెళవులరసి
 యొక్కచోట వసించుట నొప్పనంచు
 కామినేని కులాభిరాకాశ శాంక
 రాజమాళినిఁ జేపట్టె రమ్యకీర్తి

౪౮.

నీ॥ శుభ్రాఖిలాంగంబు జూపట్ట జరియించు
 నీవెవ్వరన కామినేనిరాజు
 నృపయశోరాశిని నీసమీపంబున
 సరుణకాంతిచ్చటా భరణుడగుచు

వర్తించు నాతఁ డెవ్వఁ డసమత్సఖుం
 డనదత్ప్రతాపాఘ్యుఁ డరసి చూచి
 తెలిసె నీకుమాదముల్ జలజముల్ మీస్వరూ
 పంబులు నెఱిగించె బలుకపలదు.

ఆ॥ చంద్ర సూర్యులార స్వాగతంబామీకు
 సవధి కుధరవరము సగుడునేను
 నింతమన్నవృత్తినిగుడె రేయుంబవల్
 మత్సదేశ భూమి మహిమఁజెంది

౧౯.

చ॥ సతతము కామినేని కులసంభవరాజ మహేశ్వరుండు, ని
 ర్జితరీపు పట్టణుండు, బుధసేవ్యుండు సంతత సర్వమంగళా
 నివృత్తుండు కుమార సంయుతుండు వీరగణావృత్తుండుల్ల సద్వృష్ట
 స్థితిమతి, రాజ మాళియనశ్రీని వహించి చరించు నిచ్చలున్

౨౦.

సీ॥ నృపతి సన్నతకామి, నేని రాజన్నభూ
 పాలుండు సామ్రాజ్య భరము జెంద
 దత్ప్రత్య నీకాబ్జ దళవిశాలాఘోస్య
 ములనుహారావాప్తు లలరుచుండి
 నయనంబులను కంకణంబులు నవరించి
 యరిగితంబములఁ బ్రతాళించుచి
 విలసిల్లు పాణులఁ దిలకంబుల నొసర్చి
 విహిత వర్తనముల వెలయుచుండి.

గీ॥ విభ్రమావస్థల సపూర్వవేషము లవ
 హించి భర్తృగ వేషణా న్వితగతినిఁ
 సవ్యకాత్యయి నీనేవసంబుబూని
 మెలగుచుండిరి జనులెల్ల గలసి చూడ

౨౧.

గీ॥ అవని జిహ్వుండు రాజభూధవుండు విభుండు
 నిజభుజాస్త్రం భజ్యంభిత నిసితశస్త్రుఁ
 డగుట భూభృష్టులార! మీయఖిలపక్ష
 బలము కృశియించునని జనుల్ బలికెఱెమి

౨౨.

సీ॥ కల్యాణ వాహిసంగతి విలోకింపుచుఁ

గరవినిర్జిత వసుంధరుఁడు సగుచు

సంభ్రమంబులరంగ సంపూర్ణ కాముఁడై

కర్ణవృత్తులను విఖ్యాతుఁడగుచు

గటువచోర హితుఁడై గనుపట్టుచును చిత్ర

పాకాను భావియై బరగుచుండు

నారసిచూడఁ గోశాపేక్షియగుచుండి

బహుక భాగమ్యార్థ పరుఁడు సగుచు.

గీ॥ సతతలోక వినోదంబు సలుపుకామి

నేనిరాజున్న నృపతితో నెనయవచ్చి

తత్పరుండగు నృపుఁడు () కార్యస్థలమునఁ

బాద్యమొందెను నత్పరి పాటిలేక

గీ.౩.

సీ॥ ప్రథమ ప్రమథిత దుష్పథవైరిసంచార

రాజభూపాల విభ్రాజమాన

జైత్ర యాత్రారంభ సంరంభ గంభీర

భేరికాభయ దభాంకారరవము

మాదంబు సన్నిని తూర్ణకర్ణోజ్వరో

ద్వీర్ణవివర్ణతా క్షేర్ణమగుచు

విస్తర ప్రస్తర సస్తాపల శిలోచ్చ

యముల మహారణ్య సముదయముల

గీ॥ ఔనఁ బ్రవేశించి తద్వైరి వితతులధిక

కంటకాకృష్ట కేశులై కావుడింక

విషపుడనుచును ప్రతివీర వితతభీతిఁ

బాదపంబులఁ బ్రాధ్నింతు రాదరమున

గీ.౪.

గీ॥ రాజభూపాలు వాహిను లాజిలోన

సర్వతోమఃఖిసంభ్ర మస్థానులగుచు

చండకాండ పృకాండాది సాగరంబు

తొలిక బంధాధ్యముగఁ జేయదురు కడంగి

గీ.౫.

౮॥ రమణీయ్యానన పూర్ణచంద్రుడగు నారాజున్న దేశాయిధీ!
ర మనోరంజిత కీర్తిహంస విజయారంభంబులం భోగవ!
త్య మలాంబుష్టవయై భగీరథత నూజాప్లావయై భవ్యసౌ!
ర మహాఘన్యవగా హయైతగు పత్రతత్యాగ దానాప్తయై

౫౬.

౯॥ రాజున్న నృపతి కీర్తివి!
రాజితమై సకలశత్రు రాజులతోవి!
భ్రాజద్దిగంతములను!
త్రేజితమై విస్తరించె ధీరులు పొగడన్

౫౭.

౧౦॥ శ్రీవిద్యానిధిరాజ భూవిభునికీర్తి స్ఫూర్తి విస్తారమై!
ద్యావాభూముల నాక్రమించిన చకోరౌఘంబు సక్తందివ!
ప్రావిర్భూత శశాంకదీప్తి మనుకాహారంబుగాఁ జేసెరా!
జీవప్రాద్యపుడంచుఁ తోపిత మతిన్ జీవించు లోకంబులన్

౫౮.

౧౧॥ వానవావాసంబు వదలిసచ్చుటకేమి
హేతువో గోపాల! యిదివచింపు
నావిని కామధుజ్జైచి కీపుతికిఁ
దృఢమునకైధర్మితినిఁ జిరింపఁ
జనియెదననినఁ దస్తస్య మేమాయరా?
యనతిస్తనములెండెనన నడెట్లు
ధీరుడౌ రాజున్న దేశాయి దాతృత్వ
మహిమచే వ్రేడాభి మానములను.

౧౨॥ శుష్కకాశుత్వమొందె మత్తురభిదాని
వలన పాలీడ్చుకొనిపోవ వత్తయెండె
సన సగుచు దివ్యమునియోరి యతనిపైదుఁ
లవని తృణమంతయును మెక్కిరనిన మతల

౫౯.

౧౩॥ సద్యఃప్రహృద్య విశ్లేభమేఖ లాప్తియై
మృద్వియై పులకించు మేఘదాల్చి
రాగంబు జెన్నొంద రమణీయ్య రంజభూ
పాల హస్తోద్యత్క్రిపాణ లతికిఁ

కాంతాత్మ విద్విషత్కంఠ గ్రహణతమో
 రంగతద్యోగాను రక్తభావ
 విషశత్యమోహాను విభవత్వ సంమిలి
 తాక్షిత్వ మలర శూన్యంతరంగు.

గీ॥ లైవచింప దరంబుగా నట్లుదివ్య
 భావసంస్థి భజించి బహువిధముల
 వినుతినేయుచు తన్మహా విక్రమంబు
 సంతతంబు చలంచి రుత్సాహ మెసంగ

౬౦

క॥ నిరుపమరాజ మహీపతి
 తరవారిస వాంబుదంబు ధారాహతిచే
 సరిసత్ప్రతాపవహ్ని
 స్ఫురణంజల్లాచ్చి పుడమి బొదలగఁ జేసెన్

౬౧

క॥ పర జయలక్ష్మీ యుతమగు
 నిరుపమ గుణరాజమాళి సృపభట ధుర్యో
 త్కరముఁగని వైరికాంతల
 శిరోరు హంబులను ముండ్లచెట్టిడ్చి వడిన్

౬౨

గీ॥ కామినేని కులాబి రాకావిధుండు
 సంశమిచ్చి చరింపఁద దంభవత్వ
 మొందనాతనిచేత సొంపొందుచుండు
 నలకు వలయు సముల్లాస మలరె నపుడు

౬౩

చ॥ చెలుగుచు రాజశేఖరుండు చెల్వవహించి నిజాం గణంబులన్
 మెలగుచుఁ గాంతకాంతల నిమేషగతిన్ గనవారి గన్గొనన్
 వెలసినతత్పురంబు ప్రతివీధుల నల్లన నల్లకల్వగుం
 పులుగల తోరణంబు సిరిఁబూనెననన్ విలసిల్లు నిచ్చలున్

౬౪

వ. మఱియు నారాజ భూపాలుండు.

వ॥ ఋగ్యజుస్సా మామ్నాయ పాఠపద క్రమజటా వర్ణనిర్ణయ దురధిగమ ని
 మజరఁ ప్రముఖ మమపారగ సదాచార నిష్ఠాగర్విష్ట పరిష్ఠలగు బ్రాహ్మ

శ్రేష్ఠులు, న్యాయమీమాంసా సాంఖ్యయోగ భాట్ట ప్రాభాకర భాష్యక
య్యట కయ్యట్జీవిని వ్యాఖ్యా ప్రఖ్యాత పరవాదిఖండన హిండితులగు
పండితులు, హృద్యాన వద్యపద్య వైశారద్యోద్య దాంధ్ర సంస్కృత పాకృత
మాగధి శౌరసేని చూళికా పైశాచిక్య పథంశ భోగావళి, తారావళి, బిరుదా
వళి, ముఖ కవితాకరులగు కవివరులును, సోమసూర్య సిద్ధాంత బృహజ్ఞాత
కకాలా మృతాదిజ్యోతిశ్శాస్త్ర షోడశకర్మ ప్రయోక్త్యై దక్షనిజప్ర
భుసంతతశ్చే యస్సంపాద కతాత్పర్య ధుర్యనిపుణ పురోహితులగు రాజపు
రోహితులును, విశేష్య సంధాన సౌవర్ణ సంజీవకరణి సదృశావికల సకతాష
ధకరణ సత్యధన్వంతరి సమాససహ స్త జనరక్షణ ధౌరంధర్య హృద్యులగు వై
ద్యులు, భావాశ్రయ సృత్యతాళ లయాశ్రయసృత్త నాటక ప్రకరణబాణప్ర
హసన వ్యాయోగ సమవాక వీద్యంకే హాస్యగద్య రూపకేతిహాసనిబ
ద్ధ ప్రత్యాఖ్యాతకల్పితోత్పాద్య సంకరాయత్త మిశితోపక్షేపరికర పరిన్యా
స () విలోభసయిక్తి ప్రాప్తిపరమాధాన విఘాన పరిభాన నోద్భేద భేదక
రణ ముఖసంధివిలాస పరిసంపా విఘాత శమసర్మ స్పృహ్యతి ప్రగమన నిరో
ధన పర్యపాసన నక్షపుష్పీపవ్యాస వర్ణసంహృతి ప్రతిమ ఖసంధ్య భూతాహర
ణమాగ్గ రూపదాహరణ క్రమసంగ్రహ నుపమాన తోటకాధి బలోద్వే
గ సంభ్రమాక్షేపగర్భ సంధ్యపవాద సంపేట విద్రవద్రవ శక్తిద్యుతి ప్రసంగ
ఛలన వ్యవసాయ విరోధన పురోచన విచల నాధార విచుర్నసంధి విరోధగ్ర
ధననిణాయ పరిభాషణ ప్రసాదాసంధ సమయకృతి భాషోపగూహన పూర్వ
భావోప సంహార ప్రశస్తముఖ నిర్మరణసంధినాందీముఖ సూత్రధారురంగ వా
దులగు నాటక వేదులు, సమాసోక్తి పర్యాయోక్త్యాక్షేప వ్యాజస్తు త్యుపమే
యో పమాన్వయాతి శయోక్తి పరికరాప్రస్తుత ప్రశంసానుక్త నిమిత్త విశే
షోక్తి రూపక పరిణామ సందేహభాంతి మదుల్లే ఖాపహోన్న ప్రేక్షాస్మరణ
తల్యయోగితా దీపక ప్రతిపస్తూప మాదృప్తాంత సహోక్తి వ్యతికర నిదర్శ
సక్లేష రసవత్ప్రియోజన్య సమాహిత భాగిక భావోదయభావ సంధిభావ శే
బలితా వినోక్త్యర్థాంతరన్యాస విరోధవిభాన నిమిత్త విశేషోక్తి విషయ సమ
చిత్రాధి కాన్వోస్య కారణమాలై కావళివ్యాఘాత మాలాదీపక కావ్యం
గానుమానుసార యథా సంఖ్యాధాపత్తి పరిసంఖ్యా వికల్పసముచ్చయ న
హాధి ప్రత్యనిక ప్రతిపవిశేషమూలన సామ్యా తద్గుణ సంగతి వ్యాజోక్తి వ
క్రోక్తి స్వభావోక్తి భావికార్థా లంకార యనుకవృత్త్యను ప్రాసచ్ఛేకాను ప్రా
సలాటాను ప్రాసాది శబ్దాలంకార తజ్జులగు అలంకార జ్ఞులును, ఉత్తానితస్థి (స్తి)
మితానిత జ్ఞుంభితశూలచిత శరఫణిపాశ కార్ముక పరివర్త నోన్నతపద మ

ర్కటజాను కకూర్పరసింహ విక్రమ ద్విత లావలంబిత వ్యాసతత్త్వముక విహంగ
 మందపీడిత, చక్రసంఘట్టనో, దుపీడిత బాడ బస్సురిత, వేణుధారణ ప్రేంభో (భా)
 శిత, పద్మాసనాదిబంధ విశేషగతి రహస్య సిద్ధాంత పంచక రహస్యాను మో
 దులగు కళావేదులుస్వామ్య మాత్య సుహృత్కోశ రాష్ట్రదుర్గబలసంధి విగ్ర
 హాదిస్థానైశ్చక్రిత్రమచతు రోహమ సహాయాది పంచాంగ నిర్ణయ రా
 జ్యాంగ తంత్రులగు మంత్రులును, అశ్వలక్షణ గజలక్షణ, వాస్తులక్షణ, క
 న్యావాద బలావాద రసవాద ధాతువాద మాయావాదేంద్రజాల గజకర్ణ
 గోకర్ణ వరీగుమత భేతాళమత మోహనస్తంభన వయస్తంభన జలస్తంభన
 శిద్ధమంత్ర శిద్ధిభేచర గమన పరకాయ ప్రవేశాది ప్రయోగులగు యో
 గులు వాహన శిక్షానైపుణ్యును ధర్మానాప్తి సుందరీనయ నానందకరత్వ సకల్య
 భూజాతాను మోదశాస్త్రాభ్యాస పాటవన లజయంత వసంతకంతు కుమార ను
 కుమారులగు కుమారులును, సంబంధ నిబంధ నానుబంధులగు బంధువులు,
 హిత విహితకాక్య ధుర్వతే జోమితులగు మిత్రులు వికస్వరనస్తస్వర రాగోప
 రాగాభోగ షడ్జమధ్య మాదిగ్రామ విశేష తానమాన హేతుభూతగానమా
 ధురీర సాతివేలా స్పాదన మోదనాగత సౌరగాయకులగు గాయకులును, ఘా
 శంఘుశనిన దాభీల కాలాయనశి లాఫాలతలఘటిత మకుటతనుత్రాణ కూర్వ
 ర ప్రసర్వత్తద్గ పిఠానవిఠాన వేత్రసహస్ర రూపకక్రయసింధు పారశీక యవన
 కాంభోజా రట్టఘోట్టాణ కారోహణ కరభరిత తరవారి ధారాళ ధారాధశభశ
 త్ర్య భావిభవాభి భూతశత్రుముఖ రాహుతులుగు రాహుతులు, ప్రచండతర దో
 దండమండ నాయుహనోదగ్ర మహోద్విషదగ్రయిగ్ర సనవ్యగ్ర మండలా
 గ్రాగ్ర్య ధారణోద్భటభట పరివార నాయకులగు నాయకులు, హావభావ విలా
 స విభ్రమ శృంగార భావభవశరని కరమణి మయవిశంకలచ్చ విస మిత్రుటక
 టక ఝణం ఝణాత్కార నినాద సభామోద కారిణులగు చామ ధారిణులు
 పతాకత్రప తాకాధిప పతాకకర్త రీముఖ మాయురార్థ చంద్రాణాళ శుక
 తుండ ముష్టిశిఖరికపిన్ధ కటకాముఖ సూచీముఖ పద్మకోశపాణి సహా శిరో
 మృగశీర్ష సింహముఖ లాంగూలారపల్ల వచతురభుజిర హంసాన్యహంస పక్ష
 నుడుంశ ముకుళతామ్ర చూడాకణానాభి హస్తాద్య సంయుత హస్తాంజలికపోత
 కర్కట స్వకోశపోల పుష్పపుట ఉత్పంగ టకానర్థ మూంగజుంతాదులను సం
 యుత హస్తప్రశస్త మనోభావహస్త భావనేత్రభావ సావకారగవార ముఖ్య
 ప్రఖ్యాతాభి నయాభావ సూచన చణరణస్మంజు మంజీరచరణ తల కేంకార
 నాదమేమర! కంకణకర విన్యాస సప్తస్వర ప్రపంచ విపంచికాసంచ యోదం
 చితమానన. మానసభవ నిశితసాయక కటాక వీక్షాచ్ఛిద్రిత హృదయ నయ

స్థ (హర్ష) సంభావనారంభ సంరంభ గంభీర హేవాకాది సుభగంభావుకలగు
 యాపజీవికలు, విదేశిక విదూషక ఫణిహారక సూర్యంగిక మూరజిక పాణవిక వై
 గవిక వైణిక వైతాళిక చాక్రిక ఘంటిక శాక్తిక నైస్త్రింగిక యాష్టిక పా
 రశ్వధిక కాంతిక ప్రాసిక వైజయంతిక వందిజనాం దోళికా పల్లంకిక జోలిక
 మాలికాది ధరులుగొలువ సారతర హీరహార విహార శృంగార రసలాలన మ
 దన శరాయితు కలింగాంగనా విజిత సువర్ణా వర్ణానీయ శాటికా విలస
 నుండు సకల కేళీకలాపా సక్త వివిక్త ముక్తాఫల తాటంకాంకిత పాపాల
 తల కణాటక విధూటీ సమర్పిత విఘటికాల సమానుండును, గణనీయన
 న మణిగణ కాంచనాంచిత చతుర్విధా లంకార నిరంకుశ వహారావృ
 నీనుంతవతీ స్థాపిత కనత్కనక పాదుకా విరాజమానుండు, నవయ
 వ్వనోద్భావ హావభావ విలాస విభ్రమ కాంభోజాంభోజ ముఖీప్రదర్శి తాద
 శీ విభ్రాజ మానుండు సకలావయవ రామణీయ కాగణ్యబంధ విశేషసుర
 తనిరతాంధ్ర పురంధ్రీకర ప్రసారిత పరీవాహ భాసమానుండును. నిరాకృత
 సంకందన నందనుండు నిర్భర్చిత రాజరాజత నూజుండును, నిండిత వనంతుం
 డును, నిష్కాసిత వీరసేనతన యుండును జూబూనదాంబురాడం బరోష్ఠీష
 ముక్తాఫల కర్ణాభరణ సాంద్ర చంద్రహారకే యూరవల యాంగుళీ యాకాది
 భూషణ భూషితుండునై మాక్తికాచ్ఛగుచ్ఛ సమేతపట్టవ సనవితాన సంధా
 నితంబు చిత్ర విచిత్రయవని కాభారస్ఫటి కాభిత్తి కాంచితంబు. మృదుల
 మృదిత హంసతూలికా నల్పతల్ప సంయ్యతైకాంత వాసగృహంబు. కుండలి
 తావర్ణ నీయవర్ణ పూగీఘంఖండమండిత మరీకత భాజమానరాజి విరాజితం
 బు. ప్రళస్త కస్తూరి ముఖపరిమళ ద్రవ్యఘృమఘృమిత వాసనావాసిత కరం
 డ ప్రదేశంబు. కించిద్వికచ కుసుమసముదయవ్యజన వ్రజంబు. బిసవిసరతం
 తు సంతతి సమాబద్ధ కుసుమ దామసందోహ సుందరంబు, ఆమోహ సూచి
 కమే చకాగరు ధూపధూపితంబును మంజుశింజాన శారికా కీరపారావశ
 సమంజన పంజర రంజితంబునగు నాస్థాన లక్ష్మీ విలాసంబున, జూలుచు షేరో
 లగంబున నుండి.

శా॥ అంకోట్టంకణ నృత్తిరీతి రసశ య్యశ్లేష పాకాదిని
 శృంఖలాతంక నిరంకుశాంధ కవితాశ్లాఘాని రాఘాటితా
 లంకర్మిణ విశంకటోత్తట జూల స్పర్శ శబ్దోభయా
 లంకారధనిస్తూ (సూ) యమానుసను బిల్వస్పంచి పల్కెన్ద్రవన్

౬౫

సీ॥ అలరు శ్రీరామచంద్రాకృతి వహించు
 రాశేశ్వరుండు విభాజతుండు
 నతనికి భద్రదాయరభ్యుదయ ప్రబం
 ధము ననుస్పించితి నమలమతిని
 భక్తిరామాయణ పారాయణంబుగా
 విందితృప్తుడనైతి నంచితముగ
 వణిత శ్రీభాగవత పురాణంబుడై
 నందిన శవంబునను మెలంగి

గీ॥ యున్నవాడను నేను ఎదుభయమార్గ
 నిర్గళ దనర్గళ పరాపవర్గలక్ష్మి
 ఘనతః జెన్నొందు నాత్రివర్గన నకంటె
 ననుచు పెద్దలు నచింగుతు రసవరతము.

క॥ కావున శ్రీమత్కృష్ణక | భావిర్భూతా శయామృతా స్వాదనుఖ
 ప్రావీణ్యంబువడగు మా ద్భావమురామార్పితప్రబంధముచేసెన్

౬౬

క॥ శ్రీకృష్ణ నిలాసంబను | నాకృతి శ్రీరామ విభుని కర్పించుటమే
 లేకృతియైనన కలలో | కాకృతి రామప్రభుండు సరయుచునుండున్

౬౭

ప॥ అది యెట్టిదనిన క్వచిద్ర సప్రాథాన్యంబు, క్వచిదలంకార ప్రాథాన్యంబు క్వ
 చిచ్ఛస్త్తు ప్రాథాన్యంబు క్వచిచ్ఛబ్ధ స్ఫురణంబు క్వచిచ్ఛ స్ఫురణంబు, క్వచిచ్ఛ
 ద్భాగ్య స్ఫురణంబు సందర్భంబున కతిమృదుత్వంబు ఆనంయుక్త కోమలబంధ
 త్వంబు, ప్రాధత్యంబు పరుషవణా వికట బంధత్వంబు సంయుక్త మృదువ
 ణంబుల నీషచ్ఛృదుత్వంబు అవికట పరుషబంధత్వంబీషత్ప్రేషసిద్ధాధిశ
 క్తి మూలపదగత వాక్యగత ప్రబంధగత నవిని బద్ధవక్తృ ప్రాథోక్తి శిద్ధార్థ
 శక్తి మూలంబులగుధ్వని విశేషంబులు అత్యంత సుకుమారార్థ సందర్భ
 అచ్ఛుద్ధతార్థ సందర్భ ఆరభటి వన్మద్వర్థ సందర్భ భారతి ఈషత్ప్రేషార్థ

సందర్భ సాత్వతీ వృత్తులు వ్యంగ్యా ప్రాధాన్య ప్రాధాన్య స్ఫుటత్వంబుల
కావ్యంబు త్రివిధంబు వ్యంగ్య ప్రాధాన్యంబునను కావ్యంబు, వ్యంగ్య
ప్రాధాన్యంబు మధ్యమంబు వ్యంగ్య స్ఫుట కావ్యంబునను అధ్యాలంకా
రంబులు చతుర్విధంబులు కొన్ని ప్రతీయ మానవస్తువులు కొన్ని ప్రతీయ
మానావశ్యంబులు కొన్ని ప్రతీయ మాన రసభావాదులు కొన్ని అస్ఫుట ప్ర
తీయ మానంబులు కావున సుహృదయ హృదయాప్లవడి చిమత్కార కారి
యై శ్రీకృష్ణ విలాసంబును ప్రబంధము శ్రీరాములకు సర్వోత్తమంబగునని బహు
కరించిన దదీ యవంశా నుక్రమం బీషన్మాత్రంబభి వర్ణించెద.

—కృతి పతి వంశా నుక్రమణిక—

శా। శ్రీనారాయణ భూతి బాహుజనన శ్రీమత్ర జాతంబిల
నానాశాఖలఁ దేజిల్లి విమల న్యాయైక సీమారతి
క్షోణిపాలన భారమూని ఖలులఁ శోధించి చెండాడియ
త్యానందంబొన గూర్చు నిర్దళిత ఘోరాఘాటు శిష్టాళికి

౬౮

గీ॥ నిఖల గీర్వాణులను శతమఘుని పగిది
తరుకదంబంబునందు మందారమట్లు
క్షుత్రి యాన్వయ బహువిధ శాఖలందు
మేటియైయొప్పు శ్రీపాక నాటిశాఖ.

క। అపాకనాటి వంశో ద్రీపకుడయి కామినేమదృఢబలభీమా
టోపవినిజిత సింహబలవాదితక్కిరి శాలియై రంజిల్లెన్

౬౯

గీ॥ రమ్యరాచుల్ని గోత్రాభి రామకామి
నేడు తనవేర వంశంబు నిగుడఁజేసె
తత్పుత్రుడుకాచి (మి) రెడ్డిభూధవుడు సతని
పుత్రుడయ్యెను రెడ్డి భూభుజుడు జగతి.

సీ॥ రెడ్డిమతుల కాచ రెడ్డిమల్లారెడ్డి
బొమ్మరెడ్డి యనంగఁ బాలించెలమి
నందు కాచారెడ్డికాత్మజులెరిగె
న్నారెడ్డి ఘననాన తూరుడనంగఁ

బరగు కాచారణ్ణి పర్వతరెణ్ణి నా
 నందుఁ గాచారణ్ణి కనఘ విభవ
 ఘనుఁడు జంగమరణ్ణి కామరెణ్ణింద్రుఁడె
 ల్లారెణ్ణి నాన్తప్రచారులెన్న

గీ॥ నెలయు మల్లన్న యనురెణ్ణి విభుఁడువార
 లధికబలులు చతుఃపురుషార్థ నిధులు
 ధరణి వెలయుత టాకాది ధర్మకార్య
 సప్త సంతానములను ప్రదీప్తు లియిరి.

ప॥ అందు॥

సీ॥ లలితస్వరూపుఁ డెల్లారెణ్ణి నిజభార్య
 యైందలిర్పిన పోచమాంబయందు
 సరస్సులై తగిన విస్తారెణ్ణి ముతైపు
 రెణ్ణియుచిన కామరెణ్ణి యనెడు
 పుత్రులఁగనియెఁ దత్పుత్రుల ములలోఁ
 జినకామరెణ్ణియు చెలువుమీర
 మహిత పోతారెణ్ణి హిత కంఠారెణ్ణి
 యాధ్యుఁ డెల్లారెణ్ణి యనెను సుతులు

గీ॥ శ్రీలఁకగిరందు లోబోతి రెణ్ణిభార్య
 యైనెలయుపోచ మాంబికయందుఁ గనియె
 బ్రీతిన్లె స్సృతి జోగిరెణ్ణియనెను
 సుతుల నిద్దరి త్యంత సుమతి హితుల.

క॥ పాదిరువులోపల నెల్లారెణ్ణి భార్యయై యిలాతమ్మున వి
 స్తారధన ధాన్యములచే॥ మీరెజగ్గమ్ముయనెను మెలతతలంపఁ 20

గీ॥ సుగుణ తత్వోదకండ్లన జోగిరెణ్ణి
 భార్య యైనట్టిచోక్క మాంబావధూటి
 యందుఁ జనియించి నిద్దరింపొందఁ బోతి
 రెణ్ణియును జోగిరెణ్ణియన్ పతి నరులు.

క॥ అజోగ రెణ్ణియ శో॥ భాజతుండై తనర నతనిభార్యమణిశ్రీ
 రాజులై లింగమాంబ సు॥ ధీజననత సద్వివేకధీయుత యగుచున్ 20

పీ॥ ధరద వగ్రజుడు పోతారెడ్డి తద్భార్య
 సర్వమ్మ సర్వమ్మ సన్నుతింప
 సర్వ కాలోల్ల సత్సంపత్త మృద్ధిచే
 మానిత ఊడ శదాసములను
 జేయుచు భూను రాశీర్వాదములజెంది
 సకుటుంబవైదిక ప్రకరములను
 రప్పించి యన్న వస్త్రంబులా భరణంబు
 లండేల్చి వారలా నంద మొంద

గీ॥ జేసి శ్రీసాంబశివపూజ శీఘ్ర ఫలద
 పద్మ తాచార ధర్మంబు నలిపెదత్త
 సాదము వహించి రాజన్న చాదరేంద్రు
 గనియె సమృతాబ్ధి చంద్రునిం గనినయట్లు.

పీ॥ నిరుపమ శ్రీకామినీని రాజన్న భూ
 పాలుఁ జౌదార్య సలభమము బూనఁ
 గల్పగ మంబును కామధుగ్ధేనువు
 చింతామణియు యక్ష శేఖరండు
 శంఖనిధానంబు చలియించు చోరజో
 భరము క్షీరంబుల బహుళ తేజ
 మును సు ఛాసంబు మినుదారిని వహించి
 చేరి తద్వితర గాక్షేప మొంది

గీ॥ లోకులకుఁ జాడనై జగుణాకరతను
 తొందుటయకాని యదియున పూర్వవృత్తి
 జెంది లజ్జించి భూతల స్థితులవిడచి
 దప్తు దప్తులనుండెఁ దత్సముదయంబు.

క॥ శ్రీరాజ సృపతి గుణ ల | నారయ శేషుండు వక్తయై యుండినచో
 నారూఢి నెంచునేమో | ధారుణి వేరొక్క డెన్నఁదర మాపరగ ౭ ౨

గీ॥ అలరు శ్రీకామినీని రాజన్న సృపతి
 సకలధర్మంబు లాజ్ఞించి సంభ్రమింప
 సరస తత్కరగురుకల్ప తరువునలన
 నిరుపమితనద్య శత్రుర నిధిజనింఁజె.

సీ॥ ఆరాజ సృపవరుండ ఓణదక్షుకా
 తేయక తృటిదరి శ్రేష్ఠశీర్ష
 విభవమకుట కాహుభమ భస్మత్వ
 తంగాభయ ప్రసాదకోధ
 సంగ్రామ భూరిజస్వంచయం బలరంగ
 జలిత బంధురసింధు (హస్తి) ధన్యకుం
 ముక్తముక్తాఫలానక్త తారావృత
 స్వర్వధూ ముఖచంద్ర వారమెనయ

గీ॥ తురగ పరివృథ ఖరపుటోద్ధూత శత్రు
 భూరిలాధీశ సంపత్ప్ర భూతలక్ష్మి
 దనర నడ్లూరి సీమాభి ధానపరగ
 కాధి పత్యంబు బూనె సత్యంత శక్తి.

గీ॥ రాజ భూపాలు సత్కీర్తి తేజమెనగ
 లలిన నున్నదిగంతరంబులఁ జరింప
 శశభృదు పలాంశ మలయాది సకల తటుల
 చంద్రికాబుద్ధిసమములై ఝరములయ్యె.

చ॥ సలలిత కామినీకుల సంభవురాజ సృపాలునద్గుణం
 బులు నచియింప వ్రాయఁజగువం బచరింపఁగ శక్తులే మొకు
 డలి పతిసూర జిహ్వులను మానము నొందగ నన్మృతైవవా
 రలు వివరింపనేర్తురె ధరాతల మందొక యించు కేనియున్.

23

మ॥ వరరాజున్న సృపాల మాళి విలసద్వాహ్యళి వాటింప భీ
 కర వానారధ నద్భుటాంఘ్రిజ పరాగంబంతటా నిండిన్
 సురకూలంకష మర్హ్యలోక నదియై జూపట్టె మర్త్యాపవగా
 పరిపాతాళ తతంగి నీవశమునై వర్తించె లోకుల్ గనన్.

24

సీ॥ దానంబు సత్సత్త దానంబు వివరింప
 ధర్మంబు పాపన ధర్మమరయ
 త్యాగంబు కూధవ త్యాగంబు తలపంగ
 మతము శైవాచార మతముపా
 రక్షకత్వంబార్త రక్షకత్వంబెన్న

సింహ దుఃఖః సశత్రు శిక్షయోరహ
పక్షంబు వైదుష్య పక్షంబు వర్ణింప
సక్తి వేదాంత ప్రసక్తిచూడ

గీ॥ భక్తి గురుదేవ తావిప్ర భక్తి దెలియ
నడక నకలంబు మెచ్చిన నడక పలుక
సన్నిగుణములు శ్రీకామి నేని రాజ
స్వపతి కలరు ననంగ వర్ధిలైభువిని.

గీ॥ మద్గుణంబుల నేవించు మ్రడిపులను
స్వక్రుతినిఁజేర్చు మద్దర్శనంబులరయు
మద్బలంబుల రక్షించు సంతతంబు
రాజభూపాలుఁ డీరీతి రాజులెన్న.

గీ॥ కంఠ విషమెల్ల కాక్షేయకమునగీర్తి
యందు గంగను శాత్రువునందు దిగ్వి
సనము సుందర ముఖమున చంద్రునునచి
రాజశేఖరుడలరె నాతేజరిల్లు.

సీ॥ మానిత శ్రీకామినేని రాజన్న చౌ
దరి కీర్తి వ్యాపకత్వంబు నొంది
పూర్ణ శ్రుభాంశుని పుత్రునిగాఁజూచి
గంగను హితుధాలుగాఁ దలంచి
కలశవార్ధిని సుహృద్దణ్యంబుగా నెంచి
కైలాసమును సుతుగావిధించి
తారావళుల తార హారాళిగా నెంచి
మంద్యరాదినీ వేరమితి వచించి.

గీ॥ శాత్ర వాక్టీర్ష దుర్వర్ణ చటుల తమన
పటల మడగించి యాచక ప్రతతిమన
సొందితి చకోరములకు నాహ్లాద మొసఁగి
మించి నకంది షణ్ముఖు రాణించియుండె.

గీ॥ అమ్మ హామహిపతికి భార్యలు తలంప
రామచిన రామయను నామభా మినులును
వారలత్యంత నధర్మ వర్తనమున
వెలసిరి లలోనఁ జితిభక్తి విభవమలర.

సీ॥ పృష్ఠ సమాఖ్య వహించు విభునిఁ గూడినకాంత
శుచి వృత్తి నొందిన నుండరాంగి
శమన ప్రియప్రాప్తిఁజందు నీమంతిని
పుణ్య జనప్రేమఁ బూనునుదతి
జ్ఞాన ప్రచేతః ప్రసక్తి గాంచినకొమ్మ
పావనాత్మకీతిఁ బరగుభామ
శ్రీద సమృద్ధిచే జెన్నొందు భామిని
సర్వజ్ఞమతిఁ బొందు చంద్రవదన

గీ॥ తమ తమ నిజాంశము లనేక తమముఁజేసి
శ్రీభవాని కొనంగిన ప్రాభవమునఁ
బాలించె శ్రీపాతి రెడ్డిండు పుత్రుఁడైన
రాజశేఖరు పత్నియై తేజమెనఁగ.

సీ॥ తనదు నామంబుచే దనరిన వారల
ధన్యులగాఁచేయ దలచు సాధ్వీ
తనకటాక్షంబున ధనవాణ్ భవాయను
జనుఁడు సుత్రమ పురుషత్వమొందు
ధరణిలోఁ గలిగిన ధరణీశ పత్నుల
కిట్టి పేరొనగూడ దెంచిమాడ
లక్ష్మీ సరస్వతీ లలితాభి ధామంబు
లీయథా గతిజెందునే తలంప

గీ॥ ననుచు భవపత్ని నిజదివ్య మైనపేరు
నీభవానమ్మ కొనఁగెను ప్రాభవముగ
ననిక వీండులు వినుతింప నఖిలదాన
ధర్మముల నాచరింపుచు దనరె భరగ,

గీ॥ కడిమినఘృల నద్దులై పుడమి వెలయఁ
 • జేసిరి నిజాన్వయంబులఁ జెలఁగు చెలులు
 కరుణతోడ భవానమ్మ గన్నయద్దు
 లద్దులైయుండు టాశ్చర్య మగుదలంపఁ

సీ॥ ఏకత్వము వహింప కెవరేమి చదివిన
 వారి సొంపొందు నావాణినన్ని
 అలరి నానా జాతులనకననై కాంతి
 కత్వంబు జెందునా కమలనెంచి
 సమయాంతరంబున సౌరాధి పత్యసా
 ధిపులఁగూడి నశచీ దేవిఁడలంచి
 పలితులైన సరాధిపతులతోఁ గూడియు
 దీపించునట్టి భూదేవి నరసి

గీ॥ వినుత కాలత్ర యాబాధ్య విభవశీల
 దివ్య సాధ్వీత్వ మెనయు నాదిమ భవాని
 శ్రీభవానమ్మ కనుదినశ్రీ లొనంగి
 సంతతంబును రక్షింపఁ జగతివలరె.

॥ కలిత ప్రకృత్య హంకార ప్రకృతినొందు
 నాత్మ తత్త్వంబున హర్ష మొంది
 లందితవృత్తి చూయా విద్యలాదిగా
 గలుగు విద్యాతత్త్వకలనఁ జెంది
 శ్రీశివశక్తి సదాశివేశ్వరముఖ్య
 మునమించు శివతత్త్వమున జెలంగి
 ఏతత్త్వసుస్త విస్ఫీత మార్గము గల్గు
 సర్వతత్త్వంబుల సంభ్రమించి

గీ॥ సరవిబిందు విసర్గ సంసర్గమెనసి
 తగన భేదంబునై భేదమగుచువిశ్వ
 మునకు సాక్షిణియై మోదమున నటించు
 సతి, భవానమ్మబ్రోవుత సంతతంబు.

సీ॥ భవ్యమధ్యమలోక చాలకత్యముబూను
 లీలా విలసితత్రి లింగభూమి
 పరమేశ్వరుండు భక్తవరదుండు రాజన్న
 దేశాయిని సృజించె దేజమలర
 పరమేశ్వరుండు వినాభావ సంబంధని
 బంధసంబునఁ దగు భాసురాంగి
 మగు భవానీదేవి యవని భవానమ్మ
 గానిని బుట్టించె గరుణతోడ

గీ॥ మానిత ప్రాజ్యపూజ్య సాంమూజ్య మెనసి
 నీతిమంతులుమెచ్చ నాపూతమతులు
 దానధర ప్రతతపో విధానములను
 సంతుక్తె నల్పుచును నొక సమయమునను.

క॥ శ్రీకరలేముల వాడపు | రాకర పాషండ మతనిరాకర భక్త
 నేర తాఖల వరధా | రాకరత వెలయురాజ రాజేశ్వరుడు.

సీ॥ విదిశ విప్రక్షత్రి విట్టున జాతంబు
 బలసిరా సకలవైభవముతోడ
 గదలి తద్దశ నాకాంక్ష నెమ్మనములోఁ
 జిగురింప వారలా క్షేత్రమునకు
 వేజనియానుహ విశ్వ విశ్వంభరా
 మాతా పితరుల సమానమూతుల
 లవ్య యుల్ పూర్వ జాయాపతులైనయా
 భవ్య దేవతల సంభ్రమముతోడ

గీ॥ సప్రసక్తీణభక్తి దీక్షాప్రణామ
 ముల నొనర్చి సకల సపర్యలఁ దలిర్చి
 తివిలి తదుభయ పాదపద్మములనైజ
 మానసాంతరమున నిల్చి మహితభక్తి.

క॥ ద్వితితయచతురపంచమ | రాత్రిందివసమాలువిహితవ్రతములునలుప
 మిత్రేంగువహ్ని నేత్రుండు | పాత్రంబగువర మొసంగబహుశీఘ్రముగ

క॥ వచ్చితమయిచ్చతోలఁదిగ | నచ్చపున్నెంపు పనులునాగ్యాగ్రణులు

. మెచ్చ నలుపుచుండగని | పుచ్చరుడును పసిడిగన్న పగిదియునపుడు.

ఉ॥ శ్రీయుత సత్యసూక్తి పరిశీలిత నిశ్చయ యుక్తి శౌర్యధై
ర్యాయతసక్తి దేశికపదాంబురు హద్వయభక్తినిత్యల
క్షాయతనాసురక్తి వసుధామర కార్యనియుక్తి శ్రీ కుమారా
యతసక్తి నిస్పదగ రాజ సృపాలుడు సంభవించుచు.

సీ॥ ప్రభవించినది మొదల రాజన్న చౌదరి
మహనీయ రాజన్య మాన్యమకుట
రత్న నిర్యత్న నిర్యత్న భాసందోహ
నీరాజితాంఘ్రి పంకేహుండు
హర్యగ్ర జోదగ్ర శౌర్యధుర్యుండు స
ర్వక్షోణి రత్న విచక్షుండు
సుస్మరి సద్గుణకీర్తి సర్వతజ్జ్యోత్సావృ
తద్యోత లాగార హృద్యవిభుడు

గీ॥ నిజభుజాభోగ భోగభృన్ని శితజిహ్వ
కాభకరవాల ధారావిహరణవైరి
శ స్రమస్తకకందు కాచ రజన్య
విజయలక్ష్మీ కరగ్రాహ విభవమొండె

ఉ॥ శ్రీ రుచికామినీకుల శేఖరరాజ సృపాలు కీర్తుక
శా రమణీ నితంబముల సంతతముక తెలిబట్టు చీరలై
వారి యురోజకుంభముల వటువము తైపుహార వల్లులై
వారి శిరంబులం గునుమవాసిత దామములయ్యెనయ్యెడన్.

సీ॥ శ్రీరమ్యమగుడత్ప్రధానపురంబును
చారులక్ష్మీ విలాసంబటంచు
నకలాపనీపతుల్ శౌర్యప్రదంబైన
స్థానంబునుచువీరసముదయంబు
విద్యాలయంబని విద్వాంసులుప్రబంధ
కర్తృసంస్థితీయని కవిజనములు
పంచాశుగాశు గాస్పదమని పల్లవుల్
గాంధర్వపదమని గాయకులును

గీ. నలిన భవగేహముచి బ్రాహ్మణ్యవరులు
రత్నమయవేటమచి వైశ్యరత్నములును
వటసినట్టులవర్తింపవారివారి
కామ్యమీడేర్చురాజభూకాంతుడెపుడు.

గీ. ఆమహీపతి రంగమాంబాభిధాన
భార్యతోగూడుకొనిమహా భాగ్యమొంది
యచ్చతరి చంద్రిచంద్రికలనంగసామ
రస్యసారస్యమువహించి ప్రనుదమొంది.

సీ॥ తనదుమానస సరోధామంబులోన శ్రీ
కామేశ్వరుడు హంసగతి వహింపఁ
దనదు వీక్షామృతో దధితరంగములలోఁ
బరశివుండు రథాంగ సరణితాల్పు
తనదుస్మితైంద్రవా తపనంచయములోనఁ
బరమేశ్వరుడొక వరముగాఁగ
తనదు ప్రసన్నాస్య వసజంబులోపరా
త్పరశేఖరుడు మధువ్రతంబుగాఁగఁ

గీ॥ తనదు విశ్రామహేతు సాధంబునందు
బరమ పురుషుండు బర్హంక భరముబూన
తనదు శ్రీ త్రిపురేశ్వరీ ధరనురంగ
మాంబకభ్యుదయ మొసగుననుదినంబు

గీ॥ అపరాశంభుడే రాజభూపతీంద్రుఁ
డగుచు ధరణీ తలఁబున నలరుచుండి
రంగమాంబాభ్యుదగు సతీరత్నము కు
నింపుసొంపులు బుట్టించి పెంపొనర్చె

సీ॥ తాను రాజేశ్వరత్వము జెంద భ్రమరాంబి
కాత్యమొందిన కులశాంతవలయు
గాక శ్రీరంగయక ఘననామమేరీతి
నుడువ వచ్చునటన్న నుడువులరయ
విష్ణు వల్లభుడను విఖ్యాతి శివునివా

మూంగంబునను విష్ణు వధివసించు
ననిపురాణంబులఁ దనరుచున్నది మఱి
శ్రీ శబ్దమున కథఁసిద్ధిదలంప

గీ॥ రమణ శ్రీయన పావ్యతి, రంగమనఁగ
దత్పదము నకు నర్థమై ధరవెలుంగు
గాన శ్రీరంగయను నామకరుణమెన్న
వెలసెరాజన్న చౌదరి విశ్వమునను॥

గీ॥ అట్టిరాజన్న చౌదరి కనుజయగుచు,
రాజమాంబదలిచే నారాజబింబ
వదన, ముదర తరకుందర దన, లక్ష్మీ
నదన, యె సకలజనంబు సన్నుతింప॥

క॥ స్నాయత్కీర్తి స్నాయత్కీర్తి గు
ణాయత తద్దంపతులకు నాత్మజులు మహా
పాయల జేయులు గేయులు
ధీయుతులై వెలసిరి ను ధీనుతులగుచు॥

సీ॥ ధన్యతరప్రబంధముల సందర్శించి
యంచ త్త దర్శంబుననువదించి
విద్యజ్ఞనంబులఁ బిలిపించి వారితో
భాషించి శిష్యాంత భావమంచి
తత్కాంత తార్థంబు తన్మనోరథశిధి
గా నొసంగుచు రాజకార్యసరణి
నయతత్ప్రజాపాలసంబొనర్చుచు నిరం
తర శైవభక్తిచే ధన్యులగుచు

గీ॥ సతతగురు దేవతాద్విజ వితతులకును
సమ్మదముగాఁగ వర్తించి సకలధర్మ
ములనొనర్చుచు సన్నదమ్ములు గడంగి
ధరణిఫాలించె బుధవరుల దననుమెచ్చ

మ॥ సదయుండతర పక్షదత్తుడు మహాసత్త్వండు గంభీరుడీ
ద్ద దయాళుండ వికల్గసుండు సజనతాణుండు శౌర్యాఘ్నండు

భృదయంబొందిన నాటనుండి వరధీరోదాత్ముడై శాంతుడై
పెదరాజన్న నృపాల సూనుడలరెన్ బృహ్మీస్థలిన్ నిచ్చులున్ ||

ను॥ తనుమధ్యాతతి పంచబాణుడు మహానాత్తుండు శస్త్రాస్త్ర సం
జనితాహ్లాదుడు వేషభూషణ శళాసంపన్నుడధార్థాజ్ఞానం
బును తిద్దు ప్తి విధానముంగలిగిసంపూర్ణాభిరాముండునై
చినరాజన్న నృపాల పుత్రుడలరెన్ శ్రీ దాత్మజుండోయనన్ ||

మ॥ తొలుతందామదిఁ గోరునట్టులను సంతోషంబు నొందించు వా
దల వక్షోజనితంబ కంఠములతో రాపొందు నొనంచుఁ
డజలకేళి నలమానమానినుల వస్త్రేంబుల వెనగొన్నగో
కుల వర్ధిష్టుడు కృష్ణుడింపొసఁగు శ్రీ గోపాల రాయాకృతిన్ ||

శ॥ లోలతవర్షచిందువులలో నొక్కైనను సోకనీక గు
ఱాలను ద్రోలువాడనను రాకొమరున్నగిచ్చెప్పినట్లు పో
జాలిన తేజాలంబరవఁ జాలుదురెప్పుడు రాజశేఖర
శ్రీ లలితాత్మజాధిపులఁ జెప్పఁగనేటికి నశ్వవిద్యులన్ ||

గీ॥ వారితోబుట్టువైనట్టి వామనయన
సోమునెన్నంగఁ దరమానె సుగుణములను
బాలయైయుండి విద్యా ప్రభానమొందు
బాలయనఁడగు ననిజుమర్ ప్రస్తుతింప ||

వ. అని యివ్వధంబున వంశావతారం బభివర్ణించి.

నీ శ్రీమహాత్మ్యప్రసిద్ధశాతమగోత్ర
పాత్రయైవతివాది జైత్రయగుచు
సర్వమైనకొఠాధిపంశ వారిధియందు
శరభాహ్వయామాత్యచంద్రుడలరు
నతని కులాంగనయైన యంకమ్మ సా
ధ్వజనస్తుతయయి తేజరిల్లెఁ
డద్దంపతులకు శ్రీతామరసోద్యవ
హరిహరాంశంబుల నవతరించి

గీ. రతులికౌదామ్యలంచితాహర్షధైర్య
లలఘునిజరాజరాజ్యకార్యపనిర్వ
హణధురంధరుల సమాన వినయవర్య
లగు సుపుత్రులు సద్యశస్థగితఘనులు.

సీ. సద్గ్రంథసంధాను సంధానతద్విలే
ఖనతదర్థావశోధనమెఱింగి
ప్రాకృచ్ఛితమోత్తరావాక్పండితులుమెచ్చ
రాణించి రాజాధిరాజులెన్న
గ్రామాధికారతకామినేన్యన్యయ
రాజశేఖరకృపంచేజముంది
తృప్తిపాసార్తభూసురసంచయాభ్యవ
హారాంశుకంబుల నలరఁజేసి

గీ. సరసరాజన్నలింగన్న చంద్రశేఖ
రాఖ్యమంత్రులు సకలప్రజానురాగ
మునను శ్రీరామరెడ్డిండు పురవరమునఁ
బుత్రపౌత్రాభివృద్ధిచేబొలిచిరెలమి

శా. చండిశాంబుజవైచంద్రదర శశ్యత్కుండమందారవే
దండద్విట్చందంబుదత్రిదశవేదండాహిరాట్కామధు
క్కండోద్భూతః ధూతుపారఖగరాట్కంఠోజ్వలత్కిర్తిభా
కాండాశాంతకొఠారి చంద్రసచివాఖ్యాసండు సామాన్యుఁడే

శా. మంద్రోక్త్యుర్జితగజఁదన్యనచిహ్నతేభవంచానసుం
డింద్రప్రాథివరాజశేఖర కృపాస్వీతుండు మంత్రాంగని
స్త్రందాంతఃకరణావధీరత సురాచార్యుండునై బొల్పెనా
చంద్రుండగ్రజ లోచనోత్పల శరచ్చంద్రుండసన్ ధాత్రిలో.

మ. యతివర్యాచరితప్రభక్తిమఖయోగ ధేయగాఢేయస
త్కృతుసంరక్షణ శిశుతాసురసమోధాత్రిశధాత్రిశక
స్తతమత్సావహదూరితానిభిమతాసన్మార్గ సన్మార్గణ
త్పరిదీశసుందరతరా కల్పాత్మకల్పాత్మకా.

క. హరిహరయనందితపాదా , హరిహరసుత గర్వహరణ హరిసుతమ్మితా ,
హరిదీశ విసుతచరితా , హరివంశపయోధిసోమ యమలిననామా .

మాలినీ జలజనదృశనేత్రా, జాతరూపాచ్ఛనేత్రా
విలనదరుణాన్తా నిశుతోదారణేత్రా
ఖలకువలయమ్మితా కావ్యకృద్వీరమ్మితా
పులినతలకళతా భూమిజాతాకళతా.

గద్య. ఇది శ్రీమద్రామ చంద్రసాంద్ర కరుణా కటాక్ష
వీక్షణ, ప్రసాదప్రాప్తాభయభాషావిశేష కవిత్వ
తత్వనిర్మాణకర్మణ చాతుర్యధుర్యపరాశరణ
త్ర రాపాకలింగ నార్యపుత్ర లక్ష్మీపతికవి
ప్రణీతంబైన శ్రీకృష్ణవిలాసంబను
మహాప్రబంధంబునందుప్రథ
మోల్లాసము సంపూ
ర్ణము. శ్రీశ్రీశ్రీ

శ్రీరస్తు

(శ్రీకృష్ణ) విలాసము

ద్వితీయోల్లాసము

క॥ శ్రీరాజత్కరుణ్య ర , సారూఢ కటాక్షజేక్షణా మోదిత వి
స్తార ధనధాన్యమాన్య , శ్రీరామారెడ్డిపేట శ్రీరఘురాన॥

—* వప్యంతములు *—

క॥ ఏతాదృశగుణగణవి , స్థితసకతిమోదభరిత శీతలవిలస
చ్చేతూదయచరమధరధ , రాతల హితమతయుగ సరతనతనుతికి॥

క॥ పరదాయక , పరహాయక , నిరపాయక సాయక ప్రణీతాంబుధికి
శరధీకృతశరధీహిత , కంధీరత దాశరథికి ఘనతరరథికి॥

క॥ ఉగ్రాక్షస్తుత్యనకు స , మగ్రప్రత్యగ్రబల సమన్వితవిలస
ద్విగ్రహసమయూగహ పర , నిగ్రహసమనగ్రహునకు నిత్యాత్మనకు॥

క॥ బంధురగంధకబంధక , బంధాభింధన కృపీట భవశస్త్రశ్రీ
సంధానసమింధాన ప , సంధామునకవనిజాభి రతధామునకు॥

క॥ క్రోధారుణ సాధారణ , తాధారణ తాక్షీశీక్షిత సరిత్పతికి
గాధాన (స) వశోధావహ , బోధాజహదాత్మ విత్ప్రమోద స్థితికి॥

క॥ అనదృశ బలదోహల దో , హాసితాసితగళధరువునక సుహృదయాస
శ్వసనగ్రసనవ్యసన వి , లస నద్విరసన శరాద్యలంకరణునకు॥

క॥ జీవనజీవనసు ని జన , పావనపావనవపుమహాస్థితికిజగ
ద్రావణరావణ సైన్యము , హావనహావనకసత్కృదనలోద్ధతికి॥

క॥ నిరుపాధన ధాన్యాధిక , వరరామారెడ్డిపేట వాస్తవలక్ష్మీ
కర దివ్యమందిరాంత , స్థిర సీతా రామునకును శ్రీరామునకు॥

ప॥ అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగా నా యొనర్పంబూనిన శ్రీకృష్ణవిలాసంబను
మహా ప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన

ఉ॥ పుణ్యము, హోమధూమ పరిపూరిత గంధిల సూనతానతా
గణ్యము, విశుతశ్రుతి వికస్వరసుస్వర హోత్రుగాత్రలా
వణ్యము, కీరశారి పికవార నినాదవినోదనైమిశా
రణ్యము, సత్తపోధన భరణ్యము, సర్వశరణ్యమై తగునీ

ప॥ అచ్చోట

సీ॥ ఆత్మప్రకాశముల్ సావయవములైన గతిదివ్య రోచులంగములఁదోచ
లలిసుఖామృత మాత్మలనునిండి దైవా రెననభసితా సులేపనములలర
నతిబోధపటవిట వ్యంచజ్ఞుటలనంగ శిరములఁ కెంజడల్ మెరయు మండ
వశమైనప్రకృతి తత్త్వశ్రేణియుం బోలికేలు దామరలక్ష మాలలొనర

గీ॥ విష్ణుర దనావత నమిద్ధ వితతవిశద
భాస్వరబ్రహ్మ నాదాను భవసమృద్ధి
హర్షిత బ్రహ్మ దేవరాజుర్ని వరులు
యతులు వర్తింతురు తపోని యతులునగుచు

ప॥ ముఱియు నవ్వనంబు కృతాదియై మనోరథ ప్రియవ్రత రహితంబు, శ్రేతా
వృత్తియై మలీమన పదవి హీనంబు, ద్వాపరాంతంబై ధార్తరాష్ట్ర విరహి
తంబు, కలికాల సమానంబై కామక్రోధాది వర్జితంబు, బ్రహ్మసభ యనఁ
దగి గాలవ, శాండిల్య, శమీక, శారదా స్వితయై వైష్ణవ ఘానం బనందగి
విష్ణుకేనాంచిత మన్మథ మాధవి విలాసంబై శ్రీశైలవాసం బనందగి సన్ని
హిత గుహ మల్లికార్జునంబై ధర్మరాజు మందిరంబనందగి భీమార్జున ద్రుపద
తకులంబై యొప్పుచుండి

సీ॥ కరిశరీరోచ్చండ కంఠూతులడగంగ

బలసింహములు నఖంబులను నిమారు
గోసంచయము నంటి గో శిరంబులనెల్ల
వ్యాఘ్రముల్ కరముల వదలజేయు
తృప్తితాఘంతతుల్ ప్రియము నొందుచునుండ
సవిధ మార్జాలముల్ స్తన్యమొనగు

పన్నగాపత్యమా పన్నత్వము వహింప
నకుల ప్రజము లాల నమ్మునేయు

సీ॥ తవిలి హరిణంబులను మృగాదనగణంబు
లాఘవోల్లంఘన క్రియలను శరంపు,
సహజవైరం బెరుంగక సంయమిండ్రి
ఘనతపో బలమునను తద్వనముదనరె.

క॥ అనై మిశ మనువసంకున , జ్ఞానాంచితబహుళ విషయ సాగరజనతా
నూనజ్ఞానవిధానని , ధానులునగు మునులు సూక్తి దనఁచునండన్

క॥ సూతు, స్థిరతర సమ్యగ , సూతున్ సత్కథ శతాంగ సూతున్ విద్యా
సూతున్ వేదాంతోదిత , సూతున్ భవరోగహరణ సూతున్ సూతున్

క॥ కలయంగనుగొనిస్వామి , సలినాడు గుణానువర్తనమునన్ మముని
ర్మలినాతఃకరణులుగా , సలరింపగవలయు నొక్కటదుగఁగవలయున్.

క॥ శ్రీమత్కృష్ణ చరిత్రల , వేమారు వినంగమదికి వేడుకబుట్టె
మీరునమున హర్షింపుచు , సామీచీన్వోక్తి కథను సమకూర్చుమనన్..

క॥ అని యివ్వధమున శౌనక , మునిముఖులు ప్రమోదితాభి ముఖులైపలుకన్
నినిసూతుం డానందం బునఁజెప్పదొడంగె నకల పుణ్యకరముగాన్.

క థా పా య ర ం భ ము

రుక్మిణీ పరిణయము

మ॥ లలితాత్రేయ శిలాక భాకలితశాలా జోలికాకేళికా
లలనాపారహరిస్త్రణీ ప్రకటకా లక్ష్మ్యోచ్ఛదూర్వప్రభి
స్థలదాత్మాంకమృగాగతశ్రమ చలచ్ఛందంబు నాద్యారకా
విలనత్పట్టణ ముర్విలోవెలయు నావిశ్వంభరావాసమై.

సీ॥ శశికాంత మయసౌధ జాలాగ్రతలముల
నీలజాలంబుల నిగ్గుమీర

మహిరాశ్మకృతశిరో గృహశిరంబులఁ బద్మ
 రాగకోరికములు రహివహింప
 వాలవాయజకీలి తాలయాగ్రంబుల
 మరకత కలశంబు మెరపుజూప
 వజ్రగోపురశిఖా వాటులకురువింద
 కలితోప ధానముల్ కళలువెలుగ

గీ॥ జలధి గళగళ రవనముచ్చలదభంగ
 భంగసంఘటితామూల బహుచిరత్న
 రత్న నిర్వత్కర విచిత్ర రత్న సాను
 సానునిభవప్రమున సదాశ్చర్య మొసఁగె.

చ॥ జలనిధి వీచులందవిలి శంఖములున్నెలిమి త్రియంపుజి
 ప్పలు రతనంబులున్ ద క) పులపాకురు వట్టినజాళువాజిగి
 ధళధళవెల్లుసాలముని తాంతముచూడ్కికి వేడ్కజేసెనా
 నలలిత తారకాతతి విశాలతలంబు నాకనంబున్.

చ. ఎలమి బెహరలిండ్లకడ నెడగఁబోసిన మానికంబురా
 నుల, జుముక్తమూహములు సోరనగండ్లను జొచ్చి తెచ్చియ
 జలనిధిలోన వానల వెసం గుటియించిన నాటనండిత
 జలధికి రత్న రాశియను సంజ్ఞదగ్గ విలసిల్లు ప్రోలున్.

చ. ప్రియ నొకానొకప్పుడు విధూషలదీపిత సాధయాధచం
 చలనయ నాలకా చరిత సారతరాగరు భూషధూమముల్
 జలధరమూర్తి గైకొనిన సానెకుఁ జేరిమయూరవారముల్
 గలయనటింపఁ గాఁగనుచుఁ గౌతుక మొందుదు రజ్జునొఘముఁ

సీ॥ తనయందుబుట్టు రత్నముల సాంగంబుగా
 దెచ్చిరి వీరని తెగువఁజేసి
 పొదలి మహారయంబున తరంగములతో
 దార్కొని యాకోట దాటలేక
 మొనసిమిన్నుండిన మోతనడంచుక
 వెలవెల్ల నె నీచవికృతితోడ

నడుగంటి పెనురంతు లడరనటించున

వ్యకుగనుంగొని కనికరముదోపఁ

గీ॥ బెలుచకలు వలచె లిచలువలను గలయు

నిలయముల బుడిబుడివచ్చు నీటిదాక

యలరు మిన్నేరు జలనిర్గ మాగతాత్మ

యగుచు నూరార్చు జలధినానగరిలోన.

| పాలుచునగాన భావమున బొందుగసాగునిం జయింపగా

నిలగల యేటుబోటులకు నెక్కువయశాసల వేల్పుటేరున

స్థలసెను నీవుస్థనలయ గావలదాయని క్రిందిటేరుతో

జలమొనరించెనో యనఁగ జాలవెలుంగు నగడ్తలప్పురిన్.

| మెరుగుల కేతనంబులను మేలిమిచీర చెరంగులూఁగగా

సురపుర లక్ష్మీనింగెలువ జూడనెదిర్చిన దారసిల్లుచుం

గెరలుచు చెంపబెట్టగనుకించె ననన్ శశిమండలోర్ధ్వగా

వరణ శిఖాసమున్నతి జవంబుననపుర లక్ష్మీ గన్పడెన్.

| స్సాటికోపలయక్క వాటంబులప్పద్మ

రాగగోపురముల రక్తి గొనఁగ

కెంపులఱిగి తోరణంపు సంచయములు

నీల సౌధంబులఁ గేలిఁగొనఁగ

సారహరిన్మణి ద్వారంబులుకురంగ

భృచ్చిలా గృహముల పెంపుగొనఁగ

సమృత ప్రనాళికల్ విమలమాణిక్యంబు (పు)

రాశికెల్లను మంచి రంగుజూప

గీ॥ నయముమీరంగ పురివస్తు చయమునెల్ల

నజహరులురుద్ర జలనిధు లనుదినంబు

విలువజేయంగ వచ్చిన పాలుపుడెలిపె

నచటి సౌధాది గణములు రుచులఁ దనిరి.

సరకు సేమకచటి సామజంబులునదా
దానమార్గముమరఁ దవిలియుండె.

మ॥ వనజాతాపు వహించిమించిన హరిద్వర్ణాశ్వమీ దృగ్గతిన్
జనలేదెట్లు నీ గవయిరా సంధంబు లేడింటినొ
క్కనిమేషంబున దాటనేర్చుగం వేగంబిద్ధ నానావిధాం
కనమస్మద్యద్యతమంచుమించెను తురంగ శ్రేష్ఠమల్ శత్రురిన్.

మ॥ చెలగున్ శత్రురిజానుమాత్ర సలిలస్థేమోల్ల (సత్స) దులై
చెలువల్ చంద్రశితాంగరాగము తగ్గ జేరంగఁ జేనుండుకుం
తలద్రోయన్ జలదేవ తాత్పులని వేడ్కజూచు తజస్యజం
తులకోలాహలని స్వనంబలర చేతోమోద కృద్దీప్తికల్

మ॥ పరిపక్వేత్తు చయోద రార్థబహిరుత్పన్నంబులై ముత్యముల్
దొరయన్ నీటగు వీటికల్ మధురస స్తామప్రణాళిభవ
త్పరణిక దద్రవకర్దమీకృతస రాధార్థనగా బండభ
ర్కరగాఁ జేయగ నోపునాపుని కాఘాటంపు తాతోటలున్

మ॥ పోలుచున్ నిప్పుటసీమలన్దగు దృఢంబుల్ బూను రాకుండులన్.
కలజాంబూనద నాశముల్ జలజలత్కారంబునన్ నీరముల్
వెలినింపన్ బలిపూః పురిస్సరసరి ద్వీచీ చరదోభగభృ
ల్లలనల్ చిమ్మన గ్రోపులంబయికి లీలం జిమ్ము చందంబునన్

మ॥ కలయన్బంగు రంగులందనఁజొల్ గన్పట్టు నాచుట్టు బి
ల్లలచెన్నొందు విధూపలా వృత్తులీలం ద్రోచు కూపాళిర
భ్యలఁ బెంపొందిర మార్చనాపరతచే ద్రవ్యేశుఁ డర్పించుమే
ల్లల ధౌతాంబుజ పుంజమోయనఁగ సంకాశించు నాప్రోలునన్

సీ॥ పొగడపట్టరిగింపు పూర్ణచంద్రానన
పొగడపట్టులరేల పొదలకడనె
సొబ్బగైన కైదండ సొమ్ముదెప్పె చెలి
కైదండ కిడెమును కాసులొకడు
నీబంతిసాగసుడే నీలనీరదవేణి

మరువ మెప్పుటికైన పరిమళించునెలేను;
మరువమన్న నినాటి మాత్రమింతె

గీ॥ యనుచు దమలోనఁ నభావాదికముల
యు క్షలంక్రియ నొందించి యువజనముల
నోడజేయున రలట పూజాడు లెప్పుడు
విరుల నమ్మదుగామహా పురమునందు.

మ॥ కలమత్కౌతల సంచితాంచితములై గన్పట్టు మంచెల్ పత
త్రులందొక్కరియు సేయు ఘంటల సముద్యాతంబు తానానము
సలదధ్వన్యజయాత్మ భూతుక తుంగసాన కృత్తాజింగ
త్కలిహోట్టకిత బంకణస్వములుగాఁ నద్వాహ్య దేశంబులన్

శా॥ ఆదిత్యస్పృశదున్నత త్వములు దివ్యాహార యోగ్యంబుల
ర్యాదానస్థితు బజానస్థలులు శ్వేతావాస భూమల్ శివా
పాదాంకంబులు రత్నకంఠరులు మర్మార్గ ప్రదంబుల్ చర
ప్రదంబుల్ కృతకాదుల పురమునన్ జెన్నొందు సౌపాండుగన్

మ॥ అలరుందోటలు శిగ్రుతీవిమలతో న్రాడు కాంతాలిపూ
విలుతుండట్టిటగాఁగ సమ్మెటలచే ప్రేయంపదుద్ధ్రవణంబు
బులన్ నాథులతో జెనంగునెడనాభూదాన పరాకాంకముల్
కలితాంగంబుల దోచనప్పురమునన్ గన్పట్టు శ్రీలచేన్

మ॥ పాలుచుం నత్పురివాడ మేడల ధరీభూతాబ్జ హతంబులై
జల జాతీత నువాసనాథముగ మున్ సంపాదితంబైనగం
ధిలవన్తు ప్రకరంబు స్వర్భువన సాంద్రీ భూతులై నట్టిదే
హులక ర్పించు కరండ తండములు నానుత్సాహ సంవాహతన్.

మ॥ చెలియా? యీ కన కాంబరంబు లిచటన్ సింగార ముండరా
వలజాడంగల పోకపొత్తులగు నే వాంఛించెనన్ జూచితే
నెలవే తోచెనటంచు బల్కు తటివానింగూడ వాడం బరం
బులగైసేముగ నొక్కనొక్క చెలిరేబూలమ్ముచుం నత్పురిన్.

క॥ వానికి వేయి శిరింబుల | వానికి సచరాచర ప్రపంచస్థితివా
జ్ఞానికి హచన్వతి ముఖ | నానా వాగ్మూలకుఁ బొగడ న్యాయంబగునే.

ప॥ ఆప్పరింబున

సీ॥ శ్రీ . నోహరుఁ డాశ్రిత బృంద మందారుఁ
డఖిల లోకాధారుఁ డఘమిదూరుఁ
హంప మోదాగుండు వనధి గంభీరుండు
ఘనమణి హాగుండు ఖిలహరుండు
నిగమాంత సంచారుఁడ గిణిది గుణధారుఁ
డధిని ధాకారుఁ డిదిభిగుఁ
డించిత మంజురుఁ డిగుస కీయుండు
శివయ పదాసుఁ డభ్యుదయకారుఁ

గీ॥ జైన మాధవుఁడ సురాప హరణమంచుఁ
డగుచు హరిహయ ముఖదివ్య లభిరతింప
ననతరించెను భవనదీప సతీస
మాబ్జ చరణుండు శోణుండు సప్తమిని.

గీ॥ కామ మూర్ఖు లాశ్రిత కామము ధ
వులును వినుతాత్మ భూమాధవులును యాద
వులు విమలహృతల మహాధవులు నగుచుఁ
డసరి రప్పగింపంగర శనువు లగుచు.

గీ॥ కామునకు రైవతుండు భాభిరామునకును
డనయనర్పించె బూర్ణశాంత నయన సుచు
భీష్ముకుఁ డొసంగె శౌరికి విమల సుగుణ
మణిని శ్రీ రుక్మిణికి బుధమాన్యులలర.

క॥ బలరాముండు కాంతిహిమా | చల ధాముండ సమసమర సందిత్సాజ్ఞా
హలహలమున లోద్యద్ధో | ర్బల భీముం డలరెనట్టి పట్టణ భూభిక్ష.

సా॥ స్వారాజ్య ప్రతిమాస మాసముల శేవన్నించు నాద్వార కో
దారాపాదవిహారముగ్గి డవిలి విత్తన్వామ్య మాత్యాప్తవి

స్తార ప్రాక్రియలం దలర్చి సకలత్వా మండలా ఖండల
స్ఫార వ్రాధవ రామకృష్ణులు మహా సాంప్రమాజ్య సంసక్తులై.

ప॥ ఇవ్విధంబున విలసిల్లెరని చెప్పిన శౌనకాది మహా మునీంద్రు లక్కఱకుంజూ
చియో మహాత్మా; శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణం బాద్యంతంబు వివరింపవే యనిన
సతండ్రిట్లనియె.

— శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ కథాప్రారంభము —

క॥ స్వర్భువన భవన విభవా విర్భవ దైశ్వర్య ధుర్య వివిధ సదససం
నర్భ విదర్భ విషయమున హర్భర్తమఁ దెగఁచు శేజనుల వారలన్.

గీ॥ దీపిత శ్రీదగు విదర్భ దేశమునను
గుండినాఖ్య పురంబును కొమరు మిగులు
నందు భీష్మకభూప పురందరుండు
దినరు నతనికి నేవురు తనయు లెలలు.

క॥ ధారుణి వర్ణిలు చుండిరి వారలతోఁ బుట్టువైనవని తామణిల
క్షీరూపహావ దీపిత యై రంజిలె రుక్మిణీన మాఖ్యన్ ధరలో.

క॥ తనజనకు నింటి కధితులు జనుదెంచి ప్రసంగరీతి సారస నేత్రుం
డను పమసౌందర్యాదుల ఘనుడంచు వచింప నతని గొప్పించె మదిన్.

గీ॥ అలరుకుండిన చగరాగతాధిన్ సాధక
ప్రనుత రుక్మిణి హేవాక భావనఃఖ్య
సఖ్యసౌందర్య సౌశీల్య సౌకుమార్య
ములను విని కృష్ణ దేవుండు ముడిమునొందె.

। ఈ విధమున సన్న్యసన మాపిష్కృత స్థితమచోర థావాన్తినిశ్రీ
దేవీయగు రుక్మిణీనితే ధావజునికుండు మోహపరి పరిదృశన్.

గీ॥ బాంధవులు యదుసంబంధ బంధుతాను
బంధమున రుక్మిణీకాంత బంకజాత్ము
నకు నొసంగుడి యోగ్యంబనంగ రుక్మి
యనెను ముగియును గుణములు

క॥ విద్య దనీహిత వృత్తిఁ | కద్యన చైద్యునికి నిట్టికస్య నొసఁగెదన్
సద్యై ముఖ్యుండైనయ | మాద్యహున కొనంగు మతము నొప్పమి జెందెన్.

ఉ॥ భ్రాతృతలంపుఁ దానెఱిగి పంకజలోచన యాశ్చర్యమందు సం
జాత విషాదవృత్తి నలజాత విషాద నిదాన దానవా
రాతి సరాతి భంజనుని. రమ్యగుణాకరు, స్పృహ, శ్రీకరున్
సీత కి గాన్వయం, దనదు చిత్తములో విరుతిందె భక్తితో.

క॥ బలమాన మానసంబున | నలమాననతీల లానుయతను శరచలా
చల మానంబునఁ దగితా | నల మారుతమునకులోగి వనిత దలంకెన్.

వ. మఱియు

ఉ॥ ఏమనుకొందు, రక్తి కిహి నేతరుండై పర్యుండెన నాయదు
న్యాయని నామసంబున వెనకె వసియింపఁగజేయు చుండుగాఁ
బామరుండై నెలంగు శిశుపాలుని పాలుగఁదలెప్పింకనా
నోము ఫలంబు నిండుకొనునో కొనదో మఱియేమి నేయుదున్

క॥ నేను సమానస రాజన మానస భగవద్గుణా మృతా సారమునే
నానస తద్వైభవమే | నానసయే మని తలంతు నాత్మలొ వెతచేన్.

క॥ వనజాక్షునెన్నెదలస | త్తను తేతను తినిన భక్తితాత్పర్యము
జ్ఞనతా ఘనతా ఘనతా (వా) | దివి కౌదిని దారి తారి రీణవికారిన్.

క॥ తనునొందెనఁ దనుజెందెన | దనునొందెన పనట సరయదగు
కృష్ణుడు గ | న్నోకని కొనునో | చనిచునోచనజోయటంచుసంతాపితయై.

సీ॥ వేదయై తగర్వ వాదయై సద్గుణా
మోదియైఁ దగువిప్ర ముఖ్యునొకని
బిలిపించి యొకరిపాస్థలినుంచి పూజచే
సలరించి పక్కెనో యగ్రజన్మ
వర్య! మిత్రత్వ సిద్ధార్థ సేవిత నదా
చార్య నేజేయు విజ్ఞాపనంబు
వినుము నామనివి జేకొనుము ద్వారకువే
జనుము కి ఘన కనుం గొనుమువేగ

గీ॥ కనికరంబుగ నామీదఁ గనికరంబు
దొరయఁ జేసితి వేనినిం దొరయ నొకరుఁ
డవని లేడింక నద్బుధుండవనిలేడు
ఓనుదు నీజేయు మేలెల్లఁ గొనుదు మదిని. *

క॥ జనకుఁడు సద్గుణగణ సం । జనకుఁడు సనుశౌరి ఓసంగ సమకృష్టిసద
త్తనయుఁడు దుర్గుణతాపీ । తనయుండు తదంతి రాయ తనయుం డగుచున్.

గీ॥ సాగ నివడింక నిదిఓససాగజేయు
నవనరమునయ్యె నిదిమణి నవనరంబు
కానుకిచ్చెదఁ జను ప్రమోదాను గమన
మమరుచుండంగ నాసేమమర యవలయు.

వ॥ అదియునుంగాక

సీ॥ పంగరోజ్వల నిస్త్రసంఘ (గ) ఖిష్టలసము
త్తుంగ నిస్తుల రాట్పుతాంగ మగుచు
మదవారిభర మహారసి భారికరమరా
సనవారి ధరఘోర రథిచయంబు
మంగళాకర లక్షణాంగ భీకరని య
ద్లాంగా తరంగత్తురంగ సమిధి
చటులాసిభృత్సి ముద్భట మహానటసము
త్కట బాహుబల వీరభట సమూ

గీ॥ మగుచు దగుబిరుదుల భుజి బెగడ దగుల
నిగుడి మగటిమి సెగసెగఁ జగిలి నినుగు
చేయగల నాయకులు గల్గి జెలఁగి వెల్లు
మత్స్యరముసార నరిది యామాధవునకు.

క॥ ఆదుము జెప్పెద నొక్కయు । పాయంబన పాయగతినిఁ బ్రబల నాహోపా
ధ్యాయ పురప్రాంతజన । ధ్యేయ పదాంబురువాళివ సర్తిగను వేడ్కన్.

* (1) జరిగ ర్య వాద్యై (2) సద్యోమజవనిలేడు

౪॥ శీలవతులు శుభపాతకు | శీలవతులు గొలువ వసవసిత మంటనదే
వాలయమున వశించెద | నాలొననె తనకు నమయమనుము మహాత్మా.

ఉ॥ నావి నావి నీతుడభి సందితవందిత ముక్తిచీనతి
భావ విభావ హానములు పంకజ లోచను సందుముందుపుం
భావములై దడన్య పరిభావములై గనుపట్టునంచువి
న్యావహుడైన వివకుల ధన్యుడతిత్వరయాన మేర్పడన్.

ఉ॥ ద్వారక వాటపాటవనుధాకర భాకర సాధవీధిమ
ద్వారకళా సతీహరి కథాశ్రవణామృత పానసారపూ
ర్ణైక జననావ్యజన వాత విధూతనికే తనాంతుక
ద్వారక కేగుడెంచి బుధవంద్యుడ నింద్యుడు సంభ్ర మంబునన్.

క॥ ఇటువలె నాతండఘటన | ఘటనాసామర్థ్యుడైన కంబాతుండ
ప్రటభేద నమరయుచు ది | క్తట పూరితకీర్తిచే మునంబుల రారన్.

గీ॥ తనరుచుండంగ విపుండు తనదురాక
వారిబాతుండెఱుంగ దావారికులకుఁ
దెలియఁ జెప్పిన వారలు తెలువకొరి
యానతిచ్చిన నాతండు హర్షమెనఁగా.

క॥ కని భయభక్తి వినయములు | మనమున జెనుగొనఁగ నిలుచు మహనీయునిన
వ్యనదుహవేత్తుఁ డెదుర్కొని | పెనుగొనుమోదమున రత్నపీఠ మొనఁగుచున్.

వ॥ బహు విధోపచారంబులొనర్చి యెఱింగియు నెఱుంగనివాని చందంబున నిట్లు
నియె.

క॥ మీ రెచటనుండి వచ్చితి | రే రాజ్యంబేది కార్యమేమి నిమిత్తం
బాహుధి న విస్తరతన్ | భార్యునిమర! తెలియఁజెప్పఁ జయదళుకొత్తన్.

సీ॥ అనిన నాతం డిట్టులనియె నోవనబాత్;
యేతఁజ్జ గజ్జన్మ హేతుభూత;
మదిని నెఱుంగని మర్కమేమున్నది
మొననె వివరింతు నవధరింపుఁ

చారు వికర్షదేశస్థకుండిసపురీ
 సంస్థితంజైన భీష్మక నృపునకు
 గలరేపురాత్మజుల గలదువారలకొక
 తోబుట్టువును నవ తోయబాడి

గీ॥ తద్వివాహార్థమై చైద్య దంతవక్త
 తత్సహాయ జరాసంధ ధరణి పతులు
 వచ్చిరక్కస్య మీకిడవలెనటంచు
 భీష్మకుడుబొక్క నొప్పుక ప్రేలెనుక్కి.

క॥ శిశుపాలుని కొనకడనా పశుపాలునికీవ్యసంకుల భాటించెను న
 శ్వశులై మూర్ఖతనుద్విపా త్వశులై పుత్తంది నతని గానపు తెల్ల

చ॥ కాపున

చ॥ అవణ డక్షిణ మర్తి వచించెన వివాహంబేతదారభ్యసం
 చమ వారావధిగాన ముత్సవమునానన్న ఓతింజెండెమా
 నిమిషక్షుతి దీక్షితా శనిశరశ్రేణి భవాగ్నింధన
 ద్విషదారణ్య జగచ్చరణ్యని సుబ్రాధింతు మదిన్నమ్మవే.

నీ॥ అద్వితీ యాపరోక్షాను భూతిపవే
 ద్యకుపరాశాంభవిక ద్వితీయ
 కనువొంద గానపర్యల నొనర్చుచు త్వదా
 గమనంబునకుఁజేమి గడలు కొనంగ
 వసియించునో న్వామి; వెసనీవు చనుడెంచి
 తత్పరిగ్రహబుద్ధి నలంకరింతు
 తనమనోవాక్కాయ ధర్మకర్మంబుల
 నినువరింతు నటంచు నియతిబూనె

గీ॥ నరస సౌందర్య సౌశీల్య సౌకుమార్య
 ధైర్య గాంభీర్య మా ధుర్యః ధుర్యతాద్య
 సంతకల్యాణ గుణముల కాటవట్ట
 కన్యకామణి నీకగు కమలనాభా.

చ॥ స్వామీ యథోచితవృత్తి తత్సందర్శ్యంబభివర్తించెన.

— రుక్మిణీదేవి సౌందర్య వర్ణనము —

గీ॥ తేటపూదేని యలచేత నీటుదవరు
పువ్వు జొంపములంఘ్రుల బొల్పునఖర
నైపున జెందెగాకున్న వానిమేలి
మలచెడిపోవు నిచ్చలి యలితలంప.

క॥ నీలారతిఁ జెలఁగెను మీఁ గాలికి సవతింశరాక కడుసిగ్గరితా
బేలంబు బేల్చెయై తలఁ లోలోనని ముద్బిజలములో నెలపుకొనెన్.

గీ॥ తరళ నయనాంగ శృంగార ఝరము నరలి
వచ్చికట్టినైకతలభూమి గచ్చుకొనుచు
జంట దెరఁగుల బ్రవహింపుచుంట దెలుపు
సొలపుననుబోల్చె నొయూరు విలసనంబు.

క॥ గాసిలుకుచ్చలైగుహా వాసంబున సడఁగె నెడలువై పేరుగకమా
కేసరి వేసరి యాసరఁ నీసంభవన యననుస్య నీమకురాకన్.

గీ॥ చక్రవర్తుల సంగతి సరనభూ భృ
దభ్యుదయముల పూర్ణరాజాధి మండ
లమును నిరసించి కామి నీవిమలజఘన
ఘనత జెన్నొందె నారణ్యత్కొంచి దసరి.

గీ॥ జెఱవ నాభీసరో వరశీరభూస
ముద్భవోద్భీర్ణసుర రాజమూర్తియనంగ
వెలుగు కుచముల చెలువెన్న నలువ వశమే.

ఆ॥ కుసుమ శరకులాలకుడు నితంబునుచ
క్రమన నమృత పంకమమర నునిచి
మెరుగులారుకట్టి నరిమురిగొనితొప్పు
నీలశయుగమనఁ గుచములు చెలంగె.

క॥ వనిత భజములకు నెరిరా కను కనక మృణాళములు వికారతచేస
వలసగు మాభవనాహనదళి తని దూధివహించు నెప్పుడు దారత లేకన్.

గీ॥ కలికి నడుమెన్నుచోఁ బెద్దగగనమనిన
వనిత వేసలి నెంచిన ఘనముగాదొ
లతిఁగళ మెన్న గాదరఁగంటిరేని
యబల చ్ఛవలనుకొండ లనఁగదగదే.

సీ॥ మహితాంకు రితవిభమరసారు హాగ్రభా
స్వరసవోదయప్లవంబసంగ
లలితాస్య శృంగారలహరిన దేశజ
కమప్రవాళ సత్కలశ మనఁగ
యవ్వన వనవిలాసా లోకమన్మథ
ప్రియకృత కురువిండ వీరమనఁగ
మృదుల రదన వజ్రమేదురాచ్ఛాదిత
సుందరరాంక వాంశుక మనఁగ

గీ॥ నలరు విల్లుడు పువ్వుటల్లులను నూరి
సారపరచంగదగు రత్న శాణమనఁగ
వెలసె నౌవలపులతావి తొలుతగీవి
తేనియలబావి యానాతి తియ్యమోవి.

గీ॥ వనిత కనుగవపంక జావాసభాన
మొండ, వీనులు శ్రీమూర్తిఁ జెందెనపుడు
విశుత శుత్యభిఖ్యచే, వెలయుకతన
తొలుత లక్ష్మీనిలాసమున్ దెలుపుకున్నె.

సీ॥ రహిమీ రతమ్మెంత రాజు చేపట్టెను
పనలెఱుంగనివెల్లు నవతి యగును
తమకెంతయిన లక్ష్మీమమరిన రేతెల్వె
పాలెఱుంగనివెల్లు నాటియగును
ఘనసంగతులు తమకొసరిన నిల్కడ
గురులెఱుంగని వెల్లుతరమలగును
తమకు నెంత నిమిష స్వేముజెందినను మంచి
వలపెఱుంగనివెల్లు శులకదగును

గీ॥ రేబల్ నీటఁ గపమాచరించి కృశత
గాంచి యొక్కించుకయు బ్రకాశించనయ్యె
కలువలంబుజములు తటిస్తులునుమీలు
చంద్రముఖ కన్నుదోయికి నమముగాక.

గీ॥ సరస నాసికయనెడు బంగరునలాక
మీద నొసరు కటాక్ష యక్షిల్వలాన
ములకుంగలువల తోరణంబులు గచించి
రసంగ విలసిల్లుచుండె నా నతినబొమలు.

క॥ అలరు విలుకానివిండ్లఁ వెలది బొమల్ వెలయుచుండె వేరొక్కటన
లలితాంబక నామంబులు కలుగుట కన్వలకేమి కారణమిహో॥

గీ॥ వాలుగంఠమేలు ఫాలభాగముపంచ
బాణసర్థచంద్ర బాణమయ్యె
గాకయున్నచూచు లోకంబు మనసువి
కలతనొండ నేమికారణంబు.

సీ॥ మొగుల నదగుకొప్పు జిగిపాపెటమెగుంగు
శిరమున కొకవంత చెలువుజూప
కలువ కన్నులడాలు తిరుకు చెక్కులమేలు
మొగమున కొకిరీతి ముటిపె మొసంగ
బాహుమూలద్యుతురీ బలువుగుబ్బులగతు
లురమ న కొకచక్కి యెరుపుగరంప
వెలగెడు నూగారు కులుకు పొక్కిలితీరు
నడుమున కొకవన్నె నలుపుజూప

గీ॥ పెందొడలవన్నె పిక్కల జెందుచిన్ని
పడములం దొకదివ్య సంపదలదెల్పు
నకల జనమోహకరపంచ శరశరమన
వెలయు వెలదిని పొగడంగ నలవియగునె.

మ॥ సొలపు జూపులు గబ్బిగుబ్బు లలరజ జూపట్టు నాలేమయా
జలజాతాయతనేత్ర, యాసుకతి, యాచంద్రాన్య, యాకొమ్మ, యా,

విలసత్పల్లవపాణి, యాచెలియ, యావిద్యుల్లతాభాంగి, యా
కలకంఠీమాణి యావిలాసవతి యాకింజల్కీ నీకేతగుళి .

గీ॥ అనుచు వచియింప విప్రుండు వనజనయనుఁ
డతని వాగ్దేఖికిమెచ్చి హర్షజనిత
పులకితాంగుడ నంగాన్త విలసనుండు
నగుచు దరహాస మొనరించె సగధరుండు.

గీ॥ అంతనక్కడ రుక్మిణీకాంతవికచ
కంజనేత్రు విలాసంబు గాటమగుచు
మంతనంబునఁ జొచ్చిన మరలుకొనుచు
నధిక విరహప్రకారాంచి తాత్మయయ్యె.

వ॥ మఱియు నవ్వెలంది శ్రీకృష్ణ గుణాను భవంబున నాహార నిద్రలులేకయున్న
సమయంబున॥

— ప స ం త ఋ తు వర్ణనము —

ఉ॥ అంతవసంత, ముల్లసీలె నాంతరసాంత రసాంత రాస్వగా
త్యంత శుభాకరచ్ఛక్ పికాళివిక స్వరసుస్వరస్థురో
దాంతము వాతధూత పరితఃప్రకటాంగజ శాసనాయిత
భ్రాంతము పాదపాగ్రగళదంచిత జీర్ణదళ ప్రకాండమై॥

న॥ అప్పుడు తత్సఖులు విరహ భరంబు శాంతినొందింప వలంచి

క॥ ఉద్యానంబుల కలుగుట
కుద్యానంబుల దలంపు టుచిఁముగాదా
సద్యోగ మనంబలరిన
సద్యోగ మనంబు మనకు సమకూరునటే.

॥ రారమ్మనివార్యగతి॥ రారమ్మని వెలిసికూడి రాకేందుముఖి
వారంబుతత హాధూత్వన । వారంబుగణించిమించె వెగల మును

శృంగారవిలాసము

సీ॥ జగినింపు పగడంపు పగసాంపు దగుకెంపు
 జగజంపు తొగగుంపు సోగసుజూప
 యొగిగాన దగుకాన సొగసైన తెగువైన
 నిగురీనదగుక్రూనులెలమిజూప
 చెలువొప్పు నలిగప్పు బలువిప్పు గలప్పు
 రపుకుప్ప లిచటితిరంబుదెలుప
 వాలైన తెలుపైన నలవాసాలసాస
 లలితేనెవాసలాతలినిదోచ

గీ॥ వెలయును ద్యానవనము లోపలనుమల రు
 వేలయో బాల బాల వామూలజాల
 మిపుడు వీచోపు వైపుల నెనయసలరు
 జొంపమల్లలనాడు నిద్దంపుగతుల.

క॥ అనియోచమదలు ప్రమదా • ననమున వనరుహదళాక్షి వలమానమనో
 జనిశాత శరనిఘాతజ • ఘనతాపము నొందెననుచు గళవళిపడుచున్.

ప॥ తదవలోకనంబున బ్రౌద్ధులుచూడలంచి.

క॥ మరుదురుగతివచ్చినమా • కరువలితెరుగలిగజేసి కడుద్రిప్పినయా
 మెరక విరిదమ్మిపుప్పొడు • లురిలె గనుగొనుము వికసితోత్పలనేత్రా.

క॥ కన్నియ బలువిహరమవీ • కన్నియమింపొందగలేవుగానగు మికనీ
 కన్నియ లరులందిచ్చును • వన్నెలుజేకొన్న పొన్న వనరుహసయనా.

గీ. వాలు గంటి, తియ్య వాలువింటివజరు
 వాలుగంటిజేయు నోలతాంగి
 మదతి కౌంగలింపవదె కురంటకమును
 మదతి పనయమూసను పొడలవలవే.

క॥ పైదలివిసగడయిదె నీ • పైదలి రుదరావజరు బాహుబలమే
 పైదలి తగతి వహింపంగ • నీదయచే నెగడజూచు నీరజనయనా.

క॥ కొమ్మా మామనవులజే • కొమ్మా యీసింధువారగురుతరువునవే
 కొమ్మా శ్వాసింపంగరా • పమ్మా వేగము శృపాలవంబుంచి వెనకె.

క॥ లేమా చింతిలవలదన • లేమా కలకంఠగాన లీలారతిచే
లేమానినిప్రేంకణమే • లేమా నేరమాలనెన్న లేదేయెడలన్.

క॥ ఎలనాగ పంచశరమా • యలనాగఁబ నేమిచంప కాగంబులచా
యలనాగరికత్వంబున • కలయంగన దల్పినిల్పు కాతుక మలరన్.

క॥ మగువానేదనుమైనా • మగువారిజనయన క్రోవి నలరించినచే
మగువా బాణింపఁగనీ • కగుశుభములు విత్త్యవిద్యు దాభశరీరా,

గీ॥ అతివయోరూప లావణ్య మందినట్టు
అతివయోపిన వకుళాగ మలరియుండు
చెలువ గండూపమధ్యంబు చిలుక వేసి
చెలువమెంతని తెలుపుదు లలితగాత్రీ.

క॥ నవలా నీకబ్బెగదే • నవలాభము పాద తాడనము వేగంబా
నవలాలనమలరించున్ • భువిసీకంకేళి రాజపూజితమగుచున్,

క॥ శారద నగమల్లదిశో • శారదవృక్షైఖరిప్రచారజిహ్వ
చ్చారద సమదోదాత్మవ • శారదచిహ్నప్రకాశ సంకతినగున్.

పంచచామరము॥ ప్రియాభులంగసం నీకుఁ బ్రేమదోచెనావస
ప్రియాభులున్న చోటుజూచి రేఖచుండెడిహరి
ప్రియాళిపాన హేతుభూత భీరులోక మల్లదే
ప్రియాళి యివ్వనంబు నిన్ను పేక్షజేయ నేర్చునే

క॥ కురువక తరుణదే సుమముల • గురువక పోవునెలతొంగి
గురుగుచ్చముల్ సరళంబులుగనవట్టున్ సరళంబగుమార్గమునను సారసశయనా.

క॥ మలయ జనగముల లోపల • మలయజనానందమగును మానవతీయ
తిలకాంతస్థలములుసిక తిలకాంతస్థలములగును దీర్ఘచరిత్రా.

సీ॥ జంబీరతరులు నిజంబీరములచెంత
పాదలె గనుంగొను పువ్వుబోడి
కోవిదారముల నైకోవిదారంబులె

పద్మాళి మెరయును పంకజాక్షి
 శ్రీఫలంబులనన శ్రీఫలంబు లటంచు
 ఏక్షింను మియ్యెడ విద్రుమాస్త్రీ
 పారిభద్రంబులీ పారిభద్రంబులజేయు ను తలపవె చిగురుబోడి

గీ॥ బాణములుదోచు మన్నఘ బాణములన
 గణికలిత్రుట గనగ జే గణికలనఁగ
 కదలికాలత లల్లడే కదలికలర
 కాంచ నమమాను చెలియయీ కాంచనములు.

క॥ కేసరకీలితమగునీ కేసర మితరులకు నివక కేవలముగనీ
 కేసరముల కొనగునుమీ॥ కేసర్యవలగ్న మీన కేతనశానా.

క॥ నేమియు మరురథచక్రపు • నేమియునె వెలసినందనీయందైతా
 నేమి యు వంతలనొందదు • హేమలతాభాంగి పూర్ణహి మకరవరనా.

కా॥ శ్యామాకారతచేఁ బలిర్చును మనోచల్లీల గప్పట్టునీ
 శ్యామా సంతతులం గనుంగొను ఘనశ్యామాంత రంగస్తవై
 శ్యామా యస్మదభీ ప్రీతార్థముల విస్తారంబు నొందింపుచుకా
 శ్యామాధీశ ముఖీ; వియోగ సహనాశ్చర్యంబుగానుండవే.

నీ॥ ఏరావత సమానమై రావతంబదే
 స్రీయకంబుగను మారిప్రియకగ శ్రీ
 వత్సకంబదిరాజ వత్సకచూచితే
 కటువల్లదేసూడు కటునినాడ
 కుశము గన్గొను మునీకుశ మొనర్చుచునుండు
 వృషము గన్గొనుము సద్యవవిశాల
 పురుషమల్లదిగొ సత్పురుష సన్నతిగుణ
 వటుమది గోతట వటుముగాదు

గీ॥ సుస్థిరాయువు గాంచిన సుందరాంగి
 సుస్థిరాయువునీకగుసారదిగాఁగ
 జ్యోత్స్నివలె వెల్లుచున్న యీ జ్యోత్స్నిగనుము
 ననుచు విహరించి రా రాజ వనజముఖితో.

ప॥ ఇవ్విధంబున విచారించి పురోభాగంబున నొక్క సరోవరంబుగని.

క॥ చూచి తలయాచి మెచ్చిరి యాచిలుకల కొలుకులెలిమి హరిహర దుఃఖం
సూచక మేచక శుచిభా రోచత్సాస మానరూఢుల కలిమి.

ప॥ మఱియు మాకంద మందాం చందన, కుంద పనన ఘనసార, తాల,
తమాల హింతాల, నారికేళ, క్రముక, కరవీర, కపిద్ధ, కదళీ, కందరాళ, జంబు
జంబీర, నింబమహీరు హస్తతంబును విమల కమల కల్పారక్షరవేదీ వర
బృందంబు తటనికటకు తరత్కరటబక, పికళు కక్రొంచ కారండవ కాండ చర
ణాయుధ పత్రిపటాత్కారబధిరీ, కృతజాండ భాండంబు పాలయు కల్లోల
యమెలగు నిలగల చెలుల గలంచుడని పంపగుంపులగుచు నచటన్యందమాన
మరందబృందంబుగ గ్రంథకొనం గనుంగొని కలిమిచెలి పట్టవట్టి చలముట్టి
పడ నట్టిట్లుజేసి కొట్టుల వ్రేసెనోయన తోవల నిర్దుగల మొగ్గల చివురుదవి
లివెలయు నలులకు నెలవగుడు నమరి వలపుల ల పతేనెసోన గనుకించ నిం
చుక నంచనను జలజంబుల నెలవీకనల యించు జలజ ననెనకు నెనరువు
ట్టనట్టుగా నాటపాటల నీటుచూపు మధుసా ప్రసన్న మత్త మధువతుల
కుహితప్రదంబు రంగు లెసంగ పానంబు చెంగలు వపింపులమందు గుండంబు
లుగాఁజేసి దరుల నిరువుకొనిమెరయు పుణ్యఫల సహకారంబులకు సహకా
రంబుల విలసత్పలంబులు శుకని కరనహంచిత చంచూ నిర్దళితంబులై రస
పూరంబు శోరంబుగాఁ దత్పల్లవ పుటాంతరంబుల గురియ నదియొజ్యపాత్రం
బులుగా నెవరించి వసంత సమయ కాంతా గాఢాలింగన సుఖ విభవ్య జల
ద్రభాభ్ర మదభ్రమద్భ్రమర స్తోమంబుధూమంబుగాముక్కంటికంటిమంటగ
లిగినాగిలినిగుడుతోగగు ముక్కుపక్కిజక్కి నొక్కు చొక్కరితోఁ గూడుకొని
పోరోగిరపు తిండిపోతు తండ్రి గూడుపూబోడి తోడికోడు గావించు
జన్నంపు వాడయైన తానురస ప్రతంబుల తత్కింజల్క పుంజంబుల క్షత
లుగా నొనరించి వికచోత్పల పతంబులు విలోచనంబులుగాఁ దనరు వనదే
వతలు భావివై వాహిక జనాగత సౌకసాగ సాక్షులొనరించు నారతులన విరా
జమాన రాజకుమారుల సౌకుమార్యంబు చూడందలంచి నానాహాపభేదం
బులుగల మధుసూదనుండు సంతత మధురసా సారంబుగల కాసారంబున
పూర్వ రూపారోపణంబు చెలువొన నిలచి తత్సంపజ్జలజాక్షి నిత్యానపా
యిని యగుటంజేసి భవిష్యత్సావత్త్య భయంబు వెడలందలంచి తదంతర సుం
దర జలజమందిరంబున నిలచిన విధ ఫలభారభుగ్న శాఖోపశాఖాభి చర
త్పర భృతాలాపంబులు పలుకులై వెలయుటకొ నరియ భంగ మంగళ ప్రకా
రంబై దూరీకృత భువన మాలిన్యంబై వెలయు సరోవరంబు॥

సీ॥ అలికాంతకుంతల మజ్జాననమ్ము ను
 త్వలలోచనము లొక్క పాలుపుడెలుప
 జీవకోష్ఠము దరగ్రీవ యులినకాండ
 బాహులీముచ్చట పాటుజూప
 చక్షుననంబులు శైవాలరోమాళి
 పులినకటులు నొక్కపాలుపుడెలుప
 సతవితతావర్తనాభియు నీరవా
 రణ కరోడపులొక్క రహిదలిర్ప

గీ॥ విపుల జలదేవతారత్న మపుసుచపల
 నేత్రలంగని బహుమాన సాత్రులగుచు
 మంజుశింజాన హంసికా మహితరుతుల
 వెలసె తరగలనెడు చేతు లెలమిజాచి॥

సీ॥ సారముల్ మధురసా సారముల్ నిర్దోష
 కారముల్ బాలమందారములును
 నీపముల్ ముకుళ ప్రదీపముల్ మదన ప్ర
 తాపముల్ విగతైన తాపములును
 కుంజముల్ మంజరీపుంజముల్ స్థలదళత్కం
 జముల్ వేష్టిత గుంజములును
 చందనంబులు వనానందనంబులు భీరు
 వందనంబులు కల్పనందనములు

గీ॥ వెలయగనుపట్టె నీవలావలిదరులన
 విరళతరళ తతరూజ వితతలలిక
 సతనునతను శరములొట కతననతుల
 సతులనచలిత...వనతులజేసె॥

సీ॥ తథుకుకెంపులపొగడలసంటి తులదూగు
 కురులు నక్కులుబాక గూసుకు వ్య
 లలివిప్పగల కప్పు కలువ పుప్పొడిజగి
 నునువొప్పకొప్పుల నునుపుపరచి
 మొత్తనంబున పుప్పు గుత్తులుగలుగొప్ప
 మూత్తెంపుటెత్తుల నుత్తరించి

మించులగతి కు వోదంచిత స్థితముతా

కంచుకంబుల నిలుకరలుదివిది

గీ॥ తొగరు పడలుకెన్ని గనిగని వెలుగు , జులుగు పలిపెంపు పావడ తెలుగట్టి
యువిదలొక్కొక్కరిచేతలూతగానుచు, విచులకటిదప్పు నీరపూరముననితచి.

క॥ ఆనలిన లోచనలు విచు , లాననములు సొంపునింపన నిలవతిత సో
పానోపల నానాకుల , సూనావిల మాధ్వికార్త సురుచిర పదులై.

చ॥ జలజములంబెకల్పి, నళజాలము లన్నిటి గాల్పి, వారిలో
గలిపి వినోదమార్గమును నైకొన గానిగ నయ్యెనయ్యెడన్
లుపగు తారాకాని నహముల్ గనుపట్టగ వెల్లునవ్వియ
త్తలమనగా న తోవరము తత్తమయోచిత వృత్తినంగతిక.

గీ॥ బాలయొకటి యోలయోలయుంచును నీటి , మీదతనదుతురుము మెరిసివిడియె
వదననల్లినవైరి వదలక కబళించు , సంహితేయు డనెను చందమలరా.

చ॥ చెలువగు మోములన్ సరకు నేయక రేబవలున్ జలంబునన్
బలితపు తాప మొందియును పారము బొందవటంచు నవ్వియా
జలజములన్ గరంబుల వెనక వసియింపగ జేసిడాసి యా
లనలు వాహినింజలములన్ విదళించి కలంచిమించుచున్.

చ॥ సరిసిజ భాదనాంతర రసద్రవ వారవిహారచారుబం
భరనికరంబు, క్రిడ దనమానవిలాస విలాసి నీముఖం
బురుహములందుర్ముమ్మ నెడు మోతలతో నటియించె
నెట్లనన్, కొరతగు నానుభవతలకున్ విహితావిహితప్రకారముల్.

ఉ॥ కొమ్మయొకిర్తువే చిగురుకొమ్మను చిమ్మనగ్రామ్మ జేసివే
గమ్మనె గ్రమ్మకొన్న తమకమ్మన కమ్మలు పైనిజమ్మన
రమ్మల గమ్మలందవిలి గ్రమ్మరవాయును యుక్తమానెయ
భమ్మన గ్రమ్మరున్ సలిలపంక్తులటంచు వచించుముచ్చటల్.

చ॥ జలుగు పెంపుసొంపుగల చెల్వలవల్వలు తేటనీటిలో
వలగల యంగదోగి గనిపట్టెను గుట్టగ నెట్టులన్నచో

వెలతి గుణమ్ములన్ మరగి వేముని కామిను లాశ్రయించినన్.
దులదగియున్న నారలకు స్థూలముకన్న లఘుత్వమెంచినన్.

చ॥ పొలితియొక్కన్, చెంగలువపుప్పొడి నొప్పుగఁగూర్చి యొక్కతో
య్యుని తెలిగన్నలన్ జలుకనయ్యలనాగ, పరాగ భాగ్దగం
చలమున నొప్పెకోవరన సారిసమందిర సుందరీజనంబులు
నిలయంబులన్ గలచఁబూనిరిటంచు దలంచుకై నడిన్.

ఉ. వారికలాప సంచరదవారిత సారత రామరాగుతొ
వారికలాపధీధతులు వారికలంక్రియలైఁ గలిగెన్
నాన్దిగవారి కిమ్మనుచు వారిజగెహిన సన్నజేయ, కా
సారివరాధిదేవతులు సాచెన్సొన్ను నివాళులోతునన్.

గీ॥ తవిలి గురువుల నడచి లఘుపూజ్యుఁ, సరిసి ఫలములఁగఁచు నచ్చెగురుగరచె
వరలు పద్మాక రాభిఖ్య సరిమలకాస, నాడలంచఁజడసితి దెసరుటగుదెః

గీ॥ ఖేలనాయత్త చిత్తాంబుజాలయాభి, రామరామల పాదాంతరణదతిలఘు
భూషణములునిభాషచేభూషణగువులయ్యెనదివృత్తం త్నాకరాంచితములు.

ఉ॥ ఆపువుబోడులాపగిది నాకములోచలనుండి యొండొరుల్
వీపులమూపులూదుకొని విక్కుమఁ సొక్కుమ బెక్కురీతుఁ
న్మూపుల వైపుచేసభుల జోవుమఁ జేపల కేపుఁజూపుమన్
దేపల వేపమానలను తీరనికూరిమి మోజేగుమన్.

క॥ జలముఖి వీక్షణముల, జలజంబులు వెరచి, నిలవజాలక, పాదం
బులనురువు జొచ్చెరెంటికి, జ్వలచుండాధారి ముగుట నత్యంబర మన్.

మ॥ తలిరుంబోడులు జోడులై కడఁగి హస్తాహస్తి శస్త్రక్రియా
వలయాకారము నొందుచుండమలరన్ వారాశిమధ్యంబునన్
జలకేళి కలనాసినాదమఘననా, రీమణీయండలీ
తులచే చేతులచే బుటంబెగయు చుందోధూయమానాంగులై.

గీ॥ కొది మోరినవేడుక కొలనిలోన, లకుముకల రీతి నారీతిలకములపును
పైదలినిగూడి తమతమ పైదలిగ్భుప్రియము నెరపుచు వల్లవీప్రియనిదలఁచ.

గీ॥ తలచినంతన నాలేమి తలఁపులోనఁ దలఁపునబుట్టి దాయంపు వలపు లెనఁగు
ములుకులనుతుంటవి టి తేటులను వెయ్యు నానోఁగూర్చి యేమయన్నారితలకి

క॥ సిరిపెంపుగలుగు సంతకఁ • పు.కింపుగనచ్చి యునుగు పూబోడులము
స్పరికింపుచుండవారె • చ్చరి కింపును సంభ్రాంతోప చారము లెన్నెన్.

గీ॥ శ్రీపతియు భోగభోగ్య భోగోపకరణ • భోగ సంస్థాన భూతుడై పాలుచుకతన
సమ్మహాత్మునిగోరిక లలరుటయును • తత్తదుచితక్రియలజెంద నలఁచవయ్యె.

క॥ చిగురాకుబోడి యిటువలె • పొగలెగయు ఏయోగ వహ్నిసాగిలి నొగిల్గి శీ
సగధరుడు నెమ్మనము లో • దగులుటచే జాగరూకతన్ విహరించె.

వ॥ మఱియు సభిలాష విప్రలంభశృంగారసంబులఁగి పొంగుచు మిక్కుటంబు
గుచక్కర విలుకానివలలఁ దవలి తటస్తోద్ధీప సంబునకు వెరచి నలుదెసలఁజూచి
వేచి యాచిగురాకుతూపు వజీరు సారె సారెకుమారి వేసారి నిర్వేదాగులఁ
దలికి సాత్వికోదయంబుల చరించి యించువిట్టుని, జనకుఁ డెదరించి నట్టులైన
దృగ్గోచరుండా నలంచి మనోవృత్తిం దక్కం జేసిన సంగల్ప మాత్రంబై తోచె
నది జాగరతా ధీనంబై కృతత్య సంపాద నాధరంబై యరతి ప్రకారంబు లజ్జా
భావంబు మొరసిన మూర్ఖతో న్నానంబులు పుట్టించుటకు స్థానంబైనచును
విరహవేదనాన హిష్టత్వంబునకుఁ దల్లడిల్లి నిశ్చేష్టతనొందిన, సందతు చనిచి
వగలనొంది సుంకు మొలుంగు బోడినిజూచి.

గీ॥ తేటపడజేసి వలవంత చూటలేల • ననుచు దత్వంబులెల్లను ననలు శిగురు
టాకులును సిరిగందంబు నలకుబోంట్లు • కప్పరంబును దెప్పించి కలయ మెదిపి

క॥ నెలతాల నలరుగిన్నెల • జివిజిల్లను జాలుచూసి తలవారిన్
వలిపెము తామర పూల్గల • తెలివలువగు ముంచికదసి తేకు సోడన్.

గీ॥ కప్పరంబును పన్నీరు గదియఁజేసి • గందహందంబుగాఁబూసి కంజమంజు
పర్ణముల వ్యజనముజేసి పడతులపును • చలివచులు నేనుచోడగిరిసంభ్రమమును.

వ॥ ఇట్లు శైశ్యోప చారంబుల సఖులం గనుంగొని.

చ॥ తొలగనిభక్తి సుండునునో, శోచినకృష్ణుఁడు నాదుముందటన్
నిలుచునో, నిల్వజో, తుదిని నిల్చిన పల్కునో, పల్కజోసఖ

మలయజ కుంజపుంజల సమానసు మానత పాదపాదపాద
చలచల కీరవారదతి సంయుతమై నననంబు జెందదన్.

గీ॥ ఏమియనుకొందువిరహ ర్తి కేదిముందు • సరసమగుమందుశ్రీకృష్ణ సరణిపొందు
తొలిభవమునందునోములఫలము జెందు • నవనిననవిందు సుచునయ్యతివకుందు

వ॥ ఇవ్విధంబున

క॥ తనుతందగి యాసేచన • తనుతంగనుపట్టు చెలినతనుఁ డిమ్మనివా
తనుగల సలరులచేజే • తనుములు కులఁజేయుననుచుఁ దరుణులు ప్రేమన్.

క॥ లేమానీమాటలు విన • లేమా యివివిత చెపులేమానితమా
లేమా వితోపు గన్గొన • లేమా మామాటలకు చలింపకు మనుచున్.

క॥ అని ప్రమదలు ప్రమదావని • పనిచిన విరహంబుదీర్ప నానాతరునం
జనిత సుమన ముదయంబుల • గనుగొని తద్దేశ మెనయగదియించి రొగిన్.

వ॥ ఇవ్విధంబున సంతః పురాంతిక వసంబునం జేర్చిరని సూతుండు శౌంసకాదుల
కుం జెప్పిన.

వ॥ తరుణి భ్యాతకులాబ్ధి శీతకర, సీతారామ, తారామనో
హర సామ్రాజ్య విరప్రదాన, మృదులవ్యాహర, వ్యాహరసు
స్థిరభూషార్చిత పాదశ్యామల, వపుజ్జీమాత. జీమాతభూ
ధరధైర్యాన్విత నిత్యకాంఠివిల సద్వామాంక వామాంకనా.

క॥ దశముఖ ముఖ విగళిత ర్క • శశిశితాంధోస్పృగాజ్య గంధిలగంధి
ప్రశవనకర పిస్యమరకర • విశిఖ శిఖిఖిఖాయమాన విక్రమ నిపుణా.

—, ఉత్సాహవృత్తము, —

ప, నవరంగ దురురథాంగ భరవరాంగ సజ్జనా
వనసభంగవనధిభంగ వలదపాంగ వీక్షణా.

ఇది శ్రీమద్రామచంద్ర సాంద్ర కరుణా కటాక్షవీక్షణ ప్రసాద
ప్రాప్తభయ భాషావిశేష కవిత్య తత్త్వనిర్మాణ కార్మణ
చాతుర్యధుర్య పరాశరనోత్ర పాత్ర రాసాకలింగ
నార్యపుత్ర లక్ష్మీపతికవి ప్రణీతంబైన
శ్రీకృష్ణ విలాసంబును మహాప్రబం
ధంబునఁ బుద్వితీ యో
ల్లాసము.

శ్రీ రస్తు

శ్రీ కృష్ణ విలాసము

తృతీయోల్లాసము ప్రారంభము

క॥ శ్రీరమచే రమణియ్యా • గాగవిహారా! ఖిలాత్మకాంక్షిత ఫలదో •
దారధంధాన్యముఖ్య • శ్రీ రామా రెడ్డిపేట శ్రీరఘురామా॥

ప॥ అవధరింపుము శౌనకాది మునీంద్రులకు పాతంజిట్లని చెప్పందొడంగ.

గీ॥ లేవలారామనారామ నేమనీమ • లోసవ మాన పవమాన లూససూస
తాన మధుపాను సంధాన తరునిదాన • మాననీయస్థలమున నింపూననిలుప.

సీ॥ పల్లవోత్ఫుల్లభాజోల్లసత్కలరస
పికకూజితములకును బెగడి బెగడి
సుమగళిస్తధుల సద్రమమిళద్భృంగాలి
రుంకారములకును జడిసి జడిసి
ఫలభాదనా మోదపాదపస్థితకీర
మృదులవాక్యములకు బెడరిబెడరి
వరగంధభరగంధగిరి గంధ వహానిరా
కా సోకులకు మున్నె కలగి కలగి

గీ॥ స్మరశరోత్పాదనములకు వెరచి వెరచి • పొదలుహంసలగుతులకు బెడరిబెడరి
మిగులవగలబొగిలి యెదదిగులుగలిగి పిపులమతిరాజపుత్రిక చపల మతిని.

ప॥ ఇష్టిగంబున విరహవేదనా సాదనసాధనస్థితివదలి యతిశిశిరఘనసా రసారపు
లినతలంబుల హిమసలిలవిలసితమలయజచూర్ణస్థలంబుల వికచార వింద
బృంద పరివాత వారిత సరోవరి పరిసరంబుల చందన సందో హంతర
విలపివిట పచ్చాయల సలయచ్చల దళధరకు ఎలయ వలయిత సీరపూరచా

రు పదంబుల నర్ణవీయ ఫలసంభారరంభా పర్ణ సమీపంబుల సుమనముద
య ప్రవాళంబుల, శయ్యలసలినాచ్చచ్చ దనమాచ్చాదన నికటంబుల తు
మారశిశిర శిలానిబద్ధభూముల, సనిత్యశైత్య ప్రదానంబులగు నెలవుల నిలిచి
యంతకంతకు కంఠు జనకు మంతనంబున నొందించి దురంత కరహాసహన
చింతా సంతాపమున మంతనొంది.

క॥ లో నాయితవలె నోర్వం • గలనాకల నాదకంఠి కనువెన్నెలకా
కలనానా సునుశరమూ • లనాచిత్తంబుగలగె గాడలపోయె.

క॥ వలపాపగలేనేకే • వలపాపగమననుడేయ బాణమ్మలకే
తలకగవె పాలయే • తలకగ పడతీ యొకింతడయలేదుగ దే.

శా॥ ఏమేమొమ్మ! యదేమెనగానిని యయోయేమందునే యింతినీ
కేమేనెచ్చెలి వేగలే నెయిక కడలాగు వోయమ్మ! నూ
భామామస్మధ సుస్మంఘంఢేకను సంభాపించి మేలొ, క్షువా
డే మేకస్యడ డీయొగ భా మేనేలాగు నెదాల్తునే.

సీ॥ చిగురుతూపువ జీమి బిగువైన నాగటిమి
సెగకొర్వలేనె యోమగువలార!
వేణిచెమ్మలనీట కూడిముత్రపుచేరు
లుడుకంగజొచ్చేనే పడతురార!
పపువంటిమేను లిప్పుడు వెగ్గలంబైన
తాపంబుచెందెవే తరుణులార!
వీడక చనుడెంచు వేడినిట్టార్పుల
కేత శత్రేన వోయింతులార!

గీ॥ మనుసునిలుప నశమగాదు మగువలార, కలగి యున్నది చిత్తంబు పొలతులార
బుద్ధిచాంచల్య మొందె పూబోమలార, అంతరింగిము చలియించె నన్మలార.

ప॥ అని ఏలాపించినలై సలగునగుసలం బోవును ముసలు బినకుపాల చనలంజూచి.

సీ॥ ఘనబలోదీర్ణరాహుని శాటహరణాస్త్ర
వనజాప్తమండల వర్తియనుచు
వైడూర్యముఖరత్న నర్ణవీయకిరీట॥
జంఘూనిలాసురశమనయనుచు

బలవద్ధనూమత్ప్రభక్తిమార్గప్రదా

రామావతారాభి రామయనుచు

సింహరూపవిహార సిద్ధిమద్యాహార

మహిమవాహన ముఖమాన్య యనుచు

గీ॥ ఆనందానందంబు బగులునునొగులు పొగులు

సతులనేత్రోష్ణకుచనాభిగతులందనరు

రజనికరకీరఖరకర గజచకోరి

ఫలరథాంగ సరోవర ప్రౌఢిదోచ.

గీ॥ కలికియీతండ విప్రయోగముననొంది తద్విధమునున్న జెంకుగడలచరయ్యె
విప్రయోగంబుచేవల్లభీవిభుండు విప్రయోగంబునొందించె వెలదినున్ను.

చ॥ నలిన శరార్తికోర్కెగలనాలలనా చలనాంతరంగనై
తలకగసేద దీర్ఘవలదా కలదా కలదాపుజెందినన్
మలకలబెట్ట నీకు ఫలమా, చలమా, వలమా వృత్తి నై
యలసితినమ్మ ముక్కట కటానికటావికటాఘలేచగన్.

క॥ వల రాయడనెల రాయడ , వల రాయడ లింత లేక వచ్చితివాపూ
పులసా రుకములవేయక , ఫలదా మకతస్వహింపు పర్వినప్రేమన్.

గీ॥ అనుచుమన్మథనీతి సలుక దొలుక , బలికి యళికిరనరవిక బలముయుందు
దూలపల్కదొడంగె నత్తోయజాక్షి , నూరడింపుచు వేరొక్క యునికిజేర్ప.

క॥ నానాసనసూనాచ్యవ , మానాసన విమల కమలమకరందరసా
దానానాపమానామృత , పానీయతటాకవితతి భాసిలగనుచున్.

క॥ నవనీ పవనీ నవనీ , యవనీప శారికాస మన్వితధరణీ
సవిధక్రమము వివిధధ్రుమ , రవిధక్రమరుతుల విచుచురా జీవముఖుల్.

క॥ నలినీచరదళినీధరి , ఫలినీవర సహిత ఫలితపాదపయుతకో
కిలశాగిరులకీరీ , కలభూరి హితరచంబు కళవళ పరువన్.

క॥ స్మరలాలితకరచాలిత , శరకీలితగాత్రలగుచు సంతతకుసుమా
కరపాలిత కరవాలిత , సరళాలితత ప్రసూన సరగులరయుచున్.

క॥ రాగనిరాగనిహాళిప , రాగపరాగస్థలాంతరచరన్వసితా
పూగముపూగముభాగవి , భాగవిభాగహితాచ్యవణాచ్ఛిదమై.

గీ॥ ఆళికలు మధువర్షదా మ్రాలినంచ | రాళికలకీర పికకుల పాలిశాప్ర
పాలికల సోమసామి బింబాలికయిన | బాలికకుఁజూపి పలికిరిప్రమదమెనంగ.

గీ॥ చెలియ సుమనోరజంబుబై జలుకచిలుక | చెలగి పరువెత్త వేడుకచేతజేత
కలికిపూవాలు మెరుగుల గ్రమ్మకమ్మవిలుతుండేతెంచె జూచితె చెలువమమర

ఉ॥ పాటలవర్ణపర్ణముల పాటలభూములుల్లసిల్లగా
వాటికి బ్రాపురప్తదళ వాటితనంతర శీతవాస్పరా
హాటకకాంతి కాంతకర హాటమధూర్గిర దగ్రక్షర్తికా
కోటిచరద్విశేభముల కోటిగనుంగొను సాసాననా.

క॥ ఇది రమ్యస్థలి సుదతీ , సుదతీరుసమీరు పూల జాడుముముదితా
ముదితాంతరంగ మదతీ , మదతీతా యనవిదూర మహితవిచారా.

ఓ॥ నీడలచే బాదల్ బాదల నీడలవశగముల్ చెలంగంగా
నీడల తుమ్మిదల్ మెదల నీడలవంగలతా వితానపూ
వాడలుగుల్లు పూపడగ వాడలు గుల్ మెలుకెక్కజేయునీ
వీడుగనో దనంతటనె వీడుమనంబులనైన నూనముల్

చూతము చూతంచూతరు | వాతనువాతను దవిరళవంజులసుముముల్
వేతమువేతముదాకకు | జాతముజాతములదాటి చనుమధుకరముర

పాలతిగోరంట గోరంట పాలచిపూచె | సాగకేసరములు బూయ నాగడింప
నాగకేసరములుబూయ నాగడిందినా | గయానరొదోహదోద్యోగమునను.

స॥ కాంతకాంత వనంతస గుయ ముఖంబుఖంబూనరించిచూచిన | సంతరాంతల్
చరదభుల్ గన నప్పటప్పటి కొప్పియాడును | రామరామ నవానతలముదె
రాజరాజ వనంబనందగు | భామభామ హితాగములు చూపట్టుపట్టుల చ
క్కదనమున | చెలువచెలువగుచున్న వాసన చేతచేతను లెల్లవేడుక | లల
రు నలరుల తేనియలజి యల్లనల్లనగురియగంటివెరామవామని, కుంజము

లు పరివంపునంపుల పొలసివెలసెను | శ్యామశ్యామల లతలుననలను సారె
సారెఁ బాడెనొప్పెను | కొమ్మకొమ్మల దనరుపువ్వుల గోయగోయను గో
వెలులపయి | గన్మగమ్మని గాలిరామెరు గారుగారు మొగిల్లగతితుమ్మెద
మెలుదలదె | మధురమధుర నమీదమీదచరించు మించిన | పొదలుపొద
లు విలాసకుటిపాలు పొందిపొందికలమరిననుజి | కృపలుకవలు వినోదరర
సంగతుల గతులతిరంపు సొంపుల | దవులదవులచరించుహంసలవరలిదరలిత
వనినిగలవా | కలకలస్థితిదనరగా మంగళగళభ్యసు లేర్పరింపుచు | హాస
హాళికఁ జూపుకేకినులక్కడక్కడనిలచెనిదెహిను | వారివారిజనయనగనువన
వాసవాసవ పురనమీపఁ | హరిహరిజగంతరస్థురాని యాభరణంబులను
గరి | సాలసాలము లొప్పెనొఘన సారసారి కపథులచెంతలః

- కం. ఈగతి జన్మనులవ్వని , నీగతిరశ్వందనిలన మేత ధాధా
రాగగనమధ్యమగతవ , రాగగనునిమింపఁజేయ రనిలెంజనుచో.
- క. దరియంజన కేకినులుచె , దరియంజనటింప సొంపుననలంగతలో
దరియంజనపరులగనిబెదరియంజన పతంగకులముదవ్వులదొలంగె.
- క. కనుగొంటిరి పూలన్వీకనుగొంటిరె మిమ్ముబిలుసి గాగనివలరా
కనుగొంటిగ వెన్నెలకా , కనుగొంటుపడలగ జేయగాఁ జూచుడగె.
- గీ॥ అనుచుకదలి కదలికారామమారామ | లకుకితోరవర్తులసి చఁజూపి
తరలి పతంగపతన తరలితమంజరీ | సరసభూమితోప సరగజోప.
- క॥ శీతలభూతలజాతల , తాతలనుమ సముదయాససి ద్రవధారా
సాతానినీతానిల , శీతాచల గాత్రలము వనింపుచురాగె .
- క॥ ఛలీనీవీరుత్పంధము , చలినీగరుదుద్ధతానిలాందోళితవై
పలినీతట నికటోద్భవ , నలినీవ రేణ్యురుణచరితముల రారంగె.
- చ॥ జిలజిల జాలువారి సునుశీర్షదనుండమరండ బిందువులే
గలయఁగమారి శీతకరకాంత సముచ్చర దచ్చవారిధా
రలగతిదీరి కృత్రిమధరప్రసరత్వ ఝరప్రణాళికా
జలములదూరివెల్లనగు చల్లనివారి చరించుద్రోవలె.
- క॥ పనితామిత జనితాహిత , పనితారతయగుచువారి బుగుచునారా
దనివారితజనకారిత | ఘనవారితమైన తొలను గనుగొని కడిమి ,

క॥ అజలీన చాలీకర , తాలీనుములకు బెరతనభిముఖచగా
న్నాలీకవరాళీకమ , రాలీరవములకు మదిపాలిగ్రాగె.

ప॥ మఱియు విమలకముల పుల్లహల్లకనళగళితానవసరసురభిత నలిలంబు, సమ్మ
న విలసత్కలహంసకులకల రచయి ఖరితపులిన తలంబును, కూలశారికేత
జాతవంజాత సుమనమునయ గళత్పరాగసూళి చాలిసంజలపైకతావేది కాను
భోసవిష్టతరుణ సురమిధువాంగరాగ పరిమళవహాంధవహ విరహాణోపకం
బును తిలనకటఘటితాంబుజవండ మంబుపావస్థిత జలదేవతా సంభావితం
బును, రోహిణిప్రహళవేదిసి గహనకుమార విహారత్సవశర ప్రపంచనమంచిత
క్రౌంచదర్శనానూతి సాత్వాహదేవతాద్వంద్వసంస్తూయమాన ప్రదేశంబు
ప్రతీకంబు పుంజునీడ ప్రవత్యోక్తిలోకనినదమేమి రాంతికంబు బాలాతపసేవ
నోత్సు జలమానుషోపరి మృదిత మృదుల సికతలపదంబు, యువవనలతావి
తానతరత తరతరంగసంగతంబునై మత్తమను నవదంబనం దగిష్టలగ్నతి విశే
వంబై దివసారంభంబనందగి ప్రవర్తమానవేలాధారంబై, పార్థసమరస్థానంబన
నగి స్కృత్కలబంధంబై ప్రావృట్టమయంబనందగి యువయత విజృంభితవిష
ఫరంబైయుత్తరగోగ్రహణ సమయంబనందగి విజృంభిత బృహన్నల పోసం
బై పానగోష్ఠితలంబనందగి నానా విధమధుమ మునసన్నరన్నధు పూరంబై నల
కూబర చిత్తంబనందగి సరంతు భామోనాన్వితంబై రాజసాఫంబనందగి భూ
రిసాలాలంకృతంబై గణికాని వానంబనందగి విట సముచియోల్లాసంబై వెలయు
నగోపరంబు గనుంగొని

క॥ జలకేళిని సంచరించి , కులచాలిని నవిలి రవిలంగొలుపును విలస
త్కలకంబు నిజవాగ్ధిత , కలకంబు తిత్సరప్రకట సుఖమలరె.

క॥ ఆ మహతన నాంతరమున , నామహితవనాంతరమున నాశ్చర్యగతి
తామరసంబులంగనుచో , దామరసంబులనపొందడలచక తరుణుల్.

క॥ గుడసంభావాసంబుని , గుడసంభవనాయమాన కుంజంబులలో
పడతులు తనునేనువులే , ర్పడతులచాలీకతల్పిపాసోత్సుకతై.

క॥ వన్నెలగిన్నెల వెన్నెల , చిన్నెలనెరసిండు సురల చెంగుమనాన
గన్నుల విలువగణింపె , కిన్నులు విలువగలజోమ గడతేరలడిచె.

సీ॥ సద్యఃకృతోఽదం శాద్యాశితస్వేత
 మద్యభృత్పాన పాత్రోద్యమంబు
 పాటీరసంబంధ పెటీరతనుగంధ
 వీటినిబంధనా కోటికంబు
 వేలారచిత పుష్ప మాలోప చితవిక్ర
 యాలాపహితవతీ ఫలసంబు
 వాసనా పూప విన్యాసనానావాగ్ని
 లాసనారీసముల్లాససంబు

గీ॥ కలితనామాంతరాహ్వస కలకలంబు , సన్య వేషాగతాన్వేషణానుమోద
 మువిదిత పరిస్పరాంగ వస్త్రాభరణము , సనుగతాజ్ఞానమగుచుసవ్వసముదనరే

క॥ బాలాసవహాలాసవ , వేలాభవనుఖమనొంది పెంపెక్కి సవా
 చాలాలిత మూలాలిను , మాంలాలిత పదవిహరణ మలరచు నుండఁ.

గీ॥ వాసనావాసితాస (స)సవాసవారిక
 రమ్మనుకరమ్ముగాగగరమ్ములలర
 పొంగుచుమెలంగుచు జెలంగుచంగ సలుత
 దాత్తచిత్తంబులడరప్ర మత్తలగుచు

ఉ॥ వారివిహారి మేనుసంగనచ్చున , వారివిహారిమ కుతో
 త్వారితచేలలయ్యెడప్రసారిత సారసు సారహారలై
 - తోరములైన యారములదూలుచు మేనులెఱుంగ కాస్థితిం
 దూరుచుభ్రామ్యదంగమలతోఁ జరియింపుచు నంతకంతకుఁ.

వ॥ ఇవ్వధంబున విహరించు నారాజబింబాస్యకు విరహ మగ్గలంబుగా శ్రీ కృ
 షణువరామణియక హేవాక భావాదులు గ్గడించి.

క॥ యాచకి తాత్తులుస్వాసన , యాచకితమిళింద బృందలగుచునగుచున
 ప్రీచీన సమీచీన ప్రాచీన లతావితాన పర్యంకికలై,

క॥ చెలులీరీతి స్ప్రితిఁ , చెలువుని చెలువలరఁ చెలుపఁ జేడియ మదిలో
 పలనతనినిలువనాలో , పలవలరాయంపు బాహుబల మేర్పగఁ,

క॥ అతిమండలీ కృతధను , ద్యుతిలాలయగఁదదనుమోదధూతమనోజీ
 వితయువలీహృత్పుటమున , శతధారలధముగనిసిత సాయక మేయఁ

తృతీయోల్లాసము

ఉ॥ ఏసిసగాసి నొంది హరిశేఖర యక్షుని జాయమాననం
 త్రాసదురాసతార్థి విధితప్రథితాదిమవిఫలంభవి
 న్యాసవిలాస దేహలతయై జితయై గనుపట్టియైతువే
 న్యాసనభాసమాన బలమట్టిటుజేయగ లోగియాత్మలో.

చ॥ ఎటేగి యెఱుంగ కేపగిది యెవ్వనియవ్వన మివ్వనూటిచే
 విరివిగిరింటి నాతడతిశేగ వియోగనియోగమాననాం
 తరమునఁ జొచ్చియుండె నలతామర సానన నేమనందునా
 వెరపున కేమి మందుఁ బలువేదన కేమను కొందునక్కటా.

సీ. నాకెంపు చెఱుకునిం గాణిచే నమరించి
 నునుదామరల కవదొనలఁబూని
 జిగుఱుటాకుల జిరాసాగనుగా నవరించి
 మొగిలిలేకు కటారిఁ దగువఁదాల్చి
 మేలుదాససపువ్వు డాలకేల నొనర్చి
 కింశుకసుమము వంకి గడఁగించి
 కంకేళిసుమర సగరసంయుతంబైన
 చంపక కుసుమశ్రవ్త్రునిఁ బట్టి

గీ॥ చిలుక వారువ మెక్కి కోవెలుగూయ
 యెదుట మిక్కుటమైనిల్వ సుదతి బెడి
 చెయునదిలేక శృంగార చేష్టఁడక్కి
 సొక్కిసోలుచు వలవంత సొమ్మసిలుచు.

గీ॥ పొలఁతియారీతివనిలోనఁ బొగులుచున్న
 వెలదులంగని దుర్భరి విరహఘూర్ణ
 మాన మానససున నొక్క కోనలోనఁ
 సూసశయనంబు గచియింప బూనుడనుచు.

ప. ఇవిధంబునఁ బలికినఁ గదనుకాల విధినికుసుమ తల్పంబొనరించిన శయనించి
 యొక్కచేడియతో నిట్లనియె.

క॥ చెలియా యేమనవచ్చున్ , ఫలకలిఖత సువ్వనూప భాసనచేయా
 వలవంత కొంత గడవగ , వలసధికింబగుచుబెగ మువడతేసెగదే.

క॥ అని వింశవింత వంతల • వనరుచు వనరుచును వనజనశలోచనలన్
గనుగొని వేర్కొనవన • మ్మన కేగిన తీరుననుచు ముదమల రారన్.

చ॥ నిలువగిరాక రాకలికి నెవ్వొగలం బొగలంగ వింతవం
శల శలకంగ నేల లలనా,యను నాయనుగాలి సందోడలీ
శలకుం బలాడఁజేసి కలతన్ నెలతస్థలయంగఁజూచిన్
న్నుల విలుకాని పూస్కియన్ నూల్కొన కుల్కుచునుల్కి పాటునన్.

చ॥ చెలువుగలట్టి ముత్తయపు చిప్పల చొప్పన నొప్పకన్నులఁ
గులికెడి వేడినీటి చినుకున్ సుకపోలజ తాపతస్థకుం
డలముల నొక్కటొక్కట వడన్వడి చూత్కృతు లుల్లసిల్లె చె
క్కులఁబడి జాలువారి చనుగొండలు నిండగ వాకవీకయై.

సీ॥ విరివి వాసనల కప్పురపు గండపుపూత
గరగఁజేయుచు బొండుక శల నొనగు
సంపెంగ పుప్పొడి సాంపెల్ల జారంగ
ఒరగు చోకర్పూర ప్రభాసమి
కుంకుమాలేపనం బంకించుకొనినచ్చి
రోహిత వర్ణంబు టూహనోసగు
మిసిమినిగ్గులు వారుపసపురంగు గరించి
మిన్ననైస హరిన్ వన్నెనిచ్చు

గీ॥ చారువక్షోరు హవిహారహారమణులు
సంబుజాడంబర నిలోచ నాంబుచయము
శుక్తివారణవారి దేతుప్రభవము
లైన ముక్తాఫలంబులై యవసరమున.

క॥ వెతలం గనుగొనఁదగినూ • వెతలన్ విగతాపతప్త విగహజాతీ
లతయై ప్రబలితయైస్పృహ • సుతయైనక కాన్పితేందు శోభాననయై.

వ॥ ఇవ్విధంబున పరహవేదన దోఘానుమాన మానసమై యున్న • గనుగొని
యనుంగు చెలులిట్లనిరి.

చ॥ ఇటువలె సేతురమ్మ రమణీ రమణీయ మణిగృహంబుచెం
గట పికటస్తుడై పొసగు కాయజాజాయజాడాయఁ నూచెనల

తృతీయోల్లాసము

తటసటకాని కాంతభయదాయక సాయక మేయకున్నెని
చ్చట నటియింపనేల తగుచందము: గందము మల మానరో.

గీ॥ చిలుక నలుకదొలుక బలుకంగ కోవెల, లుంగిచెలగి॥ మెలగి తలగిపోవు
గొంటితుంటమింట బంటునుగంటిమి + సెగలవగలమిగుల భాగలనేలా.

క॥ చెలియా వినజేసితిని, చెలియా ననుమిత్రహింసు చెడగొట్టనుచున్
పిలువదలకంగఁ దమిజొ, ప్పిలువంతలకంగొన్ బేలతమునన్

క॥ దవులుకొను మునులనిలో, జనువుగాజుదెంచి వెరచెదవుగా ధృతిజెం
దవుగా మేమందరమిం, దవుగాదనపనిన పౌఖ్యనువుగానవుగా

సీ॥ శంభురాయటన్న జడియంగి నీకేల
చెలియరిశ్యముందు జేయనఘట
కుముదబాంధవుడన్న తమకింపనేటికే
విగతబాంధవము గానెంచిననుకు
కుసుమాకరుడన్న సుమరనదగునటే
తగునిరాకరవృత్తి చలచినపుడు
లలివనప్రియమన్న సులుకంగ నీకేల
(పియమార్గమునదాని బిల్వనపుడు

గీ॥ వనితయూరకే జడజన్మమునవసించు, శంభుకుముద కుసుమవంబులగును
వెంపనేటికి నేటికే పునరవము, గాని నీలోనినీ రేప కడవడంగు.

సీ॥ విదిత పదారామ పదములు నెమ్మది
గ్రీడిప ముఖరము గ్రీవలక్ష్మి
గాది సరసుల విహారంబుగనుచు న
క్షీణగతిలంఘిత సింధుడగును
భూమిజామోద విస్ఫూర్తిచే విలసిల్లి
బురుక్కుసులబట్టి బాధపెట్టి
లక్షపాటన వృత్తి నలరితధ్వధుల
సగ్ని శిఖాపుల నలరఁజేసి

గీ. యువనంశవరోన్నత్య మరలనినీ, తిరిగితివబుమైన యువం దేశమార్గ
స్థిరమైన సమీరకు మారుండెలమి, మనల గారెంప కనుమరావనజనియూ.

2. వాలుగంటిమరుని వాలుగంటికినోర్వ, తరముగాదు హస్తతరముగాదు
నెలతనగనెంత నెలతల, నగుసామి, సాముజేయఁ దొడఁగె సాముజేసె.
3. అని వచింపరుచింపక వనజనయన, నయనవనజాం చలంబున నగుచుఁ బలికి
దీనయైచేత జుజుచ్ఛదీన యగుచు, నకులఁ దిలకించి రాజహంసకుల తిలకా.
4. వేదన కేమనందకట వేదనకేదికమందు ముందుమీ
బోదలఁజెందు డెందఁగూన బోదలతుం దుడికింతి కొంకిమై
బోదనుకొన్న కొన్ననఁ బోదలుచే దులకింప సిద్ధయా
సాదిమరుందుబోడు చలపాది తనంబున నేమిసేయుదుఁ.
5. గోలతలంచిచూడ నిది గోలతల విలసిల్లుచున్న పూ
గోలతలంట నేనిచట గోలతనంబుననుంటి నింకనా
వాలనిపల్కి చిల్కలర వాలగురాలగజేయు రాతుచే
వాలననాతిమేని పయివాలిననాతి గయాళి యిట్లనఁ.
6. నేజెల్లగజే తగజే, యాజాలి విరాళి జేలితే యేమందుఁ.
7. నీజీవము రాజీవము, ఖాజీవముదనక దనరునని దీపింపఁ.
8. తెరవకన్నులు వేమారు శరధులగుచు, బరగుఁతున తరవారి గుంభములవెలయ
ముందువేలానిబంధనంబునకుఁదొలగు, భువనములమించిచనుకొండలనధిగాఁగ
9. మఱియు నత్తటి బిత్తరి మెత్తసెజ్జ నొత్తమిల్లి లగుదరిబెదరి యవకుదురుకొను
విరహాద హనంబు నురువశీ బినరుల బుసబుసచు పొగలెగయు చందంబు
ముందు ముందు గ్రందుకొన పులకలు మొలువ బంగరుమేనులు గరంగెనని
నన విలుతుండను కలామండల్లనల్లన జల్లునీరంబన తోరంబుగ స్వేదాంబువు
పాదుకొన నంతకంతకుఁ దచ్చింతా పారావారంబు మేర మీరెననఁ గనుం
గొనలఁ దనక విప్పగురెప్పలపైబెగిస్తన కనక ధరంబులఁ దొరంగి కుంకు
మనంకుమ దమ్మగ మదాలేపనంబుగరంచుకొనించిమిసిమిగల పసుపునిగ్గు
లనగలంబైకలమాంకూరంబులనపాలుచుపుల కలిప్రోదిగలపాదులినరోమకూ
పరబులనిండవాపరానితాపంబువలేతవా తెఱిసిబులు డిగిదీబలువారయారానుక
రతలప్రధానోపధానంబునఁజక్కని చెక్కుటద్దంబులుజేర్చితమోభరంబుమె
ఱపెనను పగిది చికురసకరంబర జారనఖముఖముల దీధితుల మిన్నవెన్నెల
వన్నెజాపపజాపరక హోవచన రచనాస్పదంబై పదంబధి,

గీ॥ తారకలక్ష్యశ్య పథమునఁ దనరుచుండ
పొగులులేకను దమ్ములు పొగులుచుండఁ
గలికి విపరీత రాజమోగమ్ము మదిని
గదియ ముక్తానన సమాధి నొదిగియుండె.

గీ॥ కువలయవిలాసమున సూర్య గుణముబూనిపంకజాదానము సను కళంకవృత్తి
బర, గెననిఁ చెలి వ్యత్యస్తపదములలర • నవిదితాశ మయై విరహార్తి నొందు

మ॥ దొరయస్థక్రవిలాస దైకకరుడై దూరీకృతోద్భృత్త మో
భరవృత్తింగమలాప్రియ స్థితదగ్ధ భావ్యత్పు వర్ణాంబర
స్థితంబూని నిశాటసంహననుడై దివ్యామృతావాసుడై
హరిభావిస్ఫురణందలిర్చిన తదాయతైక చిత్రంబునన్.

క॥ మెరుగుతురుమునకు మొగమున • సరసచర మదనమముసంభృతలీలన్
హరిమమునును నెన్నుచి • హస్తసిగ్ధినిఁ చెలియ యబ్బర మొండె॥

గీ॥ అనివగుఁడెంచె కుమమన్నంత చరమ • గిరిని హర శాతపక్వాతవగళరీర
గహన వాహచ్ఛిష్యోక్త కలిశోచ • నందచుగచివా కరబింబులకె॥

చ॥ ఖరకరుడై స్తలైల కటకస్థితినొంగె దదుష్టరక్సరీ
స్ఫురదరుణాశ్మ పట్టికల పుంజము తప్త సువర్ణవర్ణమై
పరిసరి భూములందరి ప్రస్ఫుటమయ్యెననంగఁ బల్కిమాం
రమాన చిత్రవై ఖరిని బర్చెనిరంతర సాంధ్యరాగముల్॥

చ॥ చరమగిరిససైరిభ విహదముచేత నిత సత్తల
చర్చరణములుందు సర్యముని సప్తిన సూరుషవేక శాహతిన్
నెరపనట త్తదంత్యఖుర నిష్పన దంచితమైన నామ, నా
హరిహరు దిక్కుఖాబున మృగాంకుడు దోచెనధంబు వెల్లగన్॥

చ॥ సరసముగాఁ బురందరుని సప్తినలంక్రియఁదీర్చి దృష్టి దో
ష రహితమైదలిర్చగను సామంతు సైంధవ తర్కణంబు ముం
దరనిడ తన్మఖోష్ణ పవనంబునఁ గడు తదంతరంబునన్
దొరసిన దానిమింటిప ము॥ దోచినన్ శశిదోచె దూర్చునన్॥

శా॥ శౌనాసీరసి శాఖ్య జోధిక తదాచంద్రస్ఫుట స్సాటికా
స్తానోఽన్యస్ఫుటకంబు మున్నిడి పురోచ్చ ప్రాంశు యష్టేంక రా
దానంబై తనరంగజేసిని నిశాతస్వంగి నీ లోపధా
మానంబుంచె ననంగిలంకముమరెన్ నుద్వేల్ల సహృద్రియై॥

వ॥ అట్టి సమయంబున తటస్థాద్దీపనంబులగు మదనాదుల నుద్దేశించి.

క॥ మదనామదనాధృతినీ , కదనాకదనార్తి కరువిహారా స్త్ర దురా
సనాసననా విలకరి , రదనారదనాగక్తి రిండితమూర్తి॥

క॥ రతీనాయక శితిసాయక , హతిసేయక (నున్ని) లెస్సయన విసవిధైసి
ప్రతీమూప్రతిహత మానస , హితమూసవతుల నలంచుటే నీ మతఃసా॥

క॥ మదనా నీవేచెదవు ప్ర , మదనాతగదోలు జ్ఞప్తి మాత్రతను శ్రీ
మదనావిన మదనామధు , చాదనావృత సదన హసనమాన సజననా॥

క॥ నెలదారి పయిగదియునటు , నెలదారి తలంపె దగము పడతింబ్రోవన్
వలదానిలగల దాబలు వలదారచరించ వలదు వనరుపాబాణా॥

క॥ నెలరాయడ నెలరాయడ , నెలరాయడ యంతలేక వచ్చెద వికపూ
పుల సాయకములువేయక , ధలదాయక తోనహింపు పర్వినప్రేమన్॥

వ॥ అరు సమయంబున

క॥ విని మదన విరహవిరహము , కనకాంగికి వెగ్గలంబుగా దోచినగ
గ్గోనుచు శరత్సావచ్చి , స్ననిహాధి నొసర్చె నపుడు సనవిల్లుడెడన్॥

క॥ అహరహము వీరహభారము , జహరజహల్లాత్తుణానుచరమైన భయా
పహనిహానమాన గురున్ , దహతహనొందుచు నశచిత్రములేలమిన్॥

ఆ॥ పంచమాసమాసవతుల సన్నతులచే , ముంచమాసమాసముల చెలంగు
చంద్రమేఖలు సఖిని చంద్రమేఖలుసేయు , బారి కలసికూడ బాచికలసి॥

ఆ॥ అతనిశత్రుత్వమింది మిత్రుత్వమహిమించి , పండ్లమైనవాని నండగూడి
మలయవలదుపవన జాలజాక్షినే చంగ , మలయవలదు పవనచలముబూని

తోటకము॥ నెలదారగ వెన్నెల మీరగ బోటులు బారగ తేటులు గేరగ చి
ల్కలు బోచె గొరెంకలు చేరగ రాదూరగ నెంజిలిర గోరమిడన్॥

వ॥ ఆ సమయంబున శత్రువులు తటస్థాదుల నుద్దేశించి.

గీ॥ పాంథహాసనంబుచేనగు పాతకంబు • ననుభవించక తీరగు వనజవైరి
కాలుడనుదినమును నీడుకళలబ్బి • తుంకలుగజేసి పొందించు ననుభవము॥

క॥ ఆమని, యేమని కామిని • బాములఁబెట్టెనపు నీడు బలమిగులెనే
కోమలహేమలతా మల • ధామల భామల గలంపఁ దగిదు పొందున్ ॥

క॥ కోవెలమామనముచే • కోవెలయఁగ బొగడజగిప కొంటిలచేచే
కోవెలమాపులుతాపులు • కోవెలైత నరవెట్టి కూసలుమేలే

క॥ కీరమ యీ మామిడినీ • కరమ యిటులేచేలయే, విసనకొక్కె-
కీరమణీయోక్తుల మా • కీరమణీ పాణివలదక నింతియెచాలున్ ॥

వ॥ అట్టి సమయంబున.

మ॥ అరుదైవ్యాస్తత మోగుగాన్విత మసద్వ్యాపార, పరా వర్తన కిరి,
మత్యుగ నిశాచరాటన, మలత్య ప్రాణిపృత్తంబు, జా
గరమే పార నరాజకంబమరిన్ కాంక్ష వారంబుము
వ్యసన్ మోసె జనప్రబోధక మహావాక్య ప్రకారబి ॥

సీ॥ తత్సహ యవతత్సతంగ స్థితిదలిర్చి • చరమాద్రిలీలల మోసిమోసి
వరదశాంతోపేత వైభవంబు దిగి • వార్ధిక క్రమమున విజిలించి
సారనిశాంత సంచారంబు చేమించి • ననుజ వ రసమొనరింప
లపగత స్నేహవృత్త్యన్వితగతి నొప్పి • కుజన సంభ్రమమున విడికొనక

గీ॥ పొందుగా నూర్ధ్వముఖ మథో యుములెనము
నవనధూవశ సురత సన్నాహములను
జూచి తద్బాంధవులగతి సొంపునసరి
చెలఁగె దీపాది పాత్రావ శేషమగుచు

వ॥ అట్టి సమయంబున

మ॥ రమణీయా కృతిజూడ కూడుకొను సూర్యానంద సర్వంబు ము
గ్ధము పూర్వాపరశైల శృంగములశేవక సొచ్చు జెండెన్ ముహూర్త
ద్యమరతోబల మర్ధనార్థయగ వ్రతృదుర్భవ ద్వైష్ణవో
త్తమ చక్రాంచిత పాంశుజన్యముల చందింబేర్పడన్ నేర్పునన్ ॥

వ॥ అట్టి యెడ

సీ॥ బాలానిలాందోలి తైలాశలాటపు , లెమావి చిగురుటాకులు వహించి
తాంబూలవల్లికా దళ సమూహంబులు , ననటాకు దొన్నెల సలరజేసి
కుప్పలైతనరారు కప్పురంబుల బాడుల్ , కేదంగిరేకుల బాడుకొలిపి
పూగి ఫలంబుల పొలుచు కంటికి ఫల , దళపండులలోన నెలవుకొలిపి

గీ॥ మల్లికా వల్లికలోన నల్లసిల్లు , విరుల చెంపక దళముల నెలవుకొలిపి
సూస మార్గణినేవా విధానములను , మాసవతులెల్ల సతుల సన్తానమును

చ॥ సామరస సంభ్రమద్రుమర శోభిగరుచ్చల నోప్పువానిల
ద్రుమగళిత ప్రసూనగత భూళిత దోచ్చ రవింబు కృత్రిమో
ద్యవ తటి నీతరంగ పరితఃస్ఫుట మూల విశాలి గోస్తనీ
సుమహిత మల్లికాంతర విశుద్ధ విధూపలవేది చంగటన్ ॥

చ॥ వలవల గుఱ్ఱగొఱ్ఱులు వంజుల కంజముల నెలగముం
గలరుల మావి తీవీయల గంపిత చంపక బృందమొందదా
పలఘన సాగవారిములు పాటలవాటులు గాంచిమించవె
స్కలలిలవంగలుంగములు గంధల గంధకుటుంబు లింపుగన్ ॥

క॥ చెలగన్దస్త్రధ్యమనన్ , విలసిల్లిన కప్పురంపు వేదికమీదన్
సిలిపిన నాళ స్తంభం , బుల సంపెగ మొగ్గులునిచ్చి మరిపె మొసంగన్

చ॥ పగడపు తీగెల్ మోటుంగుబామలు పందిలిక్రింద నందిమా
మొగడల షష్పజ్జంఘములు ముందకు ముంధోనరించి దానిపై
సాగనుగ పద్మమొక్కటిని సూటిగ నిల్పుచు దద్దళంబులన్
జిగురుపరాన జేరసి రచించిరితి ప్రభృతీ లిఖంపుచున్ ॥

క॥ చెందోవలందు మరందము , పొందుగ నవరించి మంచి పూదేనియమా
కందకుసుమ రసమును హరి , చందనమును ప్రసవములును నకియలుకె

గీ॥ వాసి నెల్లను వేర్వేర వాణిజాతీ , వారి జాస్త్రిని కర్పించి వారివారి
కెల్ల గొల్లలుగా బూజులెల్లజేసి , దీపధూపాదికమృదై తీర్చిపేర్చి॥

క॥ కలగానమృదల మధుకర , కులతానమ్మల మయూరకోకిలనినదం
బులకీరళారిహంసీ , కలరవముల గలసివెలసి కౌతుక మొప్పున్ ॥

గీ॥ శీతలా నిలములు వీచెఁ జెలగిపక్షిఁకులము కలకల రవములు కొమరుమిగిలె
మాననీయగతింబూల వానగురిసె , నట్టి వేళల నమ్మోగమలరుచుండ॥

ప॥ అంత సర్వజ్ఞుడైన శ్రీ కృష్ణదేవుండు.

సీ॥ సుగ్రీవ వరసైన్య సుగ్రీవమేఘ పుష్పబలాహకాశ్వరాట్పు స్ఫురంబు
రథవరం బధిమనో రథకరంబావత్ర రదభరంబై ముందు రంజిలంగ
రథియుతాసయ్యసారథి యదారకుడయ్య కృష్ణదేవుండు వేదకృష్ణుడైన
భూసురుండును సభోభూసురుల మెచ్చంగ న్నారవతి పురద్వాదనుడల

గీ॥ ద్విపవనస్మృలు గిరిచరిదుపవనములు , గడచిధనధాన్య ముఖవస్తుగర్భనూత్న
రత్న సందర్భ రాజాధి రాజదుర్భ రంబగుచుఁ దగిన విదర్భరాజ్య మొంది॥

గీ॥ కుండిన పురికి రాభీష్టకుండవరుగ , వచ్చి తన చిత్తమున కిచ్చవచ్చినట్లు
సత్క్రియలొనర్చి నిజ్జితాసత్క్రియనకు , భావుకతనెంచె దత్త్రియంభావుకతను

క॥ పుత్రికి నివ్యతరమణి , పుత్రిరలంకృతులొనర్చి పురజనములకు
నేత్రోత్సవ యుక్తాంచన , నేత్రోత్సవ మలరుచుండ నృపవరుడంత॥

గీ॥ పురవరమలఁకరింపగోపురవరంబు , నంగన సమాంగ రుచిరతాసంగ కళల
నలరు రుక్మిణియవ్వేళనలరుతూపు , చొరకుదొరయైనసామినిదొరయందలఁచి॥

ప॥ యున్నంత

కా॥ శ్రీ కృష్ణుం డసహాయుడైన చనియె దత్తేమార్థమై యాచివా
నేకాక్షౌహిణులెల్ల నుల్లసెలగా నే నేగుట నేలపు
గాకంచు హలకుంత ముద్గర గదాకాండ ప్రకాండంబుల
గైకొంచున్బలుఁడావా వోహమదిలోఁ గన్నట్టి శ్రీఘంబుగ॥

ప॥ చనిచని

క॥ కనికరమేర్పడ కృష్ణుం , గనికరమరయంగ నతఁడు కొతుక మండ
గనికరమగు జనమిదిగా , కనికర మొసంగంగొనుచు నలరుచు నుండ॥

సీ॥ నందదా కరమాల్య చందనోదరరాజ , నందనాదర మహాస్యందనములు
శుంజోపమితకాల దండోప హితచండ , కాండాపరిమితవే చండములును

నంగరాభంగ సర్వరంగ సాంగోపాంగ , తుంగ లక్షణ వత్తురంగములును
చటులదోర్బల మహోద్భటులుత్వేదారవాంభటులునైతగు వీరభటులుకడి
గీ॥ కదిసిరా రుక్మిణీకాంత కదసిరాజ , వరజలలరంగ హలధరావరజానుకు
నార్యనేవించి మరలిరా నార్యనాతుడురథము పీగివచ్చితస్యనోరథముమెచ్చి

క॥ పంచకముఖనిహితామిష , పంచ రుహరణ ప్రకరణ చంచద్బలన
త్పంచానన మన యాదవ , పంచాననుడడరి పడతి పట్టెముదమునకా॥

గీ॥ ఈ విధంబున శ్రీ రుక్మిణీ వధూటి
కాంగిటనుజేర్చి హరిమహా కాతుకమున
నిజ శతాంగంబు పై నెక్కి విజయపాంచ
జన్యనాదంబొనర్చు నా సమయమునను॥

ప॥ వైద్య జరాసంధ సాశ్వాదులు తమతమ బలంబులకుఁ జైవీచి సంప్రహారం
బునకు కడగిన బలరాముడు జూచి.

సీ॥ యుద్ధసన్నద్ధ సన్నద్ధ ప్రసిద్ధప్ర,
బుద్ధా నిరుద్ధ సంసిద్ధిదంబు
నద్రిజచ్ఛర్య హేమాద్రి జద్ధర్య సా,
రాద్రి జైత్రోదార్య కృద్రధికము
దంభనంరంభాన్త్ర శుంభద వప్తంభ జ్ఞం
భతాశ్వాలంబగుంభితంబు
సాధ్యసాధనా యోధనోత్పేధ సం,
యోధయాధవయాధినీ ధరంబు

గీ॥ ఘోరతర ధాక్కథమథ మత్కారభూమి
భేరికాధణధణ రహోదార వటహ
జనితఘాంఘానినాద ప్రఘనమునగుదు
యాదవా నీకమడరె తద్ధరణమునకు॥

సీ॥ సాశ్వజరాసంధచైద్యాది బలములు
బలవన్మహాబల బలుని మీద
సారదీపిత శరాసారంబు నిగుడింప
నవిపై విజృంభింప నవితధంబు
నగు కార్ముఖింక త్రి నగుదు నివారించి
శతధా సహస్రధా శాతసాయ

కంబులఁ దృత్వతీకంబుల గీలించి

రథులఁ దదగ్గ సారథుల ద్రుంచి

గీ॥ గములుగట్టు కొనుచు శతాంగములనడచి

పత్తి సంహతిముందు విపత్తి నొంచి

కరుల నెల్లను మును నిరాకరులఁజేసి

జన్యమలరించె నపర పర్జన్యఁడనఁగా॥

కా॥ భూధాధిష్ఠిత సర్వభూతల భృదా భోగప్రవేష్ట ప్రధా

నద్రా వ్యాకరదార్థ్యలాంగలము ఖావష్టేంధ జృంభత్కన

త్పథీనహ్యగ వద్యరథ్యరథ సూతస్థేమ రాముండు దా

సద్ధీచీనశః తాల్య యాదవులు నా సంగ్రామ రంగం ॥ ౭౯

నీ॥ బంధురస్కంధ గర్వాంధ జరాసంధ సం • బంధ వర్గముఁ జదిపి జదిపి

మాద్యద్బలోత్పాద్య హద్య సంపద్భేద్య • చైద్యవాహిని చక్కుచక్కుఁజేసి

సంతతాత్మ్యంత దుర్ధాంత వైరస్వాంత • దంతవక్త్ర బలంబు దిరిమితిరిమి

తన్మిత్ర తత్పుత్ర తచ్ఛత్ర తత్పుత్ర • ముఖ్యసేనను బట్టి మోదిమోది

గీ॥ మదముగలవారిఁ గని సద ముదముఁజేసి • యగ్గలిక వచ్చు వరి నుగ్గునుగ్గుఁజేసి

మించివచ్చినమే (మాటలకొని) జించించిసీసైన్యంబుమించెనాసీరియగుచు॥

క॥ గోకర్ణ సాయకోపమ • గోకర్ణమ్మూర లశబ్ద గుంధన విలన

ద్వాకరణంబుల వైరిని • రాకరణంబొనరఁజేసి రాముండు కడిమి॥

కా॥ గ్రీష్మర్తూగ సమగ్ర భాను కిరణ కీర్ణాశుగ ప్రోద్ధితా

ర్చిష్మజ్వాల వితాన తప్త సలిలస్థేమ మహాక్షోహిణీ

భీష్మారి ప్రజనేన మిట్టిపడియా భీల పలంబఘ్నరో

చిష్మద్భావం పరాక్రమ శ్రమముచే చిన్నాంగమై యయ్యెడ॥

క॥ ఇదిమేనిది కానిదిమెడ • యిదితోడ యిది కాలుకేలు నిదిముది యనక

సదమదముచేసి రిప్పడు • యదురా హుత్తులుకడంగి యరిసైన్యముల॥

క॥ యాదవ బలమీగతి మా • యాదవ బలమెల్ల మించియా చేదిపదా

యాదవ బలాటవిజీ • యాదవని నటంచు దివ్య లభియతినేయ॥

వ॥ ఉవ్వీధంబున కృష్ణ సైన్యంబు పర బలంబు జయించిన.

క॥ ఏకాక్షోహిణి సంఖ్యా • నీకముతో రుక్మిణునెడు నృపవరుండు మహా

నేకానీకానీతో • త్రేకతదగు రామకృష్ణ సేనంగదిసె॥

క॥ కదసియరుంతు దపదక • ద్వదుడై సదయులగు యాదవ వ్రభులక సం
న్ముదమొప్పు దద్బలంబును పొదవుడని తనదు బలము • బురికొల్పుతత్క

గీ॥ చెలగియదు వృష్టి భోజాంధకులును తోడు
తోడుతను వానించి చండాడునపుడు
కృష్ణుడయ్యెడ రథరథ్య కేతు భీతు
సూతుని రసించి రుక్మి నసూతుఁజేసి॥

వ॥ ఇట్లనియె.

గీ॥ భావదుర్వార గర్వపుంభావనిత్య • జ్ఞాన సజ్జవ కృతపరీ భావరాజ
భావమోగునియోదుస్వభావయనుచు • భావభవనిభుడగు సత్యభావుడపుడు॥

క॥ మున్ను విరూపునెఱింగిని • రున్నతిఁదగు నీతనిక విరూపుని నేయక
నన్నయగు ననుచుతన కను • నన్నయొనర్చిన నశండు సన్నతనొండె॥

వ॥ ఇవిధంబున నతని విరూపినింజేసి రుక్మిణీ సరస సల్లాపంబుల ద్వారాకా
నగరంబును ప్రవేశించి యొక్కదివ్య ముహూర్తంబున రుక్మిణీదేవిని పెండ్లి
యాడి సుఖంబున నుండె నంత.

జాంబవతీ పరిణయము

నీ॥ శ్రీరామచంద్రుఁడౌశిత కృపాసాంద్రుండు • రాజతామోధ్యాపురంబునందు
సమ్యగేకాదశ సంఖ్య సహస్ర వ • ర్షంబులు రాజ్యంబు సరసవృత్తి
పాలించి వైకుంఠ పదముజెందవలంచి • యాత్మాచుసార్థులై నట్టివారి
వెంబడి నియమింప జాంబవంతుఁడు మ్రొక్కి • నిలచిన నా ధన్యనలరజూచి

గీ॥ శాంతమానస కొన్ని మువ్వంతిరములు • నీపులివసింపు మటమీద నీకుదివ్య
పద మొనంగెదననఁదత్ప్రపత్తి నిష్ఠ • నింకుమదినుండె నొకగుహ నిలయమునను

వ॥ ఇవిధంబున నిలచి.

గీ॥ అప్పరంభాముడె ద్వాపరాంతమునను • శ్రీరమానాథ కృష్ణావతార మొండె
ననితదంఘ్రి సరోజ నేవాను రక్తి • మదినిబెనగొన నొకనాడుమంతనమున॥

వ॥ తప కుల స్త్రీని రావించి

గీ॥ జననములలోన వాన్వైఖరిని జరించు • జననము త్తమ మటువంటి జననమువని
దనరిగార్హస్థాన ధర్మము నెనయుచురిది • అట్టి గార్హస్థ్యమునక పత్యముకలిమి

వ॥ కాపున

క॥ చపలాక్షి వినుమునే ని • శృంగ శపము నలిపి సర్వేశ్వరు న
తృప్తపబడసి తద్వర్ణస్థితి • నిపుడొక పుత్రిక గాంచి కృష్ణునికిమదుక॥

వ॥ అని స్వేచ్ఛాన్గీన విగ్రహుండు గాన మాహాగజ వృత్తి నహించెనంత.

శరత్కాల వర్ణనము

సీ॥ కలశాద్ధి నిద్రాణ కంజాక్షబోధిక • వార్షికాభిషేక పాకలంబు
గగనశిలానర్ప కాంతీకరరసంబు • శశిబింబ నికషణ శాణచక్ర
మమిత కేశకౌశ్యత్యనాధ్యాయ సదనంబు • కలుషితోద్దకపూర కతక రేణు
సరనపికి స్వనో చ్ఛాటనమంత్రంబు • పద్మినీధిక్కార వనసపత్ని

గీ॥ లలిత కాశి ప్రకాశక లక్షణంబు • సకల దిక్కయినీగంధ సారచర్మ
యగుదు శారద సమయం బహిర్నిశంబు • సఖిలజరులను సుఖ హేతు వైదలిచ్చె.

వ॥ అట్టి సమయం బారంభింప నొక్క దివ్యతపోవసంబుజేరి.

సీ॥ త్రొక్కారు మొగులుడారీ నొక్కుచక్కనికుదుర్ • బెడిదంపు జడగుంపునడరజేసి
చెలువై స నిలుగువన్నెలు గుల్కు వసనంబు • కాశాయవస్త్ర సంగతినొనర్చి
తొలుకెరి మెలుపుతో దులదూగు నెమ్మేస • కలయంగ భసితంపుగంధ మాలది
కలుకెక్కు జులిముక్కాలు బారులగేరు • జులమాల వలకేల సవరపరచి

గీ॥ యోనిపై వామ పాదంబు నొగిఘటించి • తదితరాంఘ్రిని మేహస స్థలిని నిలిపి
స్థాణుతుల్యంబుగా మేనువనరజేసి • యుండెనా జులవంతండు గొండబోలి.

వ॥ అట్టి యెడ

వసంతయుతు వరనము

సీ॥ చేతోభవానదుక్యాతాసి సమచూత జాతపల్లవముల సరణు లరసి
కంతునమగతతః క్రాంతనిష్క్రాంత దు • రంతకుంతాభశోరకములరసి
చైత్రమిత్రపవిత్ర దాశనమాసము • విమలప్రకాశ కుసుమము లరసి
కందర్ప సావర్ణ సుందరకందుక • బృంద చవృక్షా సందమరసి

గీ॥ ప్రకట పల్లవీశోరు విభ్రమము శోర
కీతవిలాసము కుసుమిత తతలలితము
ఫలిత భావంబు స్వస్వరూపమున కలర
సరసత యటంచు బాల్య వసంతలక్ష్మి.

గీ. ననల బెనుగొనుతోపుల నెనయఁ దలఁచి
నెమ్మిచిపురుల శేమావి కొమ్ము బట్టి
మొఱయు తుమ్మెద లందెలై మ్రోయుచుండ
తమ్మిగముల నడుంగిడఁ దలచె నెలమి.

క॥ అవ్వేళ వేడిగాదుపు • రువ్వున నడతేర ఖరకరుండు గ్రుండై
డవ్వులనుండియు నెండను • క్రొవ్వున బుపంగసంగ గూహనవిరళి.

క॥ పంచాగ్ని మధ్యముననృప • పంచానరుండు ప్రమగు తపంబానరింప
పంచమహా భూతమ్ములు సంచలితములయ్యె నంత జగములు వరునఁ.

సీ॥ పరగదా సాధ్వససరయ చంక్రమణనం • క్రమణచక్రాంగ ప్రకారమెనసి
క్షుత్విపాసార్థ సంక్షుభిత మానసచేత • కావన దక్షత్వ మలరవెలసి
నటంపటుత్వ సంఘటిత నటిప్రజా • లోకోత్ప వాగత లోకమరసి
పరివృ విటపినిష్కృతమరుజాంబవ జం బాలకుంభిన్ధిస్థలములరసి

గీ॥ విపలసికతల కనదు పర్యుపరిపతన • కేళికా వక్రశక్ర గోపాలశాల
కేళి సుమఘమఘమ ద్భూతలములనరసిప్రావృట్టమయలక్ష్మిమెరసినిలచె

క॥ ఆతటి ధారాధరనం • జాతంబవృక్షముగుచు సరభస నిపత
ద్వాతాళన పాదస్థం • సాతంబైయుండ నవనిపతి నమ్ముతుండె.

క॥ వెఱవకమై మఱువకమును • విఱుతీయక మెరకచోట బీరంబుననె
చ్చటికజడి విడివడిననటి • ముఱితపమొనరించె భువనములు బెగడంగఁ.

సీ॥ ప్రహసంతి కాంతర పాపకోపరిసమా , చ్ఛాదనాంజలి పుటజనము సరసి
పూర్వోత్తరాధర భూరిశితవణి : స్ఫుటవచో రచనలహాలుపు [లరిసి]
నవనయోవిలసన నారీ పరీరంభ , కాశీప్రసాదరు కాళినరసి
కనదభిప్రేష్టక కలితసాధాంతర , నిద్రాభి రతిజన నిచయ [మరసి]

గీ॥ లలిగ్రహాదిత్య చంద్రమండల విలాస , మడగఁ జేయుచు సకల దిశాఁకాశి
శితవటీ భవదుద్భుత నీతజాత , మెనయతుహిన సమయలక్ష్మీ దనరుచుండె.

క॥ నిడుదలంగున మడుపులలో , దడబడక తపంబొనర్చుతటి కలజగములే
గడగడె ఎడంకెనిమిది , కడలన్నియు జలదరించె గడిమికడంక.

వ॥ అట్టి సమయంబున.

గీ॥ గరుడ గంధర్వ కిన్నర ఖచరవరులు
సిద్ధ సాధ్యులు భువన ప్రసిద్ధ మతులు
కమల సంభవ దర్శనో త్కంఠులగుచు
నొక్క మొగివచ్చిరయ్యడనుక్కు దక్కి.

చ॥ నిలచి, విరించిగాంచి, కరుణించు మటంచు నుతిలచి, దేవ; నే
శీలనగ కొంత వింతగలదించు కనానుడులాల కించుమీ
నలయ ధరాంత రాఖిల మవారిత శూరత చేత నేలువా
డలయక నొక్క ఘోరత పమద్భుత నృత్తిగఁ జేసె జేసిస.

క॥ బెడిదమగు తపమునా తం । మడగక కైకొనంగ జగములు దధులు గిరులు
జడను వడె వరమునకుమీ । కొడబడమింజేసి నైగ మోన్చి విచారా.

చ॥ అనవిని నల్వ యిట్లును మదాత్మజాలారి వినుండు నేడుమీ
మనములదోచినట్టులను మానక నిత్తు వరంబు మీరువే
చనుడను మానమేమిక నసంబర మొప్పుగవారు । మొక్కుచున్
మునుపటి చోటికేగి మిను ముట్టిన సమ్మతి తోవ సింపగ.

వ॥ అతండు తన యంతంబున॥ బుట్టుట నెఱింగియు దృఢైర్వంబు గనంజలంచి.

సీ॥ అంభో జగపుడంత రంభోర్వసీమేన , కాప్పరో వనిశల నభాను దలచు
తలపున వచ్చివారలు ప్రణమిల్లుచు , దేవ, శౌర్యానివి నెల్లుడవిన

మీరలు నామే మిరిని వారిని • తలచితి నిపుడు నాతలపు దెలయు
డిలలోన ఘనబాహు బలమున వెలుగొంగు • ఘనసత్య నిధియైనజనవిభుండు
గీ॥ విపుల తపమాచరింపంగ చపలభావ • మొంది సంక్రందనాదులు కొందలవడి
తెలియఁజెప్పిరి మీరలాధిప తోడఁగూడుకొన పొండు తెండు పూజోడులార

క॥ అని నలువ పలుక పొలతుక । అనియశయోగ మునదాప సాగ్రే సరమా
సనియతి బగపూనెనితం • వనియతి విసతులను జేసి యాతనిదె సకుణ్.

వ॥ చేనుదెంచిన నతడు తన తపోబలమున నలుచకుఁ చక్కతదన్యులకు
స్వరూపం బెఱుంగ కుండని యత్తుండై యుండిన.

గీ॥ మృదులపాదాబ్జమాలీ మించు పల్లనముల • కోమలారుణత పెన్నోమునడవ
సరసోరికపలి కాన్తంధులు లిభిపాజి • హస్తావలే పంబు లడఁగజేయ
సింహసంహన నాఖ్య సింహానుభ్యంబులా • కాశిస్థలికి ననకాశ మొసఁగ
సింగలగుచిచ్చ శ్రీ నృంబులు మించి • నైంబులకు గగ్గ శతదలంప

గీ॥ మద్దు బలుకల చిరుకల మూలగొత్త
మోముడమ్మలు పండుగు సాయుజేయ
చదల దెసలను వెలుగులు నండ డింప
వచ్చి రచ్చటి కచ్చరి నుచ్చకొంట్లు.

క॥ గరుడోరగ గంధర్వా • ముకిన్నెర సిద్ధ సాధ్యమంజుల వాణుల్
కరతాళ గతులొనర్చుచు • ముగయుచు నిరసించి రపుడు మునివరు ననుటల్.

క॥ శతధృత్యను మతి వద్రుతు • లుతులిసగతి నోచదత్త సాచిత్వగతా
గత సాలాయ తలీలా • మతిశీలాపతగ భీతి హాధి చెలంగల్॥

సీ॥ బంగారము గార్చంగి కోత్తంస కోద్దత • మంగళాభంగ మృదంగ నినద
మొకచెంతపాణివి కోడగ కృతతత • నప్తప్ర దీప్త తాళాప్త రవము
నొక చక్క వైణికోత్కంఠ కంఠ సం • కలితవేణు వినోద విలసనంబు
నొకనొక గాయక ప్రకటిత గ్రామత్ర • యోదారి వీణాని నాదభేద

గీ॥ మమర సమర సభామణుల్ విమల స్మృత్త.

గీతపాదంబు లొక రీతి మ్రోత గాఁగ

నిలువ నపుడు పలంబన స్మృతుడు గదిల

కునికె గనెని వేలుపుటు వినలంత

క॥ సకలావయవాలంకృతి | నికర ప్రభ తేజరిల్ల నీరజ రశనా
యకములన సమర్పించ క | చ్చకి తనయనలతని శేరజని ప్రియ మెసంగె

గీ॥ తులుమునటి యింప, సర మలు తుల్లదూగ
వీనకుచ భారమున కాను విరికి పడంగ
నడక తడబడనొయ్యార మడరనొక్క
చెలియమునిమోల నిల్చి నేర్పలరబల్కె.

చ॥ తొలినునసిచ్చి చుచ్చికలతో బహుమానము చేసి యిట్లు తొ
య్యలినెలయింప మంచిదగునా, తగునా తెగువైన నేతల
జూమరి వొద్దువై న వినునారన మార్గణ మార్గణార్తికి
గలగెనెలంత చింతిలుటగా నది నీకహితంబగుంజమీ.

ప॥ అని నెచ్చలించు చి.

సీ. కిటికీలో యీతని కాంగిలి లేకున్న • యీ కచగారవంబెన్న నేల?
మీదితొలో యీతడు ముద్దాడ కుండిన • నీమోవి పుచిత్రమెన్న నేల?
బోటిలో యీతని కూటంటు లేకున్న • యీమేలి యవ్వనం బెంచనేల?
భామలో యీతని పజలేకుండిన • నీజన్మనాఫల్య మెన్న నేల?

గీ॥ యితని కరుణారసము గెల్లు తెక్కువరయ
నితనితో స్నేహ మలరిన యిదియమేలు
నితనితో సౌఖ్య మొనరిన నింతజాలు
నితని బోలిన వారులేరిందు వదన.

చ॥ కులులు దలంప, నింపులగు కుంతలములే నటియింప వేడ్కచే
నలుతినరంబునన్ సరములల్లన నాడంగ జేరుచుక్కబొ
ట్ట టచెమటంబొలంగ మెలుకారు తళుక్కును ముట్టయింపు ముం
గరవెలయంగిసంగజని కార్యమలో నితనిం జయించెదన్.

క॥ రచ్చానికరమనురక్తిను | రమ్మను రమ్మనను జేర్చి రాజసములవీ
డ్యమైలమిజేయుచునువే | గమ్మననమ్మను జవిధుని గదియుచు బలకున్॥

చ॥ వదనమువాడ, మేనడర, వాతెట యెండగ, కెంపుగన్నులకీ
నిదురదొలంగ మోహమును నీరధిలోన మునింగిలేచియి

మృగవతిమూర్ఖుఁ జెందనను మానమునేయక పాయకుండు మో
మదననమాన నీకుఁగలమచ్చిక నెచ్చలినై వచించెదన్.

క॥ అని మునిమనమదరఁగఁజే , యనను పుచింతించియొక్క హావనతింగ్ర
న్నననూలు కొల్ప నల్పమ , తినిచని వినియెదనటంచుఁ దేకువఁ బలికెన్

ఉ॥ భామరొ! యీమహీపతి, కృపామతి, యీరతికేళిపాథుల
న్నేమము మీరజేరితన నేరుపులోరులపుంగలంచనీ
వేసునదానవైన వినుమీ ముని కామునిబారిదారిన్
నీమది సంతసించెదవు నీరజలోచన మాటలేటికిన్.

నీ॥ ఆలాపములజాల మలరించి కొందఱి
కొందఱిలోచనాస్పృగదనముల
నాటపాటలయది సరించి కొందఱి
కొందఱి నవయవా నందచు లను
నభినయ క్రిమముల హత్తించి కొందఱి
కొందఱి కందర్పు కూటములను
నాచారముల జాల మలరించి కొందఱి
కొందఱి చూపుల డిందు పరచి
గీ॥ సరన భావంబులను మంచి చవులతావి
మోవి విరువులచే సాము మోము జూపు
వైపుల సమస్తమునుల సవర పరచెద
నితని మాత్రము తరముగా దిందువదన.

వ॥ అని యతనింజూచి.

చ॥ కులుకు మెఱుంగు బొంగరపు గుబ్బలురొమ్మైన గ్రుమ్మి యిమ్ముగా
నలపులతేనె జూబల వాతెఱనీ తెరగంటనానుమ
య్యలరుల విటి దంటపనులందు లనందముగాఁగ పొందుమో
చెలుపుడ ప్రేమజేయు మెడనేయకు మీసము నాననేనికిన్.

చ॥ కనికరముంచి మించి, బిగికొగిటనుంచి, మరుల్ దలంచనా
నెసరు వచించి. మంచిదని నెమ్మదిసెంచి, కళల్ గరంచి, శ్రా
న్నలు విలుకానివంచి, కరుణ నశుగాంచి కలంచి గారవిం
చిన చెలికాడ నీయెడలఁ జిక్కితి నొక్కితి నీకు దక్కితిన్.

చ॥ వెలయుగ సంతకంశ బలు వేలుపుచాలుపు వాద్యముల్ యుళ,
 యుళరవలంది నందియల సంబరమంబర వాసులీసునన్
 జలజల పూలవాసల వెనకగురియించిన వేళ చప్పుడుల్
 కలయగ నొక్కమోతి యిజగద్బధిరత్వసు జేయ నాయెడన్.

క॥ అదరక బిగివదలక కను , చెదరక బెదరకనురాజ శేఖరుఁ డుండన్
 గురుదుగ నూలుకొలుపునె , మృదితోడన్ మదనమదను మహిమదలిర్చిత

గీ॥ విమలతాజ్ఞాత మూలత్వ విశుతమూర్తి , సుస్థిరావర్ణ విఖ్యాశోభి మగుచున్
 రవిశాఖాంచితంబయి రహిదలిర్చు , స్థాణవిగ్రహ గునమించె జనవిభుండు.

గీ॥ అతను భావంబు మానియు నతినుభావ , మానునాతనిభావమ్మునతఁడు జేసి
 వేలుపుల చెలులంతట , విసగించిరి నిజమునాడేలు నేలిక నెలవునకును

వ. చని తద్విధంబంతయుఁ దెలియఁజెప్పిన నన్నలు వచనుడెంచి.

సీ, అసఘాత్య; వినుము నన్ననినాథు వలె నీవు
 ఘోరా టవులయందు కుండనేల
 నీవు కోరిన వరం బీవచ్చితి నటన్న
 హర్షించి యతఁడు సాష్టాంగ మెఱిగి
 వినుతించి దేవనా విభవంబునకుఁ దగు
 సంతతి వరమిమ్ము జలజ జన్మ
 యివ్వెద వేగి యా పచ్చ పచ్చడముతో
 వెలయు వేలుపు తోడ చెలిమి జేసి

గీ. కలిమిచేడియ దంటగా నలరజేయ , దిలతు నొకపుత్రిగావలె నిలదలిర్పన్
 యనిన నటువలె నగుగాక యనుచుఁబలిక్కిబ్రహ్మానిజధామమున కేగెబస్తుతింప.

వ॥ తదనంతరంబు నొక్క కన్యాలలామంబు జాంబవంతున కుదముంచ జాంబవతి
 యని పేరిడి పోషించుచుండ.

సీ॥ జైవాత్మకోత్పల చంపక నవకుండ , వదనాక్షి నాసికా రదనసహిత
 బిందికా ఫలకంబు బినకాండ పల్లవా పరసోష్ణగళభామకరనమేత
 శైలశైవాలపుష్కరసికతామయ , స్తనరోమ ఘననాభి జపినయుక్త
 కలితరం భాగర్ప కాహానిసారస ; హార్యంకజాను జంఘాంఘ్రిలసత

గీ॥ ఘనఘనాఘన సౌవర్ణ గంధకరటి • కబరికాభార విగ్రహ గమనఘటిత
సమ్యగర్థేందుకౌ ముది సారసాంచి • తావికప్పిత భాషణాయత్తయయ్యె.

గీ॥ తిఱుగుటయు మీటువడుటయు తెగుటయును నె
ఱుంగకుండిన సకియయు • రోజములకు
సవతులగు చక్రకిందుక • సరస కుసుమ
గుచ్చములు నాడునాటికి • గొమరు మిగిలి.

ప॥ మఱియు జాంబవతి ఛందోవృత్త భేదంబన భాజమానశనుమధ్యయైన త్పత్ర
వీధి యనగణనీయ హస్తశ్రవణయై సత్కవి ప్రబంధంబన సలంకార గ్రథిత
యై రవిప్రభయన లోకప్రకాశ కారిణియై సుమేరుగిరియన సునిశంబయై తా
గాదేవి యన గురుకళత్రయై శశకోటి మూర్తియన జిప్తిముష్టి గ్రాహ్యనర
యై ద్విజకరేణువన సుదంతయై దేవనదియన తమాల పత్రిప్రసాదితయైయొ
ప్పియుండె.

సీ॥ అవని సత్రాజిత్తుడను నొక్కరుండు • సజ్జనభక్తియుక్తి భాస్కరునిగూర్చి
తపమాచరింపఁ దత్త పమున కలరినూ • ర్యుండు శమంతకమణి నొసంగనతఁడు
తన్మణిధరియించి ద్వారకకేతేర • గని తత్పుంప్రజల పనజనయను
కెఱిగింప నద్దేవుఁ డెఱిగి యూరకయుండె • సంతసత్రాజిత్తుఁ డట్టమణిని.

గీ॥ స్థిరసవర్ణను సుప్రస్థితముసేయ • నదియు నెనమిది బారువులగు సువర్ణ
చయముఁ గల్పించుచుండునా సరసిజాత్ము • డడుగఁ బంపిననుండెనట్టియడఁడు

ప॥ అని యివ్వధంబున సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పిన.

శా॥ ప్రత్యగ్రూప విహారహార ధరధర్మ భవంసిదోర్వజః
కాత్యంతోత్సుక నోత్రగోత్రధవ ధైర్యపాదవోపేత స
భృత్యపాయసముద్రముద్రవణ గంభీరాన కారాసన
క్షత్యాధార విచారచారణ మరుద్గంధర్వ గేయాంనా.

క॥ సరయాపరిసరయాపవి • సరయాధచ్చతశతాశ్వ సవనాలోకాం
బంభేలన సురపాలన • కరపాలన హృతవిపక్షకంజదభాత్మా.

పృథివీవృత్తం॥ చరాచర జగల్లగజ్జయనినాడ సామోదనా
పరాపరపాదనాన హృత్పకర మోదనా
ఖరాసుర శిరోధర క్రకచవేదనా సాదనా
పరిస్ఫుర దిస్థిరావరణ భేదనోత్పదనా,

గద్య

ఇది శ్రీమద్రామ చంద్ర సాంద్ర కరుణా కటాక్ష వీక్షణప్రసాద
ప్రాప్తోభయ భాషా విశేష కవిత్వ శత్రు నిర్మాణ కార్మణ
చాతుర్య ధుర్యపరాశరగోత్ర పాత్ర రాపాకలింగ
నార్య పుత్ర లక్ష్మీపతి కవి ప్రణీతంబైన
కృష్ణవిలాసంబను మహా ప్రబం
ధంబు నందుఁ దృతీయో
ల్లాసము

శ్రీ ర మ్మి

కృష్ణ విలాసము

చతుర్థోల్లాసము

క॥ శ్రీతరుణీ నయనోత్పల • సీతా గా, ఘన మునింగన చిత్రాంబురుహ
ద్యోతకరాసుణ సకల భ • రాత్రుల హా రామస్వపపుర శ్రీరామా॥

వ॥ అనధరింపుము శౌనకాది మునింగులకు సూతుండ్రిట్లని చెప్పందొణంగ నివ్వి
ధంబుల సత్రాజిత్తుండు సుఖంబును నుండునెడ నొక్క నాడు॥

క॥ తదనుజుడైన ప్రసన్నుడు • మదమన నామణినికంతమునదాల్చిదు రా
సదవస్య మృగములను జరి • పెదనని వనికేగ జడల మెకమెదుట వడి॥

గీ॥ వాని వధియించి తిన్నణింబూని చనంగ
బాంబనంతుండు తత్ప్రిహ జనము నడచి
యూనుణి హరించి తన కూతురైన బాంబ
నతి గంతుకముగఁ జేసె గుతుక ముల॥

వ॥ తదనంతరంబ

గీ॥ మణిధరించి ప్రసన్నుడు మృలికెనడవి • కేగిరాడాయె మణికినై యెగ్గుజేసి
వాని హింసించెగృష్ణుండు గానిచో నతండు రాజాయె హరినిందితుండభువి॥

1. అనినిందించిన కృష్ణుడు • వినితన ప్రజలెల్లదాసి వెనువెంటరా
వనిజొచ్చి దత్తసేనుని • హసనము మణిగొనుచు సింహమలుగుటకడిమి

గీ॥ జాంబవంతుండు తత్సంహ సంహరణము • చేసి తన్నుని తనకూతు చేటికిచ్చె
గండుకముగాఁగ ననిమదిఁగని సకోజి లోచనుఁడు జాంబవద్గుహలోనఁజొచ్చి॥

క॥ ధాత్రీహిత చిత్రీకృత • సూత్రీకృత నైజమోష సూహంబవతీ
పుత్రీకి మణిపుత్రీకి సుచ • గిత్రికిఁ గండుకముగాఁగఁ బ్రయిమెనగంగె॥

క॥ తనదుహణి సవహరించగ • వనజాక్షుండు తనమ పాద వనహహములమె
ల్లన నిడుచుచనినగని త • ద్వనితా రత్నంబు గాది వడకుచు వడింకె॥

గీ॥ ఆర్తనాడంబొసర్చిన మంత్రలోన • జాంబవంతుండు చనుదెంచి సకలభువన
భవనతుండముకుండ ప్రభావమాత్మ • సరయకను పాకృతుండని యడియకడిమి

తా॥ గంభీరధ్వని తద్గుహంతర నిరాఘాట ప్రతిధ్వనిమై
గుంభింపంజలు లాట్టహాస కరుణై ఘూర్ణాక్షుణ్డై యుద్ధ సం
రంభారంభ విజృంభమాణ భయదారా వంబునంబొంగి, య
య్యంభోజాక్షుని మీదనేసె వడి నిర్ఘాతాభ శస్త్రంబుల॥

క॥ ఆయస్త్రంబులను జగ • న్నాయకుండగు కృష్ణుడవుడనా హతిశస్త్ర
స్ఫారధారాయుధమున • వేరు దెరంగులను విరుగ వ్రేసె గడిమి॥

క॥ బెడిదలబగు నడిదమ్మల • వడిగలతరువులను గిరుల బలవడు పలమాన్
వడివడి రువ్విన శ్రహరి • వడిబడఁ జనుదెంచువాని వరుసకు మనిమె॥

క॥ చటులగదా దండముఁగొని • పటపట దంతములనెల్ల బీడిపుచు
త్కటవృత్తిగదియన ఘటన • ఘటనా సామర్థ్యముక్త కంసారి వడి॥

క॥ ఊగమాత్రమిహ్నుహా భుజ • రణము గనుంగొందునని విరాజ్జనచే
గణనీయము చేయుచుఁ బల • కణమునకై పోగుకేసిన భగవంతుల భంగి॥

ప॥ అదియెట్టిదనిన శింహగతి, న్యాఘ్రగతి, మహిషగతి, జంబుకగతి, మర్కట
గతి, మార్జాలగతి, హరిణగతి, చటకగతి, లాండవగతి మొదలగు ద్వాదశ
గతుల నెంపుడు భాంతంబు ఆ వృతంబు నా విధంబు అహితంబు విభ
మణంబు, మానవంబు నిర్మర్యాదంబు చిత్రకంబు చిన్నంబు సవ్యసాచువు
జానుక్షిప్తంబు ధృవంబు బంబంబు సవ్యసాచువు పనితసాచువు సవో,

త్రమంబు సవ్యకరింబు తుంగ బాహువు నా పృష్ఠ ప్రహరంబు వేల్చితంబు
స్వస్తికంబు మొదలగు ద్వాత్రింశ త్విచారంబులు గరంభించు॥

క॥ తనగదచే బాంబవదురు • ఘనగద దనియంగజేయఁ గౌర్యంబున ము
ప్రిసిఘాతములకుఁ పోరగ • గని శ్రీ కృష్ణుండు మదినిఁ గౌతుక మెవఁగఁ ॥

శా॥ అష్టాహర్నిశ లోక్కుచక్కిగను బాహుబాహివజ్రోల్లస
స్సుప్తాముష్టి సఖాసఖిందొడరుచో మోహింపుచుండఁ నిజా
కృష్ణాశేష విశేష సత్యయుతుడౌ శ్రీ కృష్ణుడా బాంబ వ
చ్చిష్టాంగంబు సిశీర్ష సత్వ నియతిఁ జేయఁ నిక్ష్ప్రాత్మృడై ॥

క॥ ఈతడు వైకుంఠాంతా • న్వీతశ్రీకృష్ణ దేవుడే గాకున్నఁ
నానోబోర దరింబా • భూతలమూసఁ బుట్టినట్టి పురుషులు కడిమిఁ ॥

ప॥ అని విచారించు నెడ శ్రీరామ యు ప్రత్యక్షమైన ఆనందము నొంది భయ
భక్తి సంభ్రమంబులు తన మనమున పేదములు నార నెటల తట ఘటితాం
జలి పుటంబు దను నట్లనియె

క॥ సకలాజాండములు భయా • సకభివదాససమంఘ శణకసికిరములై
ప్రకట స్థితిఁ జెందెనునే • నికనీ వాసుండనైతి నిద్ధ చరితా॥

క॥ వినయ వివేక విహీనశః • దసరిసనేనెంత వాడ తావక మహిమఁ
వినుతింప నజహులైకై • ననుత క్షణంబానె యోసనాతన పురుషా॥

క॥ జగదు దయాపన నాశ • స్థగిత గుణుడవ గుణుడవు ప్రధాన పురుషయో
నిగమాంతవినశ వైభవ • అగణిత గుణగుణుడవగు శ్రీ యుపతి కృష్ణా॥

ప॥ స్వామి స్వాభీషత స్వసంకల్పానుకూల్య పరమపదస్త భోగ భోగోప కరణ
స్వరూప నిఖిలహేయ ప్రత్యనిక కల్పాజైకతాన స్వేతర సమస్త వస్తువిలక్ష
ణాసంత జ్ఞానానందైక స్వరూప స్వాభావికాన సధికాతిశయ జ్ఞాన బలైశ్వర్య
వీర్య శక్తి తేజోవిరాజమాన సంహో పసిషన్మయా ప్రాకృత దివ్య కుంగళ
విగ్రహ చిత్రాద్భుత సత్త్వ నిరవద్య నిరతిశయో జ్వల సౌందర్య సా
గంధ్య సౌకుమార్య సౌశీల్య కాంక్షా యవ్వనాద్యసంత కల్పాణ పరిపూర్ణ
నిఖిల జగదుదయ విభవ లయలీల పరిబ్రహ్మ పురుషోత్తమ నారాయణాది
శబ్ద వాచ్య శ్రీరామచంద్ర శ్రీ కృష్ణ జయజయ॥

హరి తానువచ్చిన కారణమును జాంబవంతునకు దెలుపుట

గీ॥ అనినుతించిన శ్రీకృష్ణుడనియె జాంబ
వంశగుణవంత ధీమంత వచుధనోకరుఁ
డవిదితుఁడు నన్ను నిందింప నది నిమిత్త
మిచ్చుడు నీ గుహజొచ్చి నిన్నిచ్చటఁ గంటి

క॥ ఘనుడవు నీవీమణి ని • చ్చిన గొని చనియెద విసేతి శీలుండగునా
యనఘుఁడు మణితో గూడక • తనయామణి జాంబవతినిఁ దడయకొనంగె॥

గీ॥ ఇచ్చినచుగొని తన రాకకెదురుచూచి • మరలిద్వారక కేగిన మనుజులెల్ల
సంతసిల్లంగ తన్నణి జాంబవంతుల • తోడగూడుకవచ్చె యదుప్రభుండు

గీ॥ భవ్యగుణరాజి శ్రీ జాంబవతి పరిగ్ర • హించి తత్పురజనము హ్వాంచిమించ
రుక్మిణీ జాంబవతి వరాహోహలనుముఁదంటానర్చుచు నొకనయయంబునండు॥

సీ॥ తామరసాక్షుడ త్తఱిని సత్రాజిత్తు
రావింప నత్కథరభసవిభవ
మాద్యంతము వచించి యమ్మణి నొనగి వీ
హ్మిల్పిన నాతండు కతుక మెసఁగ
జనిన లజ్జావాప్తి సంఘానము వహించి
యాత్మలో నప్పుమాత్మగృష్ణు
నిందించితినినేవీనుండ గానని

తనుదాన భీతిల్లి తరళ నయన
గీ॥ యైనతన పుత్రి సత్యభామా భిధాన
కాంతనరుణ ప్రసాదాత్త కాంతహాని
కానుకలుగా నొసంగెడఁ గాకననుచు
వనజనయనున కర్పించి వినయచులర॥

గీ॥ ఇవ్విధంబున నొనగిన యిందువంత • జాంబు శ్రీ సత్యభామా ప్రియుండునగుచు
మణిగ్రహింపక నతనికిమరొనిచ్చె • నడయుడయి విలసిల్లు వాయదు విభుండు॥

సీ॥ చక్రాంగముల సంచుసాటిరాదనిపించు • నుబ్బుసిబ్బెపు గల్పిగుబ్బులలర
నిండుచందురుడాల నిందితేయగఁ జాలు • మదనసమ్మదమైన వదనచులర

హిరిన్ద్రస్థులరంగు నిరసింపగ గడంగు • కుటిలాలకంబులు కొమరు మిగుల
మరుచొణముల పెంపు యరి పెంపు మరిపెంపునిడువారుకన్నులు కిడిమిమెరయ॥

గీ॥ సోనలగు తేనియల జాలు జూపజాలు
మొలకనవ్వులుకొను తావిమోవిదనర
పొగజగినిమీరు మాగాయ పాలుపు జెంద
వెలయునా సత్యభామ చెన్న అరియుండె॥

ఉ॥ భంబుగ దేనభంబుకలభంబు గడగతితీరు రత్నకుం
భంబుగ దేయరోజము, నభంబుగ దేనను కాను, శాతకుం
భంబుగ దే నుమ్మూర్తి, కరభంబుగదే మృదులొరు, వాకుసుం
భంబుగ దేరదచ్చము, భంబు గదే కచమెన్న బోటికి॥

వ॥ అని వినుతింపడగిన సత్యభామను పరిణయించి

క॥ అంబోనొకనాడు హరినిజ • కాంతలతో గలసి వెలసి కామకళాని
ప్రాంతరసాంతరకాంత ని • శాంతయునగు సత్యకాంత చనువున గలసె॥

సీ॥ నెలమేలు జిగిగీలు కొలుపు నెమ్మామ్ముపై • మిసిమి కస్తురి నొట్టు పొనగ జేసి
నిద్దంపుటద్దంపు ముద్దుచక్కులచక్కి • లలిమించుమణి కుండలములనుంచి
తేటనాలుల నీటుగీటు కురుర శిరం • బున కనన్న కుటుంబు పొందు పరచి
కరమొప్పుదరముతో దరమైన యాటతన • గలయనచ్చపు సిరిగంధమలది

గీ॥ నిడుదచేతుల పచ్చల కడియములును • పరపుటరుమున ముత్తైంపువీరినరాలు
నడుగుదమ్ములనందియ లడరజేసి • వెలసె నలశౌరి కంసారి ఖలవివారి,

చ॥ వికవిక నవ్వులన్ సకల విభ్రమమరీ తులికింపగాఁ జక
చ్చకిత సువర్ణవర్ణమాల సారెనొ యారము మీర నావొకా
చికిల కళాచికర దొడగి చేలము చక్కనమర్చుచున్ శర
ద్భక్తి చపయోజనేత్రుడు సతీవసతిం గను కూర్చితో జరున్.

హరి సత్యభామ గృహంబునకు వచ్చుట

- సీ॥ ధరణిసత్యంవద ధర్మంచరేతి వా • క్షత్రి పక్షప్రతిపదపరభృతంబు
కణశోర్ధ్వ సంజాత మణుమాత్ర మవినర • స్వాభయేది తివదచ్ఛారికంబు
స్థిరమాచరేత్సుర తిరహస్య సిద్ధాంత • పంచక మితిల నద్వర్షిణంబు
కృతనర్వ ధర్మా పరిత్యజ్య మామేక • మితిః గత్యిచ్ఛ రీతవదను
- గీ॥ విలస దురుభర విగళిత ఫలసంధురను • ధుచరద లికుల కలర వనిచముమదిత
శుకవికస్వర సుస్వర సురుచిరంబు • నైసయానత్య భామగృహంగణంబు-
- సీ॥ కనక మణిమయ కుడ్యము • లనయము తెనుగొన్న వేదికాంచల తలమున్
గనుగొనుచుం జనుమచుచు • జనుమనుచుండంగ శౌంజని గ నియెన్.
- క॥ ముటిపెమున నరియఁజని తొలు • కటితటి మెగపొరలు గరపుగతిని నుదతి నె
చ్చటికఁ గని బిత్తరితొక • నత్తటి సుత్తరమిచ్చె జతురతర వైఖంగన్
లలనామద కలనాగవి • దళనాల నయాన మరుడదర వేసితరం
బుల నామరువుల నామరు • కలనున నొక్కింత ప్రొద్దు గడుపున మనుచున్.
- ఉ॥ తానును సత్యభామ యని తాంత సమంచిత పంచ మన్విరా
నూనవ సప్రియాగతి వినోదన సాదర మేదురాళిసం
ధానవిధాన మూలఫలదాతృ భూపన సప్రభేదచై
తాన న క్రమోపవస మారసి యూనికుల్ ముదంబునన్.
- సీ॥ మేలై సత్రళకుల జుళువాకంబముల్ • గనవంగ దాల జటంతులఁదనర
నిండుతెన్నెల గాయు వెండి దూలంబులు • గరిగి పచ్చల చట్టమరివులర
పొలుపొంది బలువైన పోతుకార్ గోడలు • కెంపుల వట్టెల సొంపుజూప
జగడాలు గలమి న్నవగడాల చౌకల్లు • నెలరాల తలపుల కలిమివెలయ
- గీ॥ నగరుకుంకుమ సంకుమదాది శస్త్ర • వస్తువులు గుమిగుమ నని వలపుదెంప
పొలుచు పూదోపులొపలఁ జెలగుచున్న • మేడఁగనుగొనికృష్ణ సుమెలతకనియె
- క॥ నవలాలమరు కయ్యమువం • నవలాలన నుమర వాయునా వంపులనా
నవలాలనుండఁ క్రీడా • నవలాలిత పాధమిదియసన్ విషయమునన్.

వ॥ అని బహుప్రకారంబుల మారడి కారంబు లందవిలి.

నీ॥ జలజలం దొరగెడు వలపు పుష్పాడిగల్లు

మంజులతా కుంజ పుంజములను

మిసిమి యచ్చపుతెలి యిసుకదర్ల మెలంగు

సరిస మధూదక ఝరములందుఁ

బలు తెరంగుల రంగులలరు ఇంగరుచర్ల

రమణీయ కృష్ణకైలములయలదు

లలియిడ తాళించు చలిసీట నేతైన

సారవిస్తార కాసారములను

గీ॥ తావులకుఁ దావులగు లీవె మావులందు

పాడలుచున్నట్టి పొగడపూ బొదల లోన

సరసగతులను కృష్ణుండు సత్యభామ

మరుని బవరంబు సంబ్రాద్ధు జరిపిరెలమి.

నీ॥ లేనా వితావుఁ వేమారు దిరుగుచు

చెలువుచే వెలయు కోవెల లనంగ

పాలుపొందు మేడలోపల మెలంగుచుహవ

కమనీయ పారావతముఁ లనంగ

నొరపైన కొలనుల దరుల దిరంగుచు

సంచుచే మించు గాయంచలనగ

యేపైన తోపుల లోపల గలయుచు

తోరంపు తేనుగ దోయి యునగ

గీ॥ గులగరింపుల చుంబనంబులను వెంబ

డించి తారుటచే నలయించు వైపు

లను విలాసపు భేదంబు లనువుపడగ

నెడ తెగని రతులను కడునడక దసరి.

క॥ మలయుచు జలహాసనతోఁ గలయుచు కలకంఠకంఠ గానము వినుచుగా
వలరాయని వలసతో దగు నలరాయుడిఁ గూర్చి వెడలె సమ్యతుఁడంతగా.

గీ॥ చెలువు దొరయింగ నంగజు డెలమి మెరచు

చిలువ దొరపాన్పు దొరతోలి నెలవుజేరి

వెలుగు గద్దెయ నొద్దికయ్యలరియుండి

సంఘమంతుండు శాంతత సమరెనంత

గీ॥ చెలంగి యాపంచ మావస్థితుల నడంచి
తగుచు జడజాతములకెల్ల సోయోసంగి
జగములకుఁ దాపమొనరంచి నెగిశినట్టి
యినుడు విషనిధి బడకుండు తెల్పులప.

గీ॥ తగుజగంబెల్ల నాతపత ప్తసాయ్య
శీతలస్థితిబా దంగ జేయవలయు
ననుచు దినలక్ష్మి సూర్యుడనీగినక కలశ
మునుచరచు వార్ధిలోముంచె నననలిశెప్ప.

1 కలయ నలంది చందరపుకాంతుల వింతగునంబ రాంచలో
జ్వలితప యోధరంబులపొనంగఁ బరాశనుజేరి రక్తుడై
యలకరపాలి నూదిముఖ మంతయు చుంబన మొప్పుజేయుచున్
మలయుచు రాగసాగర నినుగ్నత నొందెనియండు వెండియున్.

ii॥ అరసి కనుంగొనంగ వికలాంగుడు తాపకిరుండు నంకుచో
త్కరుడు వివాంతుడు క్షుణ్ణ డితండినుడాయని నిర్వసుంగి తాం
బరునిగఁజేసి త్రోచె బహుధంగు లరశ్చ లొనంగు రాజుతా
మురయుచు వారుణీ దిశెనయున్నతీ విష్ణుపదాలయంబునన్.

iii॥ సరసరో వరమబ్జదురు సితద్విపకిరి
విలులిత కనకార విండిమనగ
నాయంస మయది దృఢానభ శ్రీకన
స్కందగళవృంధూక కంచుకిమన
చరమది గ్రామనజయశీల నాగాయ
రాగోద్ధత సహస్రారచునెగి
నస్త్రైది మస్తకస్యస్త శుంభచ్ఛాస
కుంభశుభారంభ కుంభమచంగ

గీ॥ పటుతిట జటాల సాలసంపద్విలోకి
నాంబ బింబిత నిజకి నాడెంబరిపరి
హరిసమీక్షా దూక్ష కృతాక్షపతిస
చతుర హర్యక్షుడన జగిచ్చుక్షుడలన్.

గీ॥ అలగురుక్షేత్ర రాగాంధుడగుచువచ్చె
నొక కళావంతుడనుచు ద్విజోక్తు లెనఁగ
నినవనతులనినద్యుతి వనజ వదన
లనల ముఖమున కలుషంబు లడచి రిఘును.

నీ॥ చరమాద్రి పరీసరావి రశప్రవాళజ
పుంజీభవత్కాంతి పుంజమనఁగ
వనధి తీరోద్భూత వాత హతాహతి
స్థలనలీన పరాగ జాలమనఁగ
వేలాద్రి సాన్వయ గోళాక లావిల
వితత స్ఫులింగ దీధిళియనఁగ
రాజాను మతపింధు రాజమస్తకకన
స్మకుటరత్న ప్రభాప్రకర మనఁగ

గీ॥ పలుహరిద్ధయ హయఖుర పుటతట ప్ర
మథిత శిథిల కింక పృథు పుంజ
గైరికర జోధరంబన సారతరజ
వాంబరంబున సాంధ్య రాగంబుమించె.

చ॥ తడనంతరంబున.

నీ॥ ఆనీల నీరదాయన వర్షితోజ్వల
తేజ్జల ధారాప్రకార మనఁగ
వరుణాల యాజర విరచితా సితచేల [మనఁగ]
మహితమంటప దిక్పమాజ
సమయ రత్నోధ్యక్ష సంహస నాలిప్త
దీప్త మృగమ దదీధితి యనఁగ
తాండవారభటి కోద్దండ చండీశమే
చకగళ గరళ భాచయ మనఁగ

గీ॥ దుర్విర హవహనాన హధూయమాన
మానసానేక కోక సంతానతాప
జాతినేద ప్రధూమ సంఘాత మనఁగ
సతీసమా సహయైతమ స్తతిడలిగ్నె.

చ॥ జలజ ముఖంబు లింపడగ జక్రకు చంబులమీన పత్రికో
 స్కలికలు జార యుద్ధమర కంబులు వీడ కళా విలాసమిం
 పాలయగ మీంచు టాకుల వయోవిధ వంబులులేక పద్మినుర
 వెలయుని నావలోకనము వేమరు నేమరకుండి రాత్మలో.

క॥ ఆయెడకులటలు చీకురు , వాయు బాగడంగఁ ద్రోవఁబట్టుచు ఖద్యో
 తాయాత గుచులు దివియలు , గాయ గళిత గుమ మెలగఁ గౌతుకమలరే.

చ॥ మురయును రాజ పెన్నొగిలి పువ్వుల పుప్పొడిగుప్పు గుప్పున
 బరువడి నేటుగా దివి పాటున వేటులువ్వయ నాయెడ
 తురుముత మింజలింపవగతో మువ్వలఁజేసి యామినుర
 దరహసనంబొసఁచిన విధంబమన నగభేదికక్కులి.

నీ॥ జలధరాధ్వత మాలసాలజాల ప్రస్ఫు
 టాంచత్కుసుమ సమూహంబనంగ
 రవిమార్గతలమేచ కవితాన సీరంధ్ర
 ఖచిత ముక్తాఫల నిచయమనంగ
 నరకళాదుండంట గరచ మందరమున
 మేరురంబుగఁదోచు పూదెలనంగ
 మహానీయ హందార మందాకి నీతీర
 వికచ ప్రమోదీ నీవిసర మనంగ

గీ॥ చదల పొదలెను లక్ష్మీనంపదల నించు
 మించు చాలని బట్ట జల్లించి చల్ల
 వెలయు చండెడి మాక్తి కవితతులనంగ
 ప్రకట రుచిమించె దారకానికర మపుడు.

నీ॥ స్థిరసింధుకామి నీనీయంత వీధికా
 రమణీయ వరశిరోరత్న మనంగ
 సర్వలోకా లోక సానరాంబుధిరాజ
 నంద నానందాన నంబనంగ
 బహు కుంకు మాంకిత పౌరుహూతీదిశా
 గుండిత వక్షోజ మండలమన

కరదూర సంక్షిప్త కరిచర్మ సంగ్రహ
నర్తన నర్తన మహా నటుడనంగ

గీ॥ చతుర నికపోవలాంకి విహగకోటి
కోన్న మితభూమి మండలోత్పన్నసన్న
చాది మవరాహమూర్తియో యుగగబూర్తి
చంద్రుడెలరాకె సత్కళాసాంద్రుడగుచు.

నీ॥ గుంహ చీకటి సొంపు సంపాదనముజేయు
శుభము చ్చేసి మెరుగులను
తొలిదోచు లేచేతలుడాల తభుకొత్తు
మొసిలి రేఖలుపువ్వులుగ భరించి
యటుత నుపరభలౌ కరచుల సరములు
గా జేసి మిక్కిలికిచల వెలిసి
వెన్నెల లేనపు వన్నె గన్నట్ట గె
బాదలెడు యారునీ సుదతిజాడ

గీ॥ కలువచెలికాడు చెఱుకు విల్వా విజోడు
జక్కువలసూడు వేల్పుల చక్కివాడు
పాలుచు చలితోడు లిచ్చిలో బుట్టవాడు
చందురుడు దోచె నాజనానందుడగుచు.

ఉ॥ కాలమహా హిజాతిని జగంబులు దిష్టమూలెన సంధకా
రామిమంబుచేత విషమంతయ బర్వచ చంద్ర నిర్విహ
ద్యేలవర్ణే ఘటించి యతేవో విజృంభిత చంద్రికావయో
జాలమలోన ముంచిన విషంబె తనకన్నానై కన్దదర్శ.

గీ॥ ఉదయగిరి దుర్గమున సమయండు పూర్వ
దిగ్భ్రతఘ్నిని తిమిర ప్రగీపి తౌష
ధంబుగూర్చుచునుడురింజ కంబుజేసి
విధుమిహోపల మానువైచె కరహులదర.

గీ॥ అగ్గ సితరస్మి భద్రమై యలర మధ్య
లాంఛన మహీర సాంచిత లక్ష్మ మమర

చతుర్థోల్లాసము

చంద్ర మివగంధ వహపటచ క్రమునను
మదన బాలుండు క్రీడించు మాడ్కిదోచె.

గీ॥ అభ్యుదయ మొందు శశికల శాంబురాశి
గని విజృంభింప తత్తరింగ ప్రజోద్ధ
బహుళ తరపర మా పుర బర్విజగతి
చంద్రికా రూపమున సితచ్ఛ వినోసరై.

సీ॥ చందాంశుకిర గోగ్రచణశోణ గోణసం
కమణంబుచేత నాకాశ మిరెను
కాలాయసంబున గలుగు చూడంబెల్ల
నిబిడాంధకారమై నిఖిలమునను
వ్యాకింప సంశలోపల పూర్ణచంద్రకై
తేవశుద్ధపార దిత్వప్రసిద్ధ
సిద్ధక్రియా సిద్ధిచేత తచ్చూర్ణంబు
రాజతోర్జిత రజో రాజియగును

గీ॥ చంద్రికారూపమున జగజ్జాలములను
ధవళి తాకారములుజేసి ధరణిగల్గు
కుశలవృత్తి చకోర పంక్తులకుములను
సమ్మదం బొసరించె బ్రసన్నగతిని.

పాతాళ తల స మాయాత భుజంగాధి
రాజ రాజత్కంఠి రాజియనంగ
విమల పాండుద్వీప వీణావినోదన
భారతీతను కాంతి భారమనంగ
హరజటా జూటాగ్ర ధరిణిపతద్విను
ద్దంగా ప్రవాహ ప్రకాశమనంగ
కలశపయోర శి ఘాతంఘనస్వస
త్కల్లోల తేజ ప్రకాండ మనంగ

గీ॥ కప్పకలువల గనిసొక్కి కాలుదొక్కి
యంబుజాకరముల చక్కి ను డగదొక్కి

వెలసె పొడవగు గిరులెక్కి కలయసిక్కి
నిండు వెన్నెల కన్నుల పండువగుచు.

గీ॥ మదనుఁ డమృతంబు విషగర్భ మయము జేసి
చంద్రబింబము చలమున జగత్తివైవ
తవిలి బహింస త రసితా సితంబునగుచు
బ్రోపితుల నెల్ల మునిపొరి బుచ్చదొడఁగె

గీ॥ మలయ ముడుదంచి తాతను జ్వలన మునను
శశికళాదుండు స్త్రీపుంస సరసవాఙ్మ
సనను వర్ణంబు నొక్కటి పానఁగఁ గరచె
దత్పదాయటంకమున నట్టితటినిభువిని

బ॥ సమయమహాభిఖ్య శబరుఁడుద్ధతవృత్త
ఘనగగనారణ్య మునవనించి
యురుసుధా శనమక్షి కోపహితామృత
క్షౌద్రరసాఁచ దక్షుద్రవటల
ఘనచంద్ర బింబంబు గని కళంకంబను
ధూపధూమము తొలుదొల్లవై చి
తత్పదన మొసర్చి తతచంద్రిణమయ
క్షౌద్రాతి మధురరసంబు జల్లి

గీ॥ బచుర భూభాగ భాజన పాత్రయందుఁ
గలయనింపి చకోరి కాగణములకువి
నోడ మొసరించి జనులెల్ల నుతులొనర్ప
వెలయుచుండెను తనదైన విభవచులర

గీ॥ అంక, కైవర్త్య, డంతరిక్షాంబునిధిని
చంద్రికాతంతు సంతతి జాలమేసి
తారకామీనములబట్టి తక్షణంబ
చంద్రతరినెక్కి పశ్చిమా చలముజెందె.

గీ॥ అకసంబనువన్నె రాయఁడు నిలిచి
తారకాస్థస్య మెన్ననీహారకరుంధు

పాంధతనిని కరజిత ప్రాయగతిని
జేసి వేగపలాయన స్థితివహించె.

సీ॥ లక్ష్మీనా బలమహా పక్షునితద్విప.

జవనోత్ప తత్ప్రతి ధవుడనంగ

ప్రతస్సమయ యజ్వనూతనా చరితాధ్య

రాజ్యోజ్వలస్కంధ దాప్తుడనంగ

చరమాభి రాజ్ఞగీషా ప్రాచ్యసాగర

గోపప్రధాన ప్రతాపమనంగ

సమరాధి నాథ పట్టాభిషేక సమయ

జలభరోన్నత చంద్ర కలశమనంగ

గీ॥ జలధిసుతకుహరిల్లలనలుచెలగి

ప్రచరతగరత్న సంచయం బుచితమగుచు

వెలయుఁ బీఠంబుబెట్టిన విధము చిత్ర

భానుఁడుదయించె బహుచిత్ర భానుడగుచు

క॥ అటమును క్షేల్కని, యఘటిత ఘటనా సామర్థ్యుడైన కంజాక్షుఁడు ప్రా
కటసంధ్యా విధిదీర్చుచు , గుటిలాంకతోడగూడి కూరిమినుండె॥

గీ॥ ద్వారకా పుకముననుండి చారుఁడొకఁడు

నఖల దేశంబుల చరింప నలరు మోని

కదలిత శ్లేష్మశేషముల్ గనుచుమరల

నరుగుదెంచుతటి పురోప సరణియందు॥

వ॥ యొక్క యుజ్యాన వనంబుగని

ఉ॥ ఆవనమంబు జాకరిచయావన మాహాతచిత్త భూ పున

ర్జీవనమధ్యనీన కృతసేవన మాతపతంత్ర కనం

భావన మత్స్యదార తరవావన మజ్జధ వావగోధితా

భీవన మానలాగ ఫలలీన సుఖాళుల చేకనందగౌ

సీ॥ సురసాల నికరములే సురసాల ములగతి
 బరగును మార్గణాన్పదములగుచు
 రంభాదులు సజీవరిం భాద్యులై తగు
 నమ్మతాశెనస్ఫూర్తి నతిశయల్లి
 హేమాగమంబులు హేమాగమంబులై
 దసరు మరున్నికే తనము లగుచు
 పూగములే సత్ఫల పూగంబు లనదగు
 నవనతత్త్వద్వికేషములకలిమి

గీ॥ వఱలెడు ప్రవాళములు లేప్రవాళములన
 నొనరెనవి కుంకుమారుణ వసులఁ బాడవి
 సందనవనంబనఁగఁ దోచు నందనవన
 వప్రశస్త్రుడు రాశి యవ్వరునఁజూడ

గీ॥ అట్టి వనభూమిగని ప్రేమ సందినంది
 హాసమాసమున జేవ నాసవాటి
 తోస పాటియగుచు నొక్క కోనలోనఁ
 గలయ నాయా వినోదములే గనదలంచి

సీ॥ ఇనమనోరమములౌ సనుమస్థితిచక్ర
 యానాంతికంబుల సలక॥ జూచి
 పరశీలీముఖముల సరకునేయకయుండు
 పున్నాగ చేయముల పాలుపుజూచి
 హరిదూర్జితావయవరుచి శోభితములై
 లలిమించు మావుల లావులెంచి
 ఘనపదాతిక్రమమున దలిర్పినవిచి
 త్రాగారముల మేలి మంతఁగాంచి

గీ॥ భోగినీభోగ భాజ్యుణీ యోగముగల
 నగవిరాజిత సౌధముల గమిగఁచు
 హరిముఖవిలాస వత్సరమనుచు మదిని
 దలంచి చారుడు దారుడె మెలఁగి మెలఁగి

సీ॥ సింహంబులును గజసింహంబు లొకవంక

సాగసులు జూపంగఁ బా డి పొగడి

శార్దూలములు వృషశార్దూలములు నొక్క-

చోటఁ గ్రీడింపంగఁ జూచిచూచి

నాగంబులును కేకి నాగంబు లొక చెంత

మేలముల్ నలుపంగ మెచ్చి మెచ్చి

మహిషీతతులు హయమహిషీతతులు నొక్క.

తలమున మెంగంగ నిలచి నిలచి

గీ॥ గములు గట్టుక కృష్ణ సారములును శున

కములు వృషములు వృషడింశకములువాన

రములు మేవకములును దిరుసులువుగ

చూచి తలయూచి చేచూచి చోద్యమంది.

క॥ చైత్రధనునంగ వనచూ • చైత్రధంబగుచు నుదనజై త్రైధంబై

నీతానంద మొనర్చు • నోనోస్థిరగాను చరునకుఁ బ్రియమెనగఁ

క॥ అతులనమ్మాడ మలరించ నేరి యలరి • నిటలతటిఘటితాంజలీపుటముననరి

వనరిమకు పండిన మొనర్చి వనజయను • గాంచమదినెంచినాతఁడుగౌతుకమున

క॥ అటబోవ నెదుట నలరె • జటుల జటాపటలపటర సారూపచంచూ

పుటపత్ర పుటరట మరుక, రటపకపిక శుక శకుంత • రవగాస్థలమురీ

ఉ॥ శావలమై తావులకు దావులనందగునట్టి పొట్టిలే

మావులువాటి చుట్టు ఎరిమంజుల వంజులకుంజ భంజనూ

లోపల మానవీన ముఖలోక విలోకన సాధుమాధురీ

శావన జీవసంబుగల బావులు తస్థి కీవలావలఁ

గీ॥ వాలవాయజాల వాలజాలాంతక

వాళపాళికలు నివాళులుగను

తత్సంస్కృత్యత స్థలనలలయ్య

మాణరేణువులు సమాక్షతలుగ.

సీ॥ పగగుల్కు పగడంపు మొగరాల మగరాల
 దూలంబు లొకపింతడాలుదెల్పు
 పులుగురేరాల నింపులగురే రేరాల
 పలభి పటలములు చెలువుగరవ
 పులునంటురాల కెంపుల నొంటురాలమె
 జగిలిజగతులొక్క జగియొసంగ
 పలిసూడురాల నవ్వలజోడు వైడూర్య
 ములభిత్తి జాలములే కళిలనీన

గీ॥ చెలగు వెలగులేని చేతులను తులను
 దొరయు మనుగుల మెరుగుల వరలు తెరల
 దగువు లొరయ నిరవుకొని సురలు తెరువ
 లరిమురి వెలుంగ మెయ నుప్పరిగెలోన

సీ॥ తగుమంద్ర మధ్యమాతారిక్రియలొందు
 సస్తతత్రుల ముందు నవరవరచి
 పాఠల పొందుగా సంధించి సంగమా
 దిన్నో ధ్వానోస్త్యేష్య గాన
 సప్తనస్తావృత్తిజగమూర్త్యులవెంచి
 సూళాదికిట్టులమేళగించి
 శ్రీపుంసరాగరా సిః చతుషస్త్రిణే
 దవివర్జితావర్జితత్వగతుల

గీ॥ నుని మహాప్రాణితుల దనరనల్లు
 ముఖ్యనుప్రాణగతులను మోడ మోడు
 తాళకాలక్రియామాన తతులచేప్పి
 వీణచేబట్టి తనగొల్పు వెలమలలర

క॥ గానంబు నేయురాజీ వాసన గానము తాభిరాస్త పమానా
 నానాన మమానసుడయి యానతి వాక్యము చరుడు పూర్వంబెనంగె

ఉ॥ ఈతటి వీనులందనిసి కెవ్వరొ, కాని యతానతానతో
 స్వీత వినీత గీత నవనీతర నప్రసర ప్రవాహనం
 జాతసుఖాప్తి నీకసరసారుహమలే మునుగాద లిక్కనే
 పీతుడనెడి నీపుడమి పీలివహించెను గాన చూడురిగ

ఎక్కడివారొ యివ్వస నమేధిత సాధనలో వసింపవీ
 యెక్కడికిన్నెరీ సతులొ మొక్కి చక్కని వాగకన్యలో
 యెక్కడి దే. కామియలో యెక్కడి యక్షవధూ లామలో
 తిక్కెనవారికీ హూయలు దక్కనె ముట్టి యమేయసంపదలే

౦॥ కనియెదగాక నేన చు గాంతిలతాత ముంద బృందసం
 జనిత సుఖభయద్భరిసంఘత నూరుహ జాతవాతం
 పనయ్యదు పుల్లపల్లననిబంధనజాల పథంబుచేతనే
 గొనరంగ కొంత తివ్యమౌతిలోరగ జూచిన సోచితంబుగన్॥ వ॥ యున్నంత

౧॥ హరిణాం కోపలవృత్తిభిత్తి తలబాహ్యభ్యంత రోద్గీర్ణదే
 హరుమల్ జొప్పిల నొప్పున ప్సాతలయ్యభ్యాశకుంజాంత
 స్థిరకృష్ణాను చరుండు పొంచెనని రాచిక్కిల్వ చించంగన
 త్తరుణీరత్నములెల్ల నుల్లసిలి రాతత్కాల యోగ్యస్థితిగ్

గీ॥ నమమవేది నద్విచారుండు చారుండు
 దాడలుల రిం దారు చుదిత
 మారువాజగద్వి హారుండు లక్ష్మీ వి
 హారునికిని మేలుగోర నలచి

1. లీలాగత బలాశత , శాలాతన విటపి విటప సమ్మిళితపులా
 యాలయ లయనటదునుచా , చాల శృకాంపన నిపుణసరణి నకుగురుగ్

1. కాంచుమ తవంతరనట , త్కాంచీ గుణకింకిణీ ప్రకార నివాదో
 దంచత్కూ జత్పారస , సంచయ సంచలిత హృదయ సా సుందరమగ్

1. దరియాజని జనిత హర్షా , కరిము కరింబయర కుసుమకేతను కుసుమప
 తరచిత శైవ్యుల జయ్యన , సరణులయ జయంగ అంగజ ప్రతియయగ్

1. సారమై ఘనకళా సారమైతిమిప్ర
 సారమైక బరికాభారమమర
 లలితమై కాశ్మీర కలితమై ఫాలసం
 మిలితమై కస్తూరి తిలక మమర

రోషమై భూనల్లి గూపమెనయ
తోరమై శ్రీగంధ సారమై నత్తోను
హోషమై నవరత్న హార మొప్ప

గీ॥ మరుచిర విలాస విశ్రాంతి శుక్రకాంతి
హరణమైనట్టి నాసిక భరణ మొనర
నిఖిలలోక స్మదాత్మ భూని పుణతావి
రిచితమూర్తి యనందగురాజ వదన.

సీ॥ మొత్తంబులైనట్టి నూతన తాటంక
మలుకపోల స్థలము లనటింప
సొగ్గసైక మగరాల జిగిసిల్లు చప్పుక్క
లభిక భాగంబులందఱుకు లేన
వ్యక్త ప్రభాజాల శుక్తిజంబులుగల్గు
మంగరత్ మోవుల జంగలింప
ప్రవిమలస్థితిజెడు భవ్యహారంబులు మాడ
కచకుంభములమీద గునిసి

గీ॥ కంకణంబులు సందియల్ కరపదముల
కళల నీనంగ హంసికా గతులబూసి
నకియలొకకొండ రాజ సారసాక్షి
నచనరింపచు చరియించుటగువునెంచి.

గీ॥ పలుకుతఱి చిలుకలును నడకలకునంచ
సంచులును మచ్చుటల కెచ్చగించఱోవె
లలును దరితేరగా గొరంకలునుఱోమ
నీడలై యంకనా పువ్వుబోడులబడి.

ఉ॥ అబ్బుని మొందియందియలు నల్లనఘల్లననచ్చు హెచ్చుగా
బొబ్బలిడగ గడగి పువ్వుబోడులు బోసులు గూసుకొందురా
గుబ్బల బొబ్బిల మెడపుకుంకుమ సంకుమదంపుతావులా
గుబ్బుకొనంగ యంగజని గుబ్బెతిలోయన వెల్లు నత్తతీన్

పంచచామరము - వెలుగుదున్న ముచ్చుజూడవేడకర్ దొలంగనీ
పలావం నివాల్తులె ప్రవాళపాళికర్చలా

చలానూ సతానలాజ జాలమిల్ జెలంగఁజ్రీ
లలామసామి సోపచాల లక్షణా విచక్షణా

మహానగ్ధం॥ ఘురుడాచారుండు రోచత్కనకమణితాకార సాంబిర్య సత్త్వ
వనసంచారాను రత్నక సరజుశేను వైవాత్మక స్ఫూర్ణితాస్య
కనకాంగీ బిల్లచాంఘ్రి ఘుసలి కుచకుచగంబు కంఠి సువాస
విసమద్రీవ్యత్కచ నద్వియలతర సఖా విద్రుమోష్ఠీ నలంత

క॥ కనివిస్మయము నహింపును • వసజాతునిభమును దారవాగ్నైఖరిన
వ్యలితామణి నన్నిధిదగు • తరుగుల్ల కచిమె చ్చుముతర మధురోక్తి

క॥ ఎవ్వారలు జవ్వనమును • నిర్వసమును నవ్వనక శోభేషువులైమీ
రివ్విధిమనలుట హేతువు • నివ్వటిల్ల దోహదము సేపూత వెలయె.

గీ॥ అనిన నొకప్రొడచేడియ వినిచెనోయి
హాత్మ! సూర్యతపూజ యీ హంసయాన
నామధేయంబు కాళింది నాగవెలసె
కృష్ణదేవుండు వరుడని కేరుచుండు

కాళింపరిణయము

గీ॥ వెలియు మీయున సుత రీతిచే విరాధు
వలల బడిబడివచ్చి యుమ్మలయ నీల
జవన పవరునిరాక వసంతసమయ
సమయ వనమున కేలించె నున్నాము

కా॥ నీలవాల రసాల సాలములకు నీరాజన ప్రక్రియా
లోలాభీలములా ప్రవాళల తలలో కాంకూల బులా
కేళాకూళుల సారసార సమధుప్రదాన తాళునీరుదీ
యాళీపాళులుజూడ వేడిన తేదాయత్తింపు చిత్తంబున

క॥ విచ్చితి మిచ్చటన్మోగు వంజులకుంజ సమంజసంబులొ
నిచ్చటి తేనెసో నజమ లిచ్చటి నెచ్చగుడాక తీగెలా
గిచ్చటి గొప్ప కప్పురపు టిము లిచ్చటి పొన్నగున్నలా
విచ్చటిలావి చూవిగుములెంతయి యెంతయి పుణ్యగాననా

|| ఏటికివచ్చి తిచ్చటికి నెచ్చినిచ్చి జరించ వాడవి
 చ్చటను గాటమైన పుపుజొంపము లింపుగఁ జూచి చూచిన
 యాటల పాటలండివిలి యచ్చరు వంసుచు మెచ్చియుండితో
 బోటితనంబులేక పలుబోకల బోక వచింపుమి యడఁ

| అనిరి ననజ యనుభటు , డని యెనవలతాంగి నిగ్రహానుగహదు
 ర్జనవాసఁజైన గోపా , లునికే ననుచరుడ నుడవిలోల మృగాక్షి

| నావినియా వినింద్యలల నాజనమెల్లను సంతసించియా
 భావభవప్రభావు హావంకజ లోచను సచ్చరిత్రునిం
 నావినిగెల్ప కల్పతరువాటి కుటీరగతా మృతాంతో
 భావహావనభావ ముఖభాషలతో నమతే వహింపుచు

సుఖపరవశత్వము నశశి • ముఖులతనకిఁ బూజిలోనఁగి మునిత హృదయత
 త్పరుడవు శ్రీకృష్ణునిను • త్పరుగైకొనఁ దెమ్ముపొమ్ము సమ్మననులరిక

అనియనుప ననుపమాంగులు • కనుగొనఁగను గొనల వేడుకలు దెలుపుచు
 నవ్వనితను వనితను సరిణి • గనుగొనుమనవచ్చె ద్వారకా పురమునకు

చారుడు ద్వారకా పురమున కేతెంచుట

వచ్చిరమా ! హారుడగు వాఁజిలోచనుఁ బ్రేమసూచలఁ
 ముచ్చట లాడువారి, భవమోచను ముక్తిరసాను వేచనఁ
 సచ్చరితుఁ వినిందితుని, సజ్జనపాఠఁ గృప విశాలుదా
 జెచ్చరఁగాంచఁ బోషిత కుచేలుని గాంచుచేలు శ్రీహరి

ఇట్లుగని భక్తి పూర్వక ప్రణామంబు లొనరించి ముట్టనిమె.

జలజాత మీ నూర్జుల జలమీద నడుకొని
 నకల దేశంబులు సంచరించి

తనర నాయావినోదంబుల గనఁగొంచు
 కనదమితో ద్వానవనములరిసి

నగని ద్యోదకన దనదులంజూచి
 రమణీయ కృతకైలముల గనుచు

సకలవైభవ సమజనపదంబులగాంచి

సవోల్లసత్పట్టణంబు లేచి

గి. దేవభూమిని నిత్యభూ దేవ భూము

లరసి విపుల ప్రజులెల్ల సలరం దెలిసి

మగుడి వెచ్చునెడల సంకుమాలి తనయ

యైనకాళింది గనుగొంటి నతిముదమున

క॥ కనుగొని తజ్జననాదిక • మనవొందంగఁ దెలిసితన్నహా మోహమునిన్
బెరుగునుట గంటిత • జ్ఞానము త్వదాయత్రమైనవారణ భక్తి

వ॥ మిఱియు నయ్యము నానదీపంబున.

మ॥ విలసిల్లున్ శివిత స్రవః పటునటా విహృతి భూజాతభూ

ః లితాంతా తుతాంత సంతత దర్శకంబ తనంజాతన

మృగితామంది చురంద వారిలహరీమి శ్రీ భవద్వీపత

త్యలఘు ప్రాభవవైభవం బులకు నిత్యానంద సంధానమై

ఉ॥ పురుషాధ్య పుష్ప సమయోరు చుత్పికళాతి కీస

ల్లాపక లాపకోవిద విలాస విలాస విలాశి నీజని

స్వావకృదు తృణద్యుతిల సద్ధండీధర కంధరప్రమా

లాపహచక్రవాక సజలాశయ కేళివనంబు గన్పడక

ఉ॥ చిప్పిలు తేనెవాకలును నేతువులోయన నొప్పుపుప్పాకుర

దెప్పరమైన కప్పురపు చిప్పిలు నొప్పుల కప్పులైనపూ

చప్పరమిల్ విరుదగలుగు జాళలపాంజలు మల్లెపూసాఁగల్

గుప్పస వాసనల్ మోలుగు గుజ్జగుచూపులుతాపు రించగక

క॥ సుమహిత మతినావన ముఖ్యమునంగలయంగఁ విరుగునయ్యెడిను మనో
రంజనీయూగి మతంగజ • గమనన్ నిరుపమిత కన్యకామణి గంటిసి

ఉ॥ చూచితి దేవతా సత్తులం జూచితి యక్షపయోజ న్నేతలం

జూచితి నాగకిన్యకలం జూచితి సాధ్యవిధూల లామలం

జూచితి గిన్న రాంగనలం జూచితి సర్వజగల్ల తాంగులం

జూచితిగాని చూపవతి జోడిగు చేకిముం నూడసముం తా

గీ॥ వేరుకాళింద నీవయి ప్రేమయించి
నిలచె నన్యమెఱుంగని నీరజాక్షి
యనిన సర్వజ్ఞమూర్తియా నబ్జనేతు
డాత్మలో హర్ష మొందుచు నాక్షణంబు.

సీ॥ రాజవ నేతుడిండ్రివల్ల పురమునకి
నజమ్మడైన సాత్యకేయుడాను
వచ్చి ధర్మజు భీమవాసవతనయమా
దేయలం గనుగొని ప్రియమెనంగి
నతఁడీరంభ కుల తిత్తుప్పుగుండేసి
కుంతిదేవికి మొక్కి కుశలమడిగి
పాంచాల సుతను సంభావించి ధర్మజు
ననుమతి విశ్వకర్మయ్యలించి

గీ॥ త్రివిధ సభవారి కందముగ నొనరి
యక్కటను కోన్ని నెలలుండి యొక్కరాను
స్వర్ణరథమెక్కి దేవతా సార్వభౌము
డడరివా హ్యుక వెడలునయ్య వసంతు

వ॥ తక్షశిప్రాయంబు గురుత్వించి ధర్మజుండు

గీ॥ మహితుం డిద్దురుండును తాను హితులుగొలువ
గొలుపు కూటంబు లోపలం గూరుచుండి
శౌరి మ గతూ వినోదంబు సంధం దెలసి
తలనటలతోడ సవియ భూతలవకుండు.

క॥ వేగమువాడు వీడనక వీరుంగూడిన వేటబోలురు
రాగయి నేయుం డిప్పుడెవరాజు వరాహున యోగ శౌరిక
సాగిలి కామి నీకుసుమ సాయకు నాయకు నాజ్ఞబూనివా
శికిరాతజాతుల ననేకుల నేర్పరుప రయంబున

॥ కరులంద తమజి తశిత కనుల బృథురధచ యములు కలితి రధులునా
హరులున్ ధీకృత భాస్కర హయలై గొలువంగి బురవరాతి క్రమత

క॥ తురగమునెక్కి బాణభరతూణ శరాసనభా సమానుడై
నరుడరుదేరి తగ్గతి సనాధని యోజ్ఞులు నెంటంటిరా

నిరతి శయాను మోదుడగు నీరజులొచ్చుచుండ
రభరముగ సంఘ సంఘటిత భాసినుహాబవిజూది వేడ్కచే.

నీ॥ ఖర్జూర కదలికా కర్పూర కాంచన

క్రిమిక జంతుకపిలబ రిర్మికా

బంధూక పాటల పారిభద్రక పిథ

చండిన ముంజూర కల నాళ

మాతులుంగలవంగ మానవిమూయార

మాకందమాల తీమానికాభ్య

తాల శక్నోల హింతాల పాపిమూల

నాకేకాభోగ నాగంగ

గీ॥ సరిస పున్నాగి శాల్మల సరిశ పరిస

పంపకి పలాశదాశి మీస పుష్ప

సుమచి సుమన మునముఖల భరితమరిక

గవాన రాజంబులొం జొచ్చి కామకమునం.

ఉ॥ దుర్జయ విద్విషత్ప్రికిరితో దివమోహన పౌహష ప్రభో
పాఙ్గిత సర్వభూమి భృదుపాయన సంభృతిగేహకార్త వీ
ర్యాద్రువ విక్రమ క్రమ భూర్గళ నిర్గళనస్త శస్త్ర స
భిరిత కాలకేయుడగు పాద్యుల వేట శమింజ గుంపుచుకొ.

క॥ శంపాధవప్రివశ్రజ • యుంపావినిపాత కృష్ణప్రాసానుగనై
సంపాతాభిరినిస్త • శంపాధవనంబునంబు నిలాత్వముడ.

చ॥ శరభవనాభుచగళ శన చాపము సత్వముచేసి నిర్ధరి
శరములసామి సోమము ఖ శస్త్ర ముల గొనిచలంబ చివ్వునన
గరికిరి దాకనేయుదును కామ్యకిటుం కృత్యులంశకంశిక
శరధులు మ్రోయ చేయుదును సారిక కాంబుజ వేగ మృగ.

చ॥ గమిగొన దుష్ట సత్వముల కిష్టలంబచ్చడి జేసివల్లు శు
త్తుమురుగజేసిదాసి బలుతూపులనేసి విధుంతుక క్రియా

గమరధరభ్య సూతయుగము డవృత్తుడ బతుడై మహా
వ్యయమృగలాంఛనాభ మృగహ స్థితియై పిలసిల్లి వెండియున్.

చ॥ కనకలతావితాస రుచికాయ విలాసనికుంజపుంజులన్
ఘనఘనభానుగామ మృగకౌతుకహారయునున్ దదవ్యదు
ర్జని హరిణ ప్రకారము నా మృగములను గొనిపోయెనున్ మహా
నన మృగయా వినోద యనునల్లభుండు త క్రమ్మకములబుగ్గన్.

మ॥ ఆర్జునంగనుగొన నశంకు.

క॥ పొడవంగలేక మదికిర్రు రౌనునన్ నిలుచు మెకములకు కొప్పమిచేయున్
సదమనముజేయు విత్తాంబుల మృగములను నడచు చతురశమెరచున్.

గీ॥ ముచచీరీతి మృగముల బెడతేసి
కీ కినుస్కాంత మూర్తిభవించుట
చటులకొద్దండ కోసించ జసికకాండ
పిద్ధవేడ పటుశుండ పిశిశిచునును.

క॥ కాంతారమే యితావతి , కాంతారమణుండు చిక్రికాయని కాచు
సంతారమణియ గృహ , భృంశరముల దిరిగి ప్రళయితాన్వేషుండై.

గీ॥ పొటుమా సులైసెట్టి కాటువేట
కాండ పెక్కండ వేండమిగాగ బనుప
సనుష మోదా దోస్యర వసవిహర
మృగపదార శకానాగులగుచుకడగి.

నీ. న లేక కుట్రతో వలనొక మెకపుచే
వలనొక నడగించి మెలగువారు
నుదులనేయకవాని నురలజేయక మేని
యుదులసాయకముల కొనగనువారు
వివరంబుల బాసి వివరంబులండాసి
వివరంబులంగోసి వేయవారు
నదురించు లేదుతప్పదిరించు వానినే
యదురించు తూపుల గుడులుగాగ

తే॥ పరపుణైసట్టివానిని బరువువారు
 తరములేసట్టి వానినిఁ దరుమువారు
 తెంపుగలవాని నెల్లనుఁ తెంపువారు
 వేయుదరపడి వానిని వేయువారు.

క॥ పరచుచుఁ గడువెరుచుచుఁగడు, సరచుచు సాధ్యసమునొంది యలతగనుమృగో
 త్కరముల పరిసరములగిరి , నరములలోదాగఁజూచి వారలుదనుచే.

గీ॥ వేటఁజాలించి యప్పుడవ్వేటకాంఁడు
 మిసిమిగల గోవజవ్వాకి మృగముదంబు
 సగిరుసారంబు శ్రీగంధ మొగిగ్రహిం
 కృష్ణుని కొనంగవారు తత్ప్రీతి గొనె.

ప1 అంత.

క॥ దాహముగొనుచు నుండునీత , నాహముపై నెక్కిగంధ నద్యానీర
 వ్యాహముగల యమునాపరి , నాహంబున నీరగ్రోల నచ్చినయదుటో.

నీ॥ కలితాకలంకిరా కాచంఁగబింబంబు
 లాలితస్థిరచంచ లాలతీకయు
 పిచ్చిలపంకాన బిడ్డన్పునాళములే
 సంశతా విశ్లేష చక్రియుగము
 నిశ్శవికినర్థ న్నీనజయుగళచుట్
 స్ఫుతాళి నూర్చిన కింకరములు
 కీ॥ ముఖాస్పర్శ చాగుబింబఫలంబు
 చికిలచామందగు ముకురిములును

గీ॥ నెనుచుదగునేమొ ముఖముతో తనువుతోడ
 హస్తములతోడ వత్సోరుహములతోడ
 వెడదకన్నులతోడ బెందొడలతోడ
 నాతెఱతొనెక్కుల తొనల సాతిననరె.

నీ॥ పాదాంగుళిగ్నికా నా ముత్ మంజీర
 నాదింబులేక మో మో నునది ,

కంకణ ఝణఝణత్కార పవంబులు
 కాంచీరవంబులు నీలసినెలయ
 ననరత్ని మయచోల భవదీప్తులు గల్గి
 గుబ్బల కాంతులు గూడుకొనంగ
 మాణిక్యతాటంక మహితద్యుతులు గండ
 మండలరుచులతో నిండుకొనంగ

గీ జఘనజచ్చవివాధ్య మచ్చపిజలంగ
 నాసకామాక్షిక ప్రభల్ భాసమాస
 భవ్యమాదామణి ప్రభల్ బుసయుండ
 నొప్పుకాళింద మంపాన యుర్వ నెలసె

ప॥ అటులు నెలయునున్న కోళింకరాండె.

గీ॥ అటులగాంచి తనాకృతి సువిరించి
 శనదుచాతుర్య మెంచి విశ్వ స్మరించి
 పడమి చెరియించి రమ్మని పూనిపంచి
 నాడసి పోయిచి మునినెంచ నమరమి మించి

గీ॥ తనగి నీవెవ్వశెవ్వరి దాసవేది
 నీదునాపంబు నీ కోర్కె నిక్కముగను
 విసవలతు నచిలు పునా ఘనసింహాడ
 జంగి నిజజన్మ మూరినా జెప్పదొడంగె.

గీ॥ వేరన పోలింద మూ తెల్లడి సారసామ్మ
 డెరిగె నెయమింకనెవ్వరికి నగునెంచి
 పుష్పగోర పుష్ప ప్రభా పుష్ప పుష్పగోర
 తిలపూసెయును నని అంతలు విప్పునుకేసె.

క॥ వినఃపతడు భర్తగాగల • దని మజ్జనకుండు బలుక హర్షించుచు ను
 త్తనవతని యగ్గీసముగా • మనయందు నలతునెపు డమాచుషచరితా.

గీ॥ నగిసి విన్వచ్చుండా • వనితారత్నంపు సొంపు వైభవమెల్లన్
 నేనచిననెనెచిని ప్రేమక • ననినాతుల నీయగోశ్వనముగా జూచె॥

ఉ॥ చూచితనోచి తక్రియ వహించనలే సచించి ముదియ
 మ్రోచకచాకచక్ర కచమెల్లన కుల్లన మొప్పు నాత్మ సం
 సూచితరేచతాదీ పరిశుద్ధ బ్రహ్మసమ్మి ఉంచగా
 రాచతురాశ్వ రాజరథ రాజమునక వయంః జేయుచున్.

క॥ ఇంద్రప్రపురమునకు • వేం. గుడుచుచుదెంచి తదుహిత
 హితవృత్తి సాంద్రప్రధనమునకు మహేంద్రుండగుభర్తజనకునివృత్తజేసెన్

గీ॥ ఇటులజేసి సహారా స్వీతుడగుచు
 చురలి ద్వారక కేతెంచి చూపుచు
 కలిశయదువృష్టి భోజరథ కుంకుమోద
 మెనయగాలింది నిబిగిహించి మించి.

క॥ సురచిర హేవాకాదిక • నికుం మితానయనకుక్కిణీ జాంబవతి
 సరసోక్తి సత్యభామా • సర కాళింకులకుశౌరి వల్లభుడయ్యెన్.

న॥ మఱియును.

సీ. శాంతివిశాంతి వేదాంతికా మృతికా
 విందులొ విందాను విందులపును
 వసుదేవుణ్ బుట్టు నామరాజుడేవి
 శనయయా మిత్రవిందానధూటి
 శమకునో బుట్టువై శంఖవిచారింది
 వరమెరిగి స్వయం నరమిచ్చా
 నఖిలజేహగీతు లాస్వయంనరభూమి
 కేతెంచిచూచి లక్ష్మీకుండెన

గీ॥ కృష్ణుడస్యంత విజయనధిష్ఠుడగుచు
 దత్తయం వరలభయై శయ్యయై
 మిత్రవిందను గైకొని మిత్రబృంద
 నునుమఱించంగ ద్వారక కడుగుదెంచె

వ॥ నెండియు.

సీ॥ నగ్నజీవుండు భాగ్యులగ్నజీవుండుకో
సలదేశనాధుండు విశేషతుండు

నతని పుత్రీరత్నమును నాగ్నజీవునా
ధరవెల్లుచు దుఃఖంతాలనాను

తద్వివాహార్థమై ధరణిను లేశెంచి
తేజస శృంగారగ్రాహణములు

మదివంతములు నన్య మనుజులంగని కాలు
ద్రవియి మదంబడఁ దలచునట్టి

గీ॥ బలవృషంబుల నైదింటి గదియదిగిచి
నిజభుజాబల మేర్పడ నిగుడనీక
పల్కటనవానికి బట్టనిత్తు
కని ప్రతిష్ఠ నొనర్చె మున్నెశుండుకాన.

క॥ వచ్చినరాజులు తద్విధం • నుచ్చపడందె॥సి యూరకగుట వినుచో
నచ్చపలాక్షి మనము సిరి • నుచ్చిలుగు సామిమిద మలయుచుండకో.

వ॥ మఱియునమ్మాసిన మనంబున
పూర్వజన్మ సుకృత పుణ్య ఫలంబునా
కుండేనేని హరివంతుడగును నిఖిల రక్షకుండు
నీరజాత్ముండున విశ్వహృదై విగతకీర్తి.

వ॥ అని నిజాంతఃపురోచిత సనంబున ససేయుచి విగహానల దహ్యమాన మానవ
యై శైశోవ్యవచారంబులంజేయు సఖులంజూచి యిట్లనియె

సీ॥ అద్వితీయాపరోక్షాను భవముజెందు
యోగులెవ్వని జ్ఞానయోగమునను
ధ్యానంబునేయంగ దనరునద్రేవుండు
చయ్యస నావిభుండయ్యేనేని
నేనొగ్గుతపంబు నేతేయు పుణ్యంబు
నేనోచునోము నీడేరుగాక

శ్రీ సక్తిదేవి ఖ శ్రీలక్ష్మీ సుందరీ
సతీనాథుని పరివారాంతరీక్షా

గీ॥ సంతతంబును తత్పాద సుసేజము
సేయునమ్మనం దలచు చనిలమదాన
నన్ను సంక్షామకాశి నాగ్నతీ
విరహ భరిమున నీరీతి వేగించెయ్యె.

ఉ॥ బంగారువంటి మేనిపుడు పాపపు వేదచేతి చంకిరే
ఖంగిను పెట్టి యూర్జితయు కంఠధారయెను కంఠంబెయ్యె
యంగదనకా యెంగదమె నెల్లనొడ్డగానా యెంకన
య్యంగజబాబునొంది విరహగ్నిని గిరినాటి వలనకొరికితె.

నీ॥ కీరంబుమంగళాశ్రమై గినిపట్టె
బీరమున జూర కోరిక నానెయ్యె
శారిత్ర మేనిక కాచెలయ్యుచు
తేలులు నునునెడ వేలులయ్యె
చూతెంబు భూస్థైర్య జూపట్ట శిశికాంత
వేదులుసూచులై వెలయజొచ్చె
శిఖలు వహకాల శిఖలుగా వెదుల
వలనలెని ములుకులై ప్రబలమందె

గీ॥ హరిములుభారములు కన్నరాలి గిరిన
నాములు భేరిములు పంగి నెలవచింపు
పరిచలొగుచులుగా గిరునెలమందె
యెటులవేగింతు కరహార్తి తెలులనొద్దు.

క॥ అనియివ్యధమున మనమున • వనగుహలోచనుదలంచి వసంతామణితో
జనుగొను కోరికినోడక • వనటన్ జెంగంగకొక యవనిరమునంగుక.

ఉ॥ దత్తుడు దుర్జనాఘభయదాయక నాయక హవ్యనాహనం
ధుక్షిత రాక్షసాధిపమధునవదన్య మహాజ్ఞసంతతా

జ్యోతి కంసముఖ్య నృపజిజ్ఞాసాగిహలాసింహుండరీ
కాతులంబు కోసలాధిబత్తయై తగిసట్టెనృపాలు పాలికి .

ఉ॥ వచ్చిన నగ్ని జిత్తుడని వాదితభూకీత గానురాగుండై
చెచ్చెర నర్మపాద్య ముఖసేనలొనర్చుచుఁ దత్పదాబ్జముగ
నిచ్చు ముంభక్తి తులనమునలోల నల్పిబలె, మీ
రిచ్చుటకేగుడెంచుటకు నెచ్చును మత్కులమల్లసమ్యతా.

చ॥ అర్చనావసస్థిర కయాన్వితకర్తుమకర్తు మవ్యధా
కర్తుమూదారశక్తి వటుగావున కీర్తపు భర్తవెనీ
మూర్తినిఁ జూచినంతటనె మోము గొండె నమన జేవతా
త్తినిఁ జూగి ధేయముని గేయనమున మోక్షదాతా.

వ॥ అని సమ్యతుఁ డిట్లనియె.

క॥ నీనుతలు గోరివచ్చితిఁ • నీనుతలు నమనము నమిహిత హృదయా
నానాధిపానారిధు గానారిస • మాకులము నలంకరితగర్భ.

చ॥ కిదిశనులైనవారు చెనకిఁ జనుడెంచిన నానుహస్థినై
కదసెను లాటనిక్కముగుగా ననశక్తుని నిన్నె దిర్చితే
కదశుమలై చరితురటుగావున నీవిపుడాత్మలోవివే
కదత నొసంగితేని బలుకజ్జము దుర్జనభర్జనాన్లునా.

చ॥ అనవిని నాశడిట్లనియె సప్రతిమృపధి మృవతాప యో
ననగుహనే శ, దుష్టనిగ్రహా నిగ్రహా గ్రాహంబుతో
నని నిను నోర్వినచ్చిన భరాధి పరామంబునుమైరిగా
వునవిదితాత్మజ్ఞులును బూనితి నెట్లన శశగింపవే.

ఉ॥ సప్తకోలాది జిహ్వోపధి సప్తక ముక్కుటకట్టు వాడెను
ధుప్త తనూజగైకొనుట కుండగిసట్టి వరుండటంచును
దీప్తమహిఁ ప్రతిజ్ఞమును లేకునఁజేసితిగాన సంశయతా
వాప్త శుభావస్థ జగదభ్యుత విక్రమ శ్రీ త్రివిక్రమా.

వ॥ అనిన సమ్యతుండు

ఉ॥ చేలము చక్కగట్టి జితసింధువులౌ నృపభంబుల౯ భుజా
భీలతఁబట్టి నేలపముబెట్టి నృహప్రతిమానముష్టిపం
క్షీలకరంచగొట్టి పడినేరుగుమీరు, జెట్టియైనగో
పాలుఁడు నొక్కసూత్రమునఁ బట్టుగఁజుట్టి కలంచి యాస్పీస౯.

క॥ కని నగ్నజిత్తుఁ డతిశాం । తనయదనము సమ్యతుండు దనము వినాహం
బాసరించి వలయు అరుణ యుగనికరమునొసఁగశౌరిగనికర మెసఁగ౯.

క॥ సతులతో హరిరాగనియు , ధతులై ముగిసోవృషప్రహతులగుబహుభూ
పతులును దుర్బదులగుత , తుతులు యుద్ధోత్సుకతను జూపట్టివెన౯.

క॥ నృపదన తురగేభాదిక , నగివోహముతోఁజిచ్చక్రి సంధిల్లినసం
క్రంశన నందరుడా , నృప బృందంబులనెల్లపిండి పిండిగమోదె౯.

వ॥ ఇవ్విధంబున నారాజులోకంబును జయించి ద్వారక కలుగుదెంచి నుఖంబున
సవసించి యొక్కనాఁడు.

సుభద్రా పరిణయము

సీ॥ కొతుకం బలరఁగేకయ రాజ తనయయై
సరససౌందర్యాతి శయముగలిగి

యాభిషిత్తువృషుశ్రుతకీర్తి సుతయైన
భద్రదాంభీర్య సముద్రనపుడు

తద్రాతవర్ణనంతర్థనాదు లొనంగ
వయించి సంతోష భగముజెంది

అవనిభద్రాతిథి యనెడు భూపాలుని
పుత్రియై విలసిల్లు భూరిపుణ్య

గీ॥ గణ్యలక్షణయైన లక్షణశత్రువు
యంవరంబున దేవత లమృతమును గ
హించు చంగంబున వరించి యిష్టవర్త
నంబులను తద్విలాస మొనంబునొంది.

వ॥ ఉన్న నమయంబున.

గీ॥ సహజ పరిమళమున జగజ్జాలమెల్ల
పరిమళించుచు గనుపట్టు పారిజాత
కుసుమ మొక్కటిఁ గైకొని కుసుమ శబ్దని
జనకుడగు కృష్ణ దేవుని గనవలించి.

నారదుఁడు పారిజాతముతో హరి సన్నిధికి వచ్చుట

క॥ తనదా శ్రీనారాయణ • యను తంత్రులు గల్లు మహత్యులరంగదివిష
స్మృతియగు కలహాశనుడ • వ్యసధి పరిఘగల్లు ద్వారవతి కనుదెంచెన్.

క॥ చనుదెంచి రుక్మిణీసతి • కనకమణియును నివాస కలితక్రీడా
జనితానుపము సుఖంబున • దసరినతద్దేవ దేవుదర్శించుతటిన్.

క॥ శ్రీ రుక్మిణితోఁ గృష్ణుఁడు • కూడిమినద్భ కిసూక్తి కుతుకంబులర్
గాహాథ దివ్యమునిపడ • సారసములకెఱిగి పూజ సలుపుదుఁ బలికెన్.

క॥ భారణములేక నూరక • మీరలు వేంచేయుటిది సమీచీన శుభ
ప్రారంభమునకు నాందిత • పోహాథ; పచింపుడింక భువిగలవార్తల్.

క॥ అనవిని నారదుడను మే • దిని దివిగలవార్త లీవు తెలియదు వేను
వినుపింపనేల యీ నును • మును గనుగొనుమయ్య, భువనమూర్తిస్సూర్తి.

క॥ ఈ నుమము భారతీ ల • క్షీనుగుతులు పార్వతీ శచీదేవులు ని
త్యాసక్తిదాల్చురిది నిజ • మో సరసిజనేత్ర; నీకు యోగ్యంబవనిన్.

గీ॥ అష్టభాగ్యలలోన నీ కిష్టమైన
భార్యకొనగంగవ పుట్టి యీ పారిజాత
మైన శ్రీ కమలాంశయైసట్టి రుక్మి
ణీసతియెదాల్చు యోగ్యయా నిక్క మరయ.

గీ॥ సత్యభామాది సాధ్వలీ సాధ్వసాటి
గారుకారుణ్య నిధి దీనిఁ గౌతుకము
గొనుమని యొసంగి నరకుని కుత్సితంపు
చెయివులెరింగిది యహక్కానిచనియె దివికి.

స॥ ఇవ్విధంబున నారదుండు శ్రీ కృష్ణదేవునకుఁ బారిజాత కుమరు మొసంగి
దివికి జనియెనని సూతుండు శౌనకాదులకుఁ జెప్పిన.

మ॥ సకల స్థానర జంగు ప్రభయకృత్రంపాత సంపాత మా
పక నద్వాణ పరంపరాకముఖ రత్నర్జన్య పర్జన్య పు
త్రికతోర స్థలలక్ష్యభేది శరసంధానావధానావ ని
త్యకటాక్షేక్షుగ వీక్షి తాశిత పయోదాకారకాదారకా.

క॥ నిర్ధార్య స్వీయస్మృత • తార్థిగవాధుషిత (క) గిరిశ నానాభవన
స్వర్ధన లవర్ధన మద • గర్ధన రక్షిని గాన కరశరినికా.

పృథ్వీపుత్రం॥ ఖస్థలప్రస్థ నిర్హిత విర్హితతా
వస్థితాస్థేంద్ర జిహ్వసన్మానం సనా
స్వస్థిత భాత్య విశ్వాసవా వాస ని
త్యస్థితాశేష శేషాశితోత్సాహదా.

గద్య॥ ఇది శ్రీ మద్రామచంద్ర సాంద్ర కరుణా
 కటాక్ష వీక్షణ ప్రసాద ప్రాప్తాభయ భా
 మా విశేష కవిత్య తత్య నిర్మాణ కార్మ
 ణ చాతుర్య ధుర్య పరా శర గోత్ర
 రాపాక లింగనార్య పుత్ర
 లక్ష్మీపతి ప్రణీతంబైన
 శ్రీ కృష్ణ విలాసంబు
 మహాప్రబంధంబు
 సందుఁ జతుర్థో
 ల్లాసము
 శ్రీ

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణ విలాసము

పంచమోల్లాసము

క॥ శ్రీమహితాకృతినీతా , రామామానస సరోరిరంసాహంస
స్వామిరమణీయమందిర , రామరెడ్డింద్రనగర రాఘవతామా॥

న॥ అవధరింపుము శౌనకాది మహామునులకు సూతుంశిట్లనియె. నవ్విధంబునఁ
బారి జాతంబుగ్రహించి శ్రీకృష్ణుం డాత్మలో.

సీ॥ నతులకుఁ బ్రేమోల్ల నతులకుఁ దనకును
సంవాద మొనరింప నంచుమీండ్రుఁ

డీదివ్య సుమమిచ్చె నిది రుక్మిణీదేవి
కిచ్చితి నాసత్య యేమియునునొ
కూతనిగొ సంగిస నత్తరుణీమణి
యేమనుకొనునొ సహింపకిప్పు

డనివిత్కింపుచు ననుదినామోదసం
నకయై డిగిసయీ స్వచ్ఛకుసుమ

గీ॥ మిత్తలోదరి కిన్పుటే యీప్రితంబు
గాని తత్పతికర్తముగాదు చాల్చు
ననుచు మదివినుయాభావుఁ డగుచునగుచు
నొనరు నిత్యానపాయసి కొనఁగుటయును.

వ॥ అనిన తత్కథాహరింగని యిట్లనియె.

సీ॥ శ్రీకృష్ణ; ముందు మచ్చిక నెంచి యిప్పుడు
విడనాడుటది శల్య విధివహించి

హృదయంబు నొప్పింప నింతివృత్తాంతము
దెలియంగ వినుము శేత్రేవలవతి

సశ్యతి భస్యతి ప్రహ్లాదతి భాముని
తిషణస్యతి గళితి ప్రహసతి

తోదతి మూర్ఛతి తువ్యతి శువ్యతి
తామ్యతిప్రేంఖతి ధావతీశ

గీ॥ సఖపతిమిహానయేతి చూంసత్వరంప్ర
హితవతీసాసరోజాక్ష సతిశతముల
జేసెదనుగాని వేగమాచిగురుబోడి
బ్రేమతోబ్రోవు మాన పరంధాముడవుడు

క॥ అతివేగంబున గృష్ణుడు • తొతుకుచుఁ జనుడెంచి నన్య కోపముదీరక
నతుకుచుఁ దత్ప్రవచంబులు • హితవృత్తి వ్రాసి జూచి యుంతికడంకక.

గీ॥ భక్తిచే నమ్రము ఖయైన పడతఁడేర్చి
కాగిటను జేర్చి పగికనో కాంత వినుము
పానిజాతంబునీ గృహ ప్రాంగణమున
నిలుపుదు నటంచు సంతోష నియతిఁదేల్చె.

వ॥ అట్టి యడ కృష్ణ సందర్శనార్థంబుగా దేవేంద్రుండు చనుడెంచిన.

క॥ జంభాసుర హరణునిచే • సంభాషణ భూషణముల సంభావితృడై
యంభోజదళనయనుడు వి • జృంభిత గంభీరభాష నిటులని పలికెక.

క॥ కళ్యాణమే పురందర • కళ్యాణగిరీంద్ర వాసగరిమాంచిత నా
కల్య శుభావహమదియే • కల్యాణమే తెల్పుమన్న కాశీకుండనియెక.

క॥ వినుము భవదీయ కాసన • మను భువన వినించి పంచముఖముఖసురబుక
పెనఁగిన సఖులై సుఖులై • యనవగతంబున్న వారలచ్యుత కృష్ణా.

కేళికా సాధాంతరాళికా సావర్ణ

జ్వాలికారతిరూపదోళితములు

గీ॥ జాతిరత్నైక తాపాత్ర చర్మితములు
సరస వీరాయిత స్వేదహరణకరణ
వీజిత స్వర్ణ శాటిగ వేషితములు
మరచెనన్నియు రుక్మిణి మాయదగిలి.

గీ॥ దైవతా చలగుహారామ సీమలయందు

సరసపున్నాగ భూజములయందు

సాంద్రచంద్రోపలాస్తరణ వేదికలందు

స్వర్ణ రత్నోల్ల సచ్చాలలందు

హిమవాంకోన్మత్తు హిమసైతములందు

సంతత సుమిత కంజంబులందు

సిత్యశీతోజ పానీయ శాలికలందు

నలదాచ్చకాయ మాంజంబులందు

గీ॥ గాననను మరుకేళిలోన మేని

కళలు గరుగంగ చాళీతి గతులఁగూడి

వెలయుచుండినవాడు సన్విడిచి పట్టి

మరులుకొననేమొ రుక్మిణీ గురలమనలి.

గీ॥ అనుచు నాసత్యభామ అచ్చుడనుచు న

శాంతర నిరంతర శాంతరాంతరుత్ప

కీర్ణు వ క్షుచర్మిణు శీన విహ

బాధ జెల్పితడ నిట్లని పలికెనభామ.

క॥ అడరగదే, కుడి నేత్రము • నడరగదే శాలి, శివుని బలితప్రపాశం

బెదిరెగదే నా చిత్తము • నడరెగదే కబరయేమి చెప్పుదు చెలియా॥

క॥ కావున నీవిప్పుడెయ్య • శ్రీవిభుకడకేగి యిచటి శృంగారరసా

భావాభావాభావ ; ప్రావీణ్యోక్తిని వచింపపాడగదెచెలి.

కృష్ణుడు రుక్మిణికి పారిజాత కుసుమ మొసంగుట

క॥ అరమణీనుణి కబరీ , భారంబునఁ దురిమిశ్రీవిభా రమ్యతనా
య్యారంబునఁ దనరిన న, య్యాశేమని సకులుఁబొగడ నలగుచునుండెన్.

ప॥ అంత.

సీ॥ విదితయైఁబడి నీవీతయై యాసత్స
కాళివై తగినగయ్యాళియోర్తు
తత్త్వద్వినోద వృత్తాంతంబునుచ్చావ
చక్రమాద్యముగ నుపక్రమి చ
సంచారి భావాది పంచకంబాత్మలోఁ
బేరంబుపార నిట్టూరుపలర
సాత్వికోద్ధతిఁ జెందు సాత్వికస్థితిఁ గుంఠ
నుద్దేగము నను నయ్యుత్పలాక్షి

గీ॥ నెచ్చెలినిగాంచి పలికెనో మచ్చకంటి
పాలుపు పోరోగింను తిండిపోతుడెచ్చి
కుసుమమిచ్చుట కేమియా కుసుమమిప్పుడు
కలహకారణ మయ్యుండె గదె తలంప.

ప॥ ౩-ని మఱియు నిట్లనియె

హరి రుక్మిణికి పారిజాత మిడినదాన సత్యభామ పరితపించుట

సీ॥ గళరవాధానోన్మ్య కలరవారవజస్య
షినయగల్లనమంచ ననునయములు

కృణిత కంకణ ఝణంఝణరవా కరపాణి
హల్లనక క్రియా వేల్లనములు

నంజాతమంజరీ కుంజలీలాటాన
మణిసాయాలంకార మాగ్నితమములు

ఇందుగఁడు నరకాసురుఁ డొనర్చు భాధల

హ రి కె రి ం గి ం చు ట

చ॥ నరకుఁడు దుస్సహప్రహరణ ప్రకరప్రపహరితావనీ
నరకుఁడు దారఘోర తరణవ్య శవోబలు గోచరీభవ
న్నరకుఁడు సంశతశ్రీభువన ప్రతిశపాలన ఖిలదాశ్వుగో
ర్నరకుఁడు మించెనీభువి సనాతనధర్మ పరాంతరాయుడై .

గీ॥ నీలపథధర్మ కర్మరనీరథీంద్ర
మారుతులు వైశ్రేణ శివుల్ మానసముల
వెరచిపరచిరి నేనీ ముడఁగుజొంగ
బంగ జనుడెంచితిని వినుచున్నయనా.

చ॥ నెనఁగున చిత్తగింపవలె నేకొకవీడిని మోడుబుట్టై
ననుభవదీయ విక్రమమునకొ నునేయదు మిన్న చేరచే
గొనయెనదల్చి నేడదితిసుండలముల్ వరుణాశపత్రముల్
గొనఁగొనిసాకెమీర లొనఁగూర్చుపను తెలియంగబల్కువే.

క॥ అనవిని పనజానయఁడి • ట్లనునోమరుచీశ సుస్మితంబాజ్ఞప్తి
జెనటుదును ముపని బూనె • జయమనుదుం జయవునెరప జనెహరి పురికి.

గీ॥ శౌరిదవ్వారికులచేత జీరఁ బగుప
గారయముమీర మంత్రిపురిపులు కపులు
నుద్ధవాదులు గురువృద్ధు లొక్కడడన
సక్కడికివచ్చి కూర్చుండి రట్టియెడల.

వ॥ ఇట్లు వచ్చినవారింజూది యప్పుండరీకాక్షుం సిట్లసియె.

క॥ మీరలు కాంక్షాకార్యుల • చారులుమను నీతిశాస్త్ర సారులునవ్యా
చారులుధీరులు విగ్రహ • వీరులునామాటవియఁడు విశదస్థితిచే

మ॥ సరకుండుద్ధత పద్ధతి దవిలి నానాలోకసమ్యక్పథా
చరనంఘుంబులకెల్ల మిక్కిలిమనస్తాప ప్రపండ్లై నురా
సుకల దోర్బలశౌర్యమేర్పడంగ సంక్షోభంబు నొందించుచున్.
వరుడై ముమ్మరుడై మెలంగునెపుడు ప్రాగ్జ్యోతిషాధీశుడై.

గీ॥ ఇంద్రనంద్రార్థితుండనై యేను తజ్జ
యార్థమరుగంగ నలగితి నచువుపడంగ
తంత్ర మంత్రాంగములనెల్లఁ గవిలితొలుపుఁ
డనినవారలు శౌరితో ననిరికడిమి.

చ॥ అరివరులంజయించుతటి నక్కిడ మిక్కటమైన మూగవో
త్కరముల కుంగరంబులిపెఁ బ్రోచారి విచారుడైతనా
కరవరశాంతర గ్రహణకారిని దోర్బలచాతురికము
స్ఫురదరవిందవాసను యశోరునులక గననొప్పు నయ్యతా.

క॥ మునుతన్ను గొల్చి యితరుల • పనిపడ నేవించి మునిలి పట్టుకేతెం
చిన జనుని నిలుపవలవదు • వినకరులన్ దెలియనాదు పరచాబ్జాతా.

గీ॥ తనసరాసరితో బాండుఁ బలుపరాము
గానిరిపురిపుతోఁ జెల్లిగరపవచ్చు
దనకు నెచ్చెలియె పగరచితియు
నతనితో నేస్త మొనగూడ సంఘబుధులు.

ఉ॥ బాసటలేక తాను దరిపాటున పోటర్నియై కడంగినె
నేనటనొంది చిక్కు పడు వెగ్గలపుం బలుదోసు వాటుగై
జేసుకవైరి వారములు చిందర నందరలై దలిర్పగా
గాసిలిజేసి వచ్చుటది కర్జము నిర్జిత దుర్జనాజ్ఞా॥

మ॥ ప్రజలక సత్ప్రజలక ప్రమాదమెసక బాలింపుచు సారవ
ద్భుజాలక భూభుజాలక నిరంజన మహాభోగంబు నొందించి య
స్వజనంబుల్ స్వజనంబు లొక్కసరిగా సౌజన్యమాంజెననే
వృజినత్వంబులులేక భూమిధవుడవ్వీ భాగ మేలుంజుమీ.

శా॥ న్యాయోపార్జితైః చయంబును సహాయంబు తదాసాధనో
పాయంబు బలదేశ కాలనియమ ప్రావీణ్యము శా తివ
ప్రాయంబు దదనారతా చరితకార్య ప్రాతికూల్యంబు ప్ర
జ్ఞాయుక్తిండగ నిర్ణయించవలె విశ్వావ్యాపక ప్రభవా.

క॥ అనినవిని వినయమున వన • జనయనుడవు డంతచతుర జయరచనా నం
జని నమరసమయ సమయము • మును బెనుగొనువారి గేహముల కనిపితగ్గ.

క॥ వెలదులతో సయ్యాటలు • సలుపుచు వలనూన చూసనమున త్రిజగ
ద్బలవత్సతంగ పుంగవు • తొలుతగ దలపోయ దోపుతోడగ గూడగ.

సీ॥ జంఘాలగరు దుద్ధసప్త మరుదిశ్చస్త
తపతేద్రది సంతతులు పెకల
నతిజవచరణాంతికా భంకమాగ్ర సం
భ్రమః వనీజాత పంక్తులెడల
స్వసద్భవినదారవ బధిరీభూత స
కల భూసభోంతరమలు కలంగ
భీకరత్రోటి కోటికమనీయ కాం
త్యాలోకలులిత సర్వాలి బాలయ

గీ॥ ఘటితనవ నవరత్న మకుట విశేష
కరణని ర్యతృప్రభా ప్రభాకరుడనంగ
మును సితద్వీపమునుండి వికనుగాది
తేయుడై వచ్చెనా వై సతేయుడవును.

క॥ కమలాత్మంగమహానన • కమలకమలమిత్ర సూక్ష్మ కమల ప్రదగుణ
గమలధర వినతుగనికర • కమలంబులు మోడ్చిపలికె ఖగపతి భక్తిగ.

సీ॥ కంజాదళనేత్ర కంధర నిభగాత్ర
కమలాకళత రంగచ్ఛరీత్ర
కౌస్తుభమణిభూష కమనీరుతరవేష
నలలిత సంతోష సరసభాష
భక్తజనోల్లాస భర్తృమయానాన
కోమల నిరహస గురువిలాస

సకల లోకాధార, సన్నత సురవాగ

సిఖల కల్పవదూర సిమచార

గీ॥ భృవేగతుంగ కృపాయుతాంగ
సత్యనంకము దేవతా సార్వభౌమ
రాజ కులవర్మ శతశైల వాజధైర్య
పరమపదమేశ హరిస్థిప శౌణశరణు.

గీ॥ అనుచు నుతిజేయుచు వినీతుడైన నైన
తేయుఁ గరుగొని పల్కె నాతేయ సంత
భవుడు తోషిత కనులంభపుడభవుడు
సుగురుడు ఘోరిబలరాత్రి చరిహరించు.

క॥ జగతీ తనయుడు నిర్దర • జగతులగెల్లెనట • సమముంచుటకై
ఖగరాజ తాళధూజ్జిత ఖగరాజ యనన్ నభక్షగళి • త్రినియన్.

• జేవభవదీయ దివ్యా • నా వహుత సకల భుజజననాపి శి
తా విధుల విధి ముఖామయ • నావీంతురదైత్య విగత కంజదళాత్.

ఆ॥ గీ॥ ఐనమీయాజ్ఞ శిరసున సావహించి
యావీరించి విధించి చేవయెల్ల
చే ధరించిరిచు • హరించెదన నిర
మమర నీ నవ్వికొనియెట్టి యుచనరమున.

చ॥ వరసననోజ యుక్తంబు • బన్దుదసయ్యున జక్క జేయుచు
మురింపు, తావిమోపి యుముంగు రంగులెనంగి పొంగిగా
నరివిరి కప్పుకొప్ప • యోని ప్రదానకొనుచుండ ని
త్తరదరియంగవచ్చి యలతామరి సాక్షుని జూచిముట్లనున్.

ఉ॥ రాజకులాబ్ధిసోమ యదురాజ కులాపన పుణ్యరామ రు
ద్రా జనుతాభిరామ, వినుతాసుర రాజవిరామ, రాజకాం
తాజన పూణకామ, వినతాసుత వాహన దివ్యధామ, నీ
తేజము యుద్ధమధ్యమున దేకువజూచి నుతింతు నెంతయున్.

క॥ ఓయశరణ శరణ మదీ , మాయతనంబతను శశభృదలిపి కనిపహం
బాయక గాయక మ్రోయక , కూయక కడురి త్తయగుటకుం దగువగునా.

చ॥ హరిభవ దుద్భుజార్ద్ర శ సరగ్గళ చిరగళ శస్త్రోశస్త్ర సం
భరితదగంతరాళ సమభంగుర సంగర జంగలాంగణో
చ్చరదరి రక్త సిక్తజయ సారససుందిరి సుందరీ సుఖా
కరకరచక్ర విక్రమము కంజదళాక్ష మతింపుతించెన్.

క॥ వెనువెంటనంటి నీరగు , వెనుకువకటగచుకెల్ల వెను పండువుగా
గనిపనితల కెరిగించెద , ననచనవిలుచి నిలానుడెల్ల న సగుచున్.

క॥ వామోరుత రామేడిత , సామోక్తుల కలరిచు శిష్యాచైమా సం
గ్రామాకాంక్షియగు తన , భోమామణిజూచి యదు సృపాలకుడనియెన్.

మ॥ చెలియా నీననవచ్చు ముచ్చటలు నా చిత్తంబులో హతనా
జలజాతాయత నేతిలెక్కడ మహాస్రంగామ సంగస్థలీ
లనంబెక్కడ రత్న భాజ్జీలయ స్రాకాంతాంతి కాందోభిణో
త్కలికాలోల విలాసముల్ దివుల కెకకంజాక్షి నేటికె.

॥ అదియునుంగాక

నీ॥ కేళికాయన హంసతూటా శివమములే
గావుతొంగ సంగతులు గాని
తతమహోత్సవ కంక్యతక శైలంబులు
గావు నుదేభ సంఘములుగాని
లోచనానంది సంసూచపల్లంకులు
గావుతురంగి మణిముగాని
ప్రకటాత్సహోపితి శుకసంచయంబులు
గావుపదాతి కౌఘములుగాని

గీ॥ ఘనతిరామోద శృంగార ననముగాదు
భూమజలభీమ సంగ్రామ భూమిగాని
కఠినవిద్వష నిభిముఖ గమనలీల
కేలరానేల యీవేళ లోలనయన.

సీ॥ అబ్జరీరంవహంసారవంబులుగావు

నవరథ చక్రస్వనములుగాని

కలపల్లవాద కోకిల ఘోషములుగావు

రమణీయ కలఘర్జితములుగాని

సారఫలాహర కీరధ్వనులుగావు

దర్శవత్ప్రేంభవ ధ్వనులుగాని

మధుమదోద్భాంత బంధర రనంబులుగావు

పటువీర భటకృతార్భటులుగాని

గీ॥ విషమ శరవిషమ సమరవిధులుగావు

విషమశరవిషమ సమరవిధులుగాని

కొమ్మనీవేడ యిటువంటి కోర్కెలేడ

చెలగినేబోదు నీవురా వలదు వలదు

మ॥ అనిసన్ ముద్దులగుమ్మ • నెమ్మొగమునన్ హాసంబు రెట్టింపసి

నసన్ జూచెదవా దవానల సమానాస్త్రంబులన్ దివ్యశం

ఖనినాదాంబక జాతిశ్రమ్మర మరల్పవేయ రాజులుదే

సనిసన్ నెమ్మది సంతసింపుచును తాత్ప్రయోగము లైరిద్దరున్.

వ॥ అప్పుడు.

క॥ జవవత్ప్రతాపగుసంభవభయధావదహిస్సపతి పక్షింద్రుడుయూ

దవ దంపతుల వహింపుచు రవిశశిమండలము లదర రచుమున నెగసెన్.

క॥ గిరివరిదసలానిలశర • మురదానవ పాశేబల సముజ్వలకాంత్యా

కరమగు ప్రాణ్ణోతపమను పురముగనుంగొనుచుకౌరి పుడమిచలింపన్.

సీ॥ దుర్గమానర్గభోతుంగాద్రి దుర్గములే

గదను తుత్తుమురులై చదరజేసి

అపారహర్షిహరణ ప్రహరణా వర్గములే

నిజశస్త్రములచేత నీరుచేసి

గంధగోగంధనా బంధనాపొద్దర్గ

గణముచక్రకోద్ధతిఁ గాసిచేసి

నిరపాయ సురగేయ మారిచ శములసిజ
ప్రదరంబుచే నేల పాలుజేసి

గీ॥ కడిమితత్పురమునఁ గల్గుకలితసాధ
వరణలో రణగృహ మిఖస్ఫురితశస్త్ర
వస్తువులగూర్గణా హతిధ్వస్తరూప
ములుగ నొనరించే హరిసువకులు బొగడఁ.

గీ॥ వశయనమయ పమారంభ భయద జలద
జనిత నిర్భోషమగు పాంచ జన్యమూరి
నమ్మహాధ్వని విరుచు పంచాననోగ్ర
సరకనుర్వైరి తెలువొంగి యుగవడించి.

నీ॥ జడములలోనుండి వెడలిపొరింగిని
విలయకాలాభీణ వీక్షిణలోశ్ర
నేత్రాభుడగుచు రాణించికరాళించి
పంచాననంబుల సంచభూష
మిఖచరాచరలోక ములనాక్రమించి మ్రొం
గందలించి చెలించు చందములర
కీలికీలాభీల శూలముల వడిదిప్పి
చులుగురాయననైచి భూనభోంత

గీ॥ రముల దరనాన్ని హరిహరి రణము లోన
నిలునిలుము పోకుపోకను నినది మెసఁగ
సాంవరాయక భూభాగకంపితాత్మ
వర్తన మెఱుంగకనువాడు వైననదియు

క॥ బడిబడి నుంటలుమండుచు , వడివడి చరుడెంచుదాని వారిజనేత్రుల
డెడనొడసి పుడమివడకక , గడిమిమెరసి ముత్తునియును గావించివెనక

మ॥ మురరాత్రించరుమిరి శౌరియలుకి మూడమ్ములక మర్మముల్
మరుగుల్చివ్వున నొవ్వనేయగని యగ్గుత్తుండు చిత్తంబులో
వెరపొక్కింతయులేక భీకరగడ్డ వేవేగసంధించి జ
ర్మూరితాంగంబు వెలుంగ నిట్టులనియెక రాజీపప్రతాప్నుతో.

క॥ గదలంబు దియించును శర నదృఢంబగు నిదిగదా గదాధరనీచ
కృదనంబును, కదనంబున విదళింతుఁ డ్రుంతునంచు వెసనేయుటయుఁ.

మ॥ అదిమిన్నందికడిది మింగునులతో నంతంత కుండా సిరా
యదురాజన్యఁ డన్య పూర్వకృత బౌహసాహస ప్రాభవా
స్వస్యై సత్వస్యై సదావిదితయై భాసిల్లు నాత్మోల్లస
ద్దదచేతఁ శకలంబులై పడిగి వీకఁజేసినఁ గ్రకుఁడన్.

క॥ బెడిదనుగు పిడికిట వడిలి , గుడరక్కలు చక్కడచుట కుండగు జేత
మోడయడవుడు చుట్టులుగొన , జడచుచడిగ్గనెచు శాలు చక్కగకునిమెఁ.

గీ॥ వెలయు శతధారిధారిచే హాసశిశు
కూటకోటులుగల మహాకపరహంస
నలరు సంగతి జీవయంత్రులు కలెన
సప్రదసంగతి జీవమండయ్యెవాఁడు.

గీ॥ అంతనంత రిత్తుడగునాత్తుడగుఁడుఁడు
ప్రబలుల గుశనిన విభావసులురు
పటుధనుండుచుటి సభస్వంతుడననేర్ప
రనికే వెడలినరకు తనయులవును.

ఉ॥ ఆ దనజాధినాథుల మితాయుధులై సరకానిరోగ రా
ట్టొదితమిత్ర రాక్షస వచోరచనఁ రిధసింధుగాశ్వప
ద్దాది చతుర్బల ప్రబలదానానానా స్త్రీపాణ జాలమూర్
యాదవ రాజశేఖరు దయాపరు చూపగుకేపు జూపుచుఁ.

క॥ శరధారాతుల్యంబా , శరధారానిహితాన సుపాతంబై
శరజాలము కరచాలము , ఖర విరుచి ప్రహరణములు గరిగరిమెరయఁ.

క॥ అరివరులుద్ధతులై మురి , హుచ్చు ప్రబలపుటొగవులంబకములు భే
చర తస్పరకఁ వెరగు , దిరి యత్తరి జగపతులు దిక్పతులంతఁ.

గీ॥ వారి శరముల దుసిమి కంసారివారి

శీర...లు రములు కరములు చరణములును
నురుమునురుముగఁజేసి పలువరవధించె.

మ॥ హతశేషుల్ గతరోషులదృశి రణహంకారదూగుల్ నును
ష్కృతుతో భూసుతుతోడ దెచ్చిన కృతాకీర్త్యాత్ముడై లేచియు
ద్ధతుడై దుర్మదుడై యదిర్చుగని సత్తాజిత్తుకాగత్తు మ
చ్యుతుతోడ బతితోడ నిట్టులనియె యుద్ధోత్సుక ప్రేమచే.

చ॥ నిరుపయతేజ; రాజకులనీరధిరాజ; విరాజవాహ; సం
గర ధరణీ తలంబున నఖండ పరాక్రమశాలి పేవు ని
కరయుగ నక్రచ్చక్రమాణి ఖండిత కుండల నుండితో శ్రమాం
గరణ చణప్రకాశ సరక ప్రతిరోధిఖంబు నొందెన్.

ఉ॥ కావున దేవ నీవివును కార్ముకమియ్యము నీ వహుధిని
చేయులావుజూపి నిరసించె చించెదధర్మవర్జముల్
నావిని నావినీతజని నవ్వును నవ్వనజాక్షి జూచి యల
భావధనుఃకళా కలితమానసుడై బలికె బ్రయంబునన్.

క॥ వనితానీకేటికి వల , వని తాళుమటన్న వినవలెనను చూతా
మని తామరపాక్షుడు నం , జనితానందమున సతిజాపంసానగన్.

ప॥ ఇవ్విధంబున చావము నొనంగిన

నీ॥ కనకముఃక్తాఫల గ్రధిత త్రిదశలచే
నలరు పై నా పటాంచలము నొకటి
కటిదిందుఁజుట్టి పటుత దన్యాంచలం
బంచిత నామదోరగ తరంబు
జెందించినది దక్షిణ పార్శ్వమేఖలా
కటిమధ్య నీమసంగతిగఁజేర్చి
హరిఁజూచి పరుఁజూచి సనశృంగారవీ
రరసంబులూన నాంబురుహమొంద

గీ॥ కురులుమెగుగులు బారంగ కూడనువ్వి
నెమ్మళపు క్రొమ్ముడియొనర్చి సెళిచరాను
చరుల నిస్సారవృత్తి సంచరులజేసె
స్థానపంచక చూర్ణమల్ సంభ్రమింప.

నీ॥ వరశిలీముఖముల పరపునీనుంటిని
వరశిలీముఖముల బరహ జొచ్చె
శంబరాంబకములకా శాసించు తరిళాక్షి
శంబరాంబకములు చక్కగూర్చి
చక్రసంఘముల హాస్యముజేయు నున్మని
చక్రసంగతుల విన్నదిశనొంచె
తగుప్రవాళంబుల సగిన పల్లవపాళి
తగుప్రవాళంబు లీత్తు దుణిబూనె

గీ॥ నీలగోకర్ణ సన్నభ శాలిరోమ
రాజగోకర్ణము ధరించె రమ్యవృత్తి
ననుచు నెమ్మది హవ్వించి వనజనయార
డనితలంబున సత్రభానును గుఱించె.

ప॥ అట్టిసమయంబున.

మ॥ ప్రతివీరాస్త్రములు సృశస్త్రములు నానృతీదృతత్రోధమా
కతవేగద్విగుణాంకృతంబులు గూరూధాసుర శేణినీ
కతనత్వస్థితి నొందజేయగని యోల్కాణిచే వేగమీ
గతిగా జోలునటంచు ద్రాంతిని తొలంగంబోది రత్నగ్రత.

ప॥ మఱియ .

ఉ॥ సారసనేత్ర శార్దులము చక్కసమర్చి సృశస్త్ర సైన్యకా
ధారకవామహస్త యయితామర సాక్షనిరీక్షణగత
స్ఫారబంబు పెంపున విశాచరపాటన పాటవోగటం
కారకరాపనవ్య కరకాండజయై గనుపట్టి నిట్టుగ.

చ॥ కరులనడంచి న్యందన నికాయము లక విదళించిపైంధవ
స్ఫురణగలంచి యుద్ధటనమూహము లక విదళించి ఛత్రచా

మరము లృదించి చక్రముఖ మార్గముల్ పరగించిమిక్కిలి
శీరియి ర్థామించి రిపునేనల నుండు హరించెచ్చరగ.

ఉ॥ పేరుగలట్టి వైరులను భీరులుగాని వజీరులంభుజా
సారులునైన శూరులను సత్వీరతం దెగటార్చి పేర్చిపె
న్బోరున బోరుబోరునను బోరునొయ్యన దేరిచూచిదే
వారివిదారి శౌరినగి యచ్చరువొందుచు మెచ్చియుట్లను

నీ॥ కలరవారివచులఁ బలుకని నెచ్చలి
సింహనాదము లెట్లు నేయనేర్చె
జెలగు రాచిల్లును చేపహింపని కొమ్మ
బలువైన పిల్లెట్లు బట్టనేర్చె
గలహంసలకు బిసంబుల నొసంగని లేసు
సాయకనికర మే చక్కిగూర్చె
మెత్తని పెద్దప సత్తమిల్లని బాల
యుద్ధభూముల నెట్లు లొడ్డికయ్యె

గీ॥ బలులఁ గని సిగ్గుకొందు నీపరమ సాధ్వీ
పరులఁగనియని నేయనే పగిది నేర్చె
సనుచు గుణధామ సత్యభామాభినామ
నామమంకించి పొగడె నుత్తామ నుత్తులను॥

గీ॥ ఇటులునుతిజేసి సతిజూర హితవునగు
తనరుచిరపరిరంభణ మునుపుజేర్చి
కరిముల మెరుంగులను జగ బిరుదుగలిగి
వెలుగు విల్లందుకొని హరిచలము కడిమి.

క॥ వాతాశన విషలిప్తని • శాతవినాతర శరముల సరగుననేయ
భూతనయుఁడగ్రహమను ప్ర • భూతనయుని మీఁద ప్రసరపుంజమునేసె.

వ॥ సుతీయు

క॥ సర సురుగు బరిసమునఁ • గరితర గా మాధులపును కంజర భాత్తు
బొం బొంగిప్పును సోకలు • గరిగరి నొరియంగ మెరుగు కైచువులేయ.

క॥ బరువడి జనుడెంచిన యా • ఖరకగులు తమోవికార కరులగ బ్రాంచ
ద్ధరిల నదంబక మయమున • సురపద సంప్రాప్తివనరి శి ధిలుచుండెన్.

వ. మఱియు నరికుండు ఘోకొల్పిన ననేక సైనిక ప్రకరంబు లురువడి కరితురగ
రథపదాతిచయంబుల శభయంబులొనంగి పరిఘగదా ప్రాసోమరపట్టన క
రవాలభిండివాల ముద్గరి కుంతల ముసల శూల పరిశు చక్ర ఘరికా లవిత్తాది
సాధనంబులు బరిగించి. జంఘాడు మేరుల సామిపై నేతెంచుమించు సంచన
మించిన, గిని, పంచశః జనకుడొక్కించుక బామముడి నిగుడించి కంచు
గీసిన తెరుగున నారీ మొరయించి పగర కాండ ప్రకాండంబులనేసి యొ
క్క దివ్యాస్త్రంబు ప్రయోగింప నది యపరిమిత ఘంటికాననాద కోటి
శతకోటి పతన చాతుర్యంబున నడిరి బహు విధా యుధంబులఁ బుట్టించి
ఖడ్గంబుల వ్రేసి కుంతలంబులఁ బొడచి, కఠారంబులఁ నడచి వంకులగ్రుమ్మి
శూలంబులఁ జమ్మి, ముసలంబుల మొత్తి, పరిఘంబుల హస్త ప్రాసంబుల
సింది. భిండివాలంబుల నెశిమించి, ముద్గరంబులమోది, చక్రంబుల గాధించి
అవక్ర పరాక్రమంబున మించిన తత్తైస్యంబులు భయంబు నొంది కొంత
వెరచియు కొంత పరచియు కొంత చచ్చియు కొంత విచ్చియు కొంత నొచ్చి
యు కలగుడు నడి మిన్న విరిగిన చందంబున ప్రళయ పర్జన్య గర్జగర్జార
వంబు జేయుచు చూపెను వెరుగునడి దిగు మురవైరి దివ్య శరంబు కసి
మెసంగినవేరి భూసుతుండు హరిప్రసన్నకాస్త్రంబులు వేసిన.

క॥ పలుచనతడే యువాసి • పలుచనెడ తుమకలుగ విధింపుచు గేలగ
మెలగు సహసారంబు • పలుచనలహించేశోరి దొప్పలమొప్ప.

గీ॥ తగనధర్మనైయుగు నరికుండుధర్మ
వర్తియుగుచు ధర్మమూర్తి దాల్చు
సంబుజాతు సంబకాలోకమునధర్మ
నడనమందె గగన చగులుపొగడ.

క॥ ఆరాత్రించరవీరుడాహవ హతుండైనదా ధారుశ్శృంగ
కారాకాగు విదారితా హరిపై గంభిరభేరీమృదం
గారావంబులు సందడింపఁ ద్రిదశులీలింగామోద్యత్తుచూ
సారంబుల గురియించిరచ్చి దెసలగ సంత్యక్త విభ్రాంతులై.

౬॥ అట్టిచుడ.

సీ॥ ఏటిహోటులమేలి మెరిమిని నినుగును

వినుగక నెడదాల్చు వేడ్కకాని
వలమురి వెలిదార బలుకత్తి విల గుచే
శిరిమచ్చ లచ్చునీ జెలగువాని
కలుగులోపలఁ బుట్టి మెలగుపాపలదిండి
బ బానువాహ్యలి బరపువాని
యూగువేరిటివాని నుదరించి సువ్యక్త
దువుగొన్న బలిత్తునై దోడుకాని

గీ॥ కలువ మగనితమ్మి చెలికానిచూపులు
గానొసర్చి వెల్గు కజ్జివాని
జూచినేలచాన సొక్కుచునిట్లని
పొగడదొడఁగవేల్పుపొడసపుడు

సీ॥ ఉతుకు వేరిటవాని నుక్కడంచినవేల్పు
దొరనేలుకొన్నట్టి దుండగీడ
మబ్బు వేరిటివాని కబ్బంపు పాటల
సొక్కుచున్నట్టియో చక్క నయ్య
మనుబల్కు తలలచేత నుగనందిగునడుం
గుందామరలుగల నుందకాడ
పొలనుదిండులపిండు వొలియించి తెఱగుటి
వారిలి నేలు నొయ్యారికాడ

గీ॥ తళుకు భుకని మెరయునుండి నపుచేల
మెన్నికగగట్టుకొన్నట్టి వన్నె కాడ
యెలమికలచోట్ల వెన్నంటి నేలువాడ
మొక్కెదను నన్ను దయజూడు ముద్దులయ్య.

సీ॥ ధాటిభాంధ్యాన చవేట పరిలురద్వి
మదసాగ్రనన పదశంకశంఖ
ద్విరదరాడ్డరిద మాకర గళవిగళద
నైజ్యోజ్వలస్మరు దాప్తచక్ర
కలకుభృచ్చి శిరికృత్కుటిల భృత్రదంమో
చనవిసోదాప ఘనశరాన

ఘటఘటాయిత కాండ కాండ కుట్టాకాభ
వైభవాస్పదశయవాహితగిరి

గీ॥ బహుళజన్మాభి భృతజటా పటలజటిల
దుర్వ్యసన నిశనన వినిస్తులితఖడ్గ
ప్రవిచులానంత తేజోవిరాజమాన
నిరుపమమాన మణిపక్ష నీరజాక్ష.

సీ॥ శాంతాయ, రక్షక స్వాంతాయ, లక్ష్మీని
శాంతాయ, భృంగాభకుంతలాయ
హృద్యాయ, వేదాంతి వేద్యాయ, బృందార
కాధ్యేయ, యూధనా థావనాయ
ధుర్యాయ, సమ్మదా దార్శ్యాయ? యదువంశ
వర్యాయ, దుష్టని వారణాయ
సదయాయ, సంతతా భృదయాయ సమ్రథా
స్వదయాయ, లోక విశారదాయ

గీ॥ పోషితార్యాయ గైరికభూరుహాయ
శేషశయనాయ, కౌస్తుభ భూషణాయ
జన్మవేదిన్మవే స్రభిన్మవే ప్ర
కల వదరిసంహరాయ తుభ్యంసమోస్తు.

క॥ జలచరక మతకిరిన్మహరి • లలితవటుపరశుధృదశరధసుతహాతీజా
ద్ధలసద్ధయమూర్తి వికచ • జలజాక్షానిన్ను మదిని నన్ను తిచేతుకా.

మణిగణనికరవృత్తము॥ సరవకులభయము॥ స వెలిగిరిభవ
చృరణపరసీరుహా । సరదుకుమకరం
దరంసవిసర నిర । తనిచర దలిత
త్వరిమనమ స నిను । బ్రణుతి నెరచెనకా.

వ॥ అని స్తోత్రబుచ్చేయు సమయంబున గంధర్వ కింపురుష సిద్ధసాధ్యాదు లేతెం
చి కృష్ణ దేవుంజూచి యిట్లనిరి.

క॥ మీనస్వరూపరూపని • దానానానాపిధావధాన విధానా
దీనాదర హీనాసుర • నేనాహు మమ స్త్రీబోవు శ్రీయుతగ్రాతా

పంచమోల్లాసము

క॥ విలసత్కూర్గా కృతివై • జలనిధిలోధరముబూన జాలితి వినుదా
శలశభరా కలితకరా చలితధరా • మమ్ము బోవు సారసనేత్రా.

క॥ ఆహవరాత్రిచరవరవ • రాహవరా కృతివహించి రంజిల్లిమహా
సాహస ఖగవాహనదల • బాహమము నయనుబాహ పంకజనేత్రా.

క॥ సరహరి వైభవచరి • స్వరసరవరు లభినుతింప ఎండన దేహా
ధరణావరకరుణాశరహరణామము బ్రోవునుమ్మ యంబుజనయనా.

క॥ వామసతాకృతి గైకొని • వానునుడన వెలసిరావు పహినుముబ్రోవ
శ్రీమహితా, కానుపితా, • ప్రేమయుతాదితత కటాక్షపుష్పకీర్తివరా.

క॥ పండితకన్యపభూసురి • మండలనుతిమోదరపుర నిగమ్మతజెందక.
భండనరిపుఖండన నుడి మండనపరశుకాశ మమ్ముబ్రోవగిదే.

క॥ సురలువినుతింప ధరణి • సురులు ప్రమోదింబు ముందు జూపగదోహ
చరభీషణ ఖరదూషణ • సరశోషణ మమ్ము బ్రోవు భాస్వత్కులజా

క॥ ఏరితిన్ బ్రోచెనవో • నీరధరా దేహకాంతి నీ హార శర
ద్వారి ధరాసారదంక్షీరవరాత్రేయ ధాను చిరతర మూర్తి.

క॥ మదవద్రి పుర పురంగధీ • విదితవ్రతములను జెరచి వెలసితివాస
త్పద పోషణ మృదుభాషణ పవభూషణ వేదవేద్య • నాలించగదే.

క॥ తురగను వగుచును కలీసం • హరణ మొనర్చుటది యెంతయై తగు లేజ
స్ఫురణ గురుకరుణా • స్థిర కరుణా మమ్ములన్ బ్రోవు కంజరభాషా.

ప॥ దేవా సకలలోకంబులు బడలుపడి ముడ సురలను నూత్రత్ర జెదికుంది
యుండనే తాపత్పర్యంతంబు మీరుకరుణించి యేమి హేతువని మాత
నాతంబుల చేతో విధుల దోపుచుండె నస్మకతా దక్షత్వంబునకన్య దేవ
తా పేక్షలేమిందేసి త్వమే వశరణం మమేతియను నీతివచన రచనలదవిలి
తంత్రతంత్ర మంత్రతంత్ర యంత్రతంత్ర భావంబు భావంబున బొదలసి
దనంబుల చెక్కుడు రక్కసుల వెక్కనపుకోలల స్రుక్కి నీవేదిక్కని యేతత్వ

ర్యంతంబు భీతదిత్తులమై యుంటిమి చిత్తగింపుము: స్వామీ సఖుల హేయప్ర
త్య సీక కలాణైకతాన నిత్యయవ్వన నిరవద్యాజ్వల్య సౌందర్య సౌకుమా
ర్య సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవార్జవ కారుణ్య మాధుర్య గాంభీర్య చాతుర్య
ధైర్య ధైర్యా దార్య శౌర్యలావణ్య వీర్య సత్వకామ సత్య సంకల్ప కృతిత్య
కృతజ్ఞతాద్య సంఖ్యేయ కల్యాణ గుణగణ మహార్ణవ దివ్య మణిమయ కిరీట
మకరకుండల గ్రీవేయ హంకే యూర కటక శ్రీవత్స కాస్తుభముక్తా దామ
పీతాంబర కాంచీగుణసూపు రాద్య పరిమిత కల్యాణదివ్య భూషణ న్యాసు
రూపాంత్య శక్తి శంఖచక్రగదా శౌర్యసంద కాద్యసంఖ్యేయా యుగప్రకా
శమాన సమస్త వస్తు విలక్షణానుత జ్ఞానా నందైక రూపస్వాభి మతానురూ
పైక రూపాచింత్య జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్యశక్తి తేజోవిరాజమాన స్వభావా
నున్మత్తస్వరూప స్థితిప్రవృత్తి భేదాశేష శేష శేష తైకస్వరూప నిత్యనిరవ
వద్య నిరంతరయ కల్యాణ గుణాన్విత గరుడ విష్యక్తే నాది నిత్యానపాయ
నానా విధానం తపరిజనపరి చారిక పరి వసిత పాదపద్మ ససక సనంద నాదిప
రమయోగి వాఙ్మన సాపరిచ్ఛేద్యస్వరూప స్వాభినుత విభానంతి భోగ్య భోగ
స్థాన విలసమాన పంచోప నిమన్మయా ప్రాశస్త్యత దివ్య సుంగళ విగ్రహ జయ
జయ హాహాభోయనివి నుతించిన శౌరిక నిరుపమాన కృపార సార్ద్రదృష్టిం
జూచి నిజ నివాసింబుల కుంజనుండనిని యోగించి భూదేవింజూచి॥

ఉ॥ దంటమ గంటిమి కబలువిధంబుల బమ్మకు దిమ్మెనర్పిము
క్కంటికి కంటిసూపితెర గంటుల కొంటమి నేయు నీజగ
త్కంటకు మింటికి ననిపిగానుతి వీనితసూ జనివృజ్ఞ
చంటవలంతి ముట్లగుట పాడిగదా తలపోసి చూచినా.

క॥ అనివిననియ మొనకబల్కిన , వనితారత్నమున కపుడువరుణునిచ్చత్రం
మును కుండలములు నొకమణి , గొయ్యనున గైకొనియెశేరి కుతకంబలరక.

వ॥ సరకానుర కారాగృహ విహరణ విరాజమాన రాజమాన వతులం జూడ
దలంచి.

క॥ కనికరమున డాసినన , వ్వనజాతులు వనజనయను వారిధిరాంగుర
వనమాలిని పోషితన , జ్ఞనపాలుని నుగుణసకర శాలిగ శీలివ.

క॥ కనికనులవింటిదంటిని , తమపులతనివనుచుతల్లి తల్లికిసరిమై
దనరువనిరుహాతులుహరి , మనమునః బెరుగొనగఁజేసి మదనార్తిదగక.

నీ॥ నాతిరో యీతఁడే ప్రీతితో గలలోన
 జనుడెంచి మిక్కిలి చనువుడించి
 కురులచెక్కిడలించి శ్రీమృడి గీలించి
 సరములురంబునఁ జక్కజేసిఁ
 బిగియుకొగిటఁజేర్చి బింబాధరంబాని
 గుబ్బచన్నలమీద గోరులూసి
 విరిసెజ్జపెనుంచి వెననీవివడలంచి
 నాగబంధంబుతో నన్ను గూడి

తే॥ కలికి మెలకువఁ జూచిన కానరాకఁ
 సిపుడు ప్రత్యక్షమైయున్న డీమహాత్ము
 డుచు నన్యోన్యభాషల నలరుచున్న
 వారిఁ గనుగొని శౌరికృపారసము న.

ఉ॥ హాసవిభాసమానము ఖండవరముందుకుమారుడుద్వారకా
 వాసనివాసులై వెలను వైపొనరించుచు నంతవాసవా
 వాసనభాసదాసరిణ వర్ణన నిర్ణయమోసియైసుమే
 హ్వాసవిలాస వైఖరుల సచ్చట నిచ్చజరించువేడ్కచే.

॥ ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణదేవుండు సత్యభాను కుంభ పుట్టించువలించి పరిభ్రామించు
 డల కమలకర్ణికాకూర విహారింబగు హాటక మాధరంబు డగ్గిను-దాకనీ సుం
 దర కనకారివిందామందానంద విరాజమాన రాజహంసంబులకు బింబులరొ
 సంగు కిసలయపాణుల ముసిమసినిగిపు లనెఁజనీ గిహారల మానంబు
 బులు తిడుదరివి వరోచ్చగ్రహవిసరల సితామృత సరోవర విహారనైక కోక
 దంపతుఁ కింపు బుట్టింపు కింపురమ చంపక గంధులనాతెఱులతో సముచ్చ
 తోగరు జిగిదగి నిగనిగను పగడంచు గుంపులు తిదాలవాల మూలత బాలకీలి
 త చలచ్చంచరీ కంబులకు నెన్ని గల వన్నె తెన్ను కిన్నరుల యన్నుల మో
 ములను పున్నును చందురుల పొందులు జెందు నిను కాంత ప్రాంతంబులు
 తదంత రాంత రాయాత నూతన నీతనిరాసు సరసుర రివిషయః పూరిత సా
 రసి ముజ్జ నోన్మజ్జన విలాస జలపత్యులకు మురిపములుగనుచుగనుక సాసిజా
 ననలకు విందులకు హరి చందనంబులు తద్వీతలనగాగిత రిప గజ తురిగ
 ఖర పుటఘట్టన సముత్పన్న సువర్ణ చూర్ణంబు పంకింబులు నేయు సదా

దాన దానోద కంబులు తత్తా కాగోపుర సాధ ప్రసాద హర్మ్య పరిభా
ద్యలం క్రియల దసక వసరు హాక్షులు. కిల్ప వృక్ష కిల్పంబులగు కల్ప వృక్షం
బులు చింతామణి తిల్పంబులగు మణిగణంబులు కాన ధేను సదృశంబులు
గు ధేనువులు మందాకిని సమాన తండగు పాలు, నంద వన సంకాశెంబు ల
గు వనంబులు, సమృద్ధి సగోమి పికాశెంబులు సగోమింబులు మోయశ్రిభు
వ నైక సాంవత్సర్య వీతా దీక్షిం సమా నాక్షి పరి సాశేంబునై ప్రార్థిగంగ
నా చూడఁమణి యనంగు వింబు.

క॥ భగ్నాజుతులఁ నిశిశివ • నిర్దళబాహర్గం నిర్దక్షస్త దయాచిత్తము॥
నిర్దళసమన్విత స్థగ్ధ • నిర్దర్శిముశ్రీకృష్ణుడగును చమ్యస జే-౯॥

క॥ ఆరాణి వాక్షులకా • స్వాహాలింగి కను సాహస్రము కే
నీరాజు ముండుకా • రింభామలన ను సేవేముడనెయ్యె॥

క॥ స్వామి మూర్తిచిత్ర • మూర్తి ముగియదు నిలవి మున్నరమామూ
బాముల వేమల నుకపుదు • మూ మూర్తి ముగియదు ముగియదు॥

సీ॥ నెవ్వనిదోస్తాని మిలగల్గు నిరమల
నిండుక ప్రదంబంబు జేసె
నెవ్వని క్రిమించిన మండలము నిజ
చక్ర త్రిశూల శత్రుహంత
నెవ్వని కల జేజ మేడవంతుల
ఒడబాస ఖ్యాతి బుగ్గ జేసె
నెవ్వని నానర్థ మోసె పాముల
కన్యబువ్వల్లల కలర జేసె

గీ॥ నట్టి గుణబుగ్గి నూకన్ద నాభిలా
కల రా నీలనంద నిగిరిగిరి
యతిగంధర్వ పిద్యాని రాక్షసోచ
రివతాప ప్రదీపిత రాక్షసుండు.

చ॥ తిరుగనిచోటులందోగి తేకులైకను వానిముంటికం
దరుచని చెవులందోగి శత్రుశబాధకోర్కి యొర్పి

నరికముచే గృహింపునగు ధర్మముకింపక లేక హింసక
సురగరుడొక ప్రశంసకూడలేని సుతు శతముకాదు.

గీ॥ వేలువొక ప్రశంసచూలు పుష్పీబల్లి
వేలుపూర్వోక్త బాంసము సేరికాడె
ఘనసముదాయ లేక చూడబుడవొక
ఘనసముదాయ నిరంబు గల సజ్జను

గీ॥ వేడివేడి పుష్పాభిరూపిణి
వేడివేడుపుగొనలూ సేరికాడె
నాట కెడకొనలూ వేడివేడి
నాట కెడకొనలూ తలచుకొనలూ కాడె.

గీ॥ మొగులవెక్కి మనము మోసంబుడిగించి
కన్నతెచ్చువేల్పు కాంక్షజెంచి
నాకెత్తాల్పు సోడంబు సేరికాడె బాంసము
నల్లకానెమొక త్రువొకచి
కన్నతాడునలంబు లొనరించించి
సోక కయ్యము బుడ సోలజేరి
మొక్కంటి నెలికాక చిక్కలకొనలచి
మిక్కిలి కిరవేల్పు చక్కసాచి

గీ॥ పొగతగయ గనుగుటి మసెగవెలుంగ
జగముగలవారి గుండెయ్యో బగులుమండ
పగలు మగునలనెడబాంస మగునలొమ్మి
నగలు నెడబాంసజేసె నన్నుచుచ్చవై.

గీ॥ బోటు మానధనమునగు , బొలుచ్చునొక మెలంగు బహు దిగ్వినిత
శాత్రుత్వ ధాత్రుత్వ మోటిధున భూరి , జేకొటి నలంకక.

చ॥ అనియును గాక లోకముల పన్నటినిట్టు , నేయజాలుదు
ర్మముగు తత్త్వము హితులు , మంత్రులు నొక్క తటింగ దంగి
స్వైర పరిపర్త మూర్ఖులు పొమ్ము , బొంగునీక నాకెకా
పరి నొనరించు నానిక పరిపర్త యుమీ పొమ్మంది తిష్ఠితా కాన్తున॥

గీ॥ దేవ నీవు పరాత్పర • స్థితి నహించు
వాడవైదుప్త నిగ్రహవర్తి వయిన
కితన ముఖమొందితిమి • నిన్ను గన దలంచు
నన్నునింబను పొడ గను • మనిన యవును.

వ॥ తనను మతి కృష్ణుడంతః పురింబు ప్రవేశించి.

క॥ నతిజేసె విశద కోమల • మతికిన్ మతి సుస్మృత్యధమంత పతిత సం
మతికింకటి నవ యనన్ • ధిశికిన్ బహు సుత వతికి నదిశికిదితికిన్

ఉ॥ ఆరమణీల లామహరి సక్కునం • జక్కగఁజేర్చి శత్రుము
ద్వారి నిరాస నీకతనవాసియు • న్నెయు సమ్మదమ్మి చే
కూరె నటంచు నెమ్మదిని కోరకల్లికి • లెత్తబల్కినన్
కూరిమి మీరని చ్చెమణిపొండలము • నునుకాతె పత్రమున్

గీ॥ ఇచ్చినను మెచ్చిదీసె లిచ్చి • మచ్చ
కంటి వీడ్చొల్చి తనవాలుగంటి • కోర్కె
దీరినంకన వననీమ జేరించి • ద్రుం
డను మతింపంగ నప్పుడు నెచ్చుతుండు

క॥ కగువలిరాకల చిలుకల • మచ్చల జోకల నహంస పర భృన్వనితా
స్వరముల పోకల మకరం • నొసవు వాకలను వాన తటిగను పర్వన్

వ॥ గుఱియు పురందరుని యానతింబూని వనిన మారుణాంశుక కింశుక ప్రవాస
ప్రపలంబ కిరహవహనా సహప్రాంశుక సహా నహస సహకారస తాంతకాం
తుండగు వనంతుండుచండకిరణ కిరణ పరితాప సమా రోప వధాప భృని స
డదిన కృతికూప ప్రాద్రహ్మది నీచిలుల పముః పూరాప్లవక్రేహ వతివి నోం
ద శ్లాఘ్యంబగు నిదాఘంబు విరాజ ద్రాజహంసధావ సక్రి యాడంబర కడంబ
శాఖోప శాఖా సంజాత మంజరీ నీమంత సరిణి విహరణ కుంకుమ రేఖా ప్ర
మోద మాన మానస జలదేవతా హర్షంబు జగజ్జననిశ్రణకుండ లాఖండ
మండలా కార నిశాకిర దీప్తి కరశాణాయ మాన మానాతీత బాణ తృణ
సాధారణ జలధార భరంబగు శరత్ప్రస యంబు నకల దిశా నిశావతి ముఖసి

త పటుభవస్మారినీ మాననివారణ కారణ శినాభితాఖలల తాంతంబగు హే
 మతంబు కుండ. బృందా నంద కందళ ప్రసి త్రాసని వానదీసతా సతానన
 కమల నీభయంరంబగు శిశి రంబగు శిశి రంబును తక్షణంబు నబ్బాడ చూపి
 నకు నుమబాగుండు కీరంబులకుదోరంబులగు నీరంబులుకోవెలకీవలావల నె
 మావితావులు సారనగులకు సారసకాసారంబు లంజూపుచు సలగుచుండ కె
 లకుల కల కలనినదంబు లముదంబు లుపు వేచుపు వెల పూటోమల జోడు
 గూడి సుర తరుణ నికరంబు వెలయుటం జూచి శ్రీకృష్ణదేవుండు సత్యభామ
 కు దత్త ద్విచోదంబులు జూపుచు సంతానశకుచాటి పరిసరంబుల సిలిదిని
 జన ధూమనో రథసిద్ధి గాన పారిజాతంబగు పారిజాతంబు నామూలాగము
 బె కల్పి తనవాహనంబైన ఖగవతిపైచునిచిన తస్యగి పాంకాలుని కజపతి కృ
 సిచిన సతండు.

క॥ గంధర్వకిన్నరామర • గంధర్వమదేభ నటనికాయ సువర్ణా
 రంధర్వధుర్యహరిగో • గంధర్వసఖు నింధనములు గడిసి భుగిత॥

క॥ కదిసినను కోప మెనంగన్ • గదిసితకుల వీచోర్వగలనని గరుడుం
 డెదిరిపడివడినెమిర్పొని • సకమన మొంగించునంచు సరంభమునన్

నీ॥ కోధధూకటి భృత్యమేధ మానాన్యత
 నిజపక్షవిక్షేపనిస్సరత్ప్ర
 చండ జంఝూనిలాకాండ కల్పస్థాన
 గ్రహతార కాంచి తగణము దోచ
 స్వర్గతాన్వష్ట ప్రసం చయంబును వియ
 ద్దంగాతరంగ మగ్నతి మొసర్చి
 ఖరనఖర క్రూర కాండంబుల తనంగ
 ములు జర్జుకరి తమ్ములై బాదలజేసి

గీ॥ మహిరహి మకరి తాళ సమ్మిళితనాద
 వారితవ్యోమ తూర్కుడై వనజనేత్ర
 వాహనాయాధినొందిన వైసతేయు
 గతులచేగాందిశీకులై గగన చరులు.

ప॥ ఇవ్విధంబున పక్షింద్రునిచేత నోటమింజెంది పుషేంద్రుని వేయు విధంబున
 వినుతించి దేవతా సమూహంబు మరిలిన శ్రీకృష్ణదేవుండు జగజ్జాల ప్రకాశ

కర్త పాదతాత సమేత గుండపాపానాహుండుడు ద్వారకా పరంబున కేతెంచిన బలద్రువ నానికి ప్రతిభా రూపన వీరులు మెదెర్కొని సంభాషణ లేంగ నాదివిధానం లొనరించి నభా మందిరముబువన్ బాలచి వ్రం బలం కింపు నాని నియోగించిన చాపపుడిమి జన బులు విలనత్సర సంభార గంభీర రంభా స్థలంబుల వివణి వీధుల నలపి మంధుల కింపు గలకె వచ్చుల తోభీణంబులు గొనానన్న ముగ్ధులు భువ చలించి మృగము హాగను పృత స్థ మస్తు విశేష ముల గనుక పలికె నాశ్లేజ్యునామము కలిమి చెలికి నెల మగికిలికి ముత్తెంబు నామల గంగ నెలులు ప్రాచునానమేక మేలనలి కిక పుష్కలంబుల కొప్పులు ముప్పులు మగ్గుల నెల్లు నాగున తిమ్మ ముటికి నాలుగంటికి మేలైన మేలు కిట్లు గట్టు నాగున పలితాంగణ చాటుల ని భూ ముల నింపునామము నుండుకె నామము గంగు కొని కుండునెల చందాంబు ముండు ముండుగి నిండులను పొందు బున బొందు పడనొందిల చు నాగున పొదులును నెడున కిట్లు నువన్ద నామ పూర్తికెతె యుగంబుల లరంచు నాగున నాటియు విరిసిగా నుదాభి నామము కరనక లోత్సవంబు లొనగా నాగున కెన గండి కయ్యెడ.

సీ॥ అంగ ఘోషే భూతాంగదాన తథా
భృత్యతా వాణిధిభి బేద గోషా
ప్రకటనృపై పృథాక్రమ పసిజాననద్వి
పక్షస్వ పక్షధర్మ పబలియండ
ఆదిభి శత్రైతాగ్రాభద్రోశ
గణముద్యా నాభూమి గిరిసి వెలుగ
నేక కావోది తానే కావణా కల
కావలిను జంబులు గడంబు కొనగ
గీ॥ హరిహరయం కీర్తి భూలోక మునున రెంచె
అంగ నానాచారి అతా గుండు హింబు
అలిగె భూవన దాపతు నాభంబి
గరుడు దేగెను నాన వార గణిగె దెనివి

ప॥ అట్టి యెడ
క॥ కల్యాణ వనము దండత • కల్యాణ గోశ పశ్చిమ బంకయనా
కల్యాణభూవనవనములు • తుల్యుల గా చండవ్రులక దూషణ చేతక,

ఉ॥ పంకివజ్రాచి ర్భజాను పాద్మచక్రిట్టను పక్కినే ప్రియుం
డింపు జరించు పాచ్యులల మును తిన్నగ ప్రాసినాఁడు
ట్టపు పథంబునల్లి పకటస్థలమై వానిమెల్ల కాలమా
పెంపున గాదె పల్కులొ వేసిన వానికి నన్నె కృష్ణుడు.

క॥ కావున భావనసంభవ వాహిణిని విభవమందు నచటికి బోవక
గావలయు నలయుచున్నపు ఁ తేవేళ నొనర్చ నలయు నధిపత్రతా.

గీ॥ అలస వివి నెయ్యియు పుయ్యియై
తేమవాహిని నొనర్చ తేమగోళి
పాశ్చాత్య వెలయునమానవేళి పుష్ప
జన్మభోగ్యుని కాంక్షంబులా నెకింప.

నీ కింకరకాండల నొనర్చ మత్స్య
జగజులు గొనంగున హరినిజూ
నట్లమెయ్యె నెడపట్టు చాలగనెల్లు
వింజునును సాని పులిదేవు
పొదిట్టులొన నమ్మి ధూభజుల్ చాలి
మరుటరిత్ని భల్ నల్లకిగొన
విజయ మంగళ తూర్పు విశ్రాంతి నుండు
సంపదీ గాని సంపద మోయి

గీ॥ శుభ సమేత మనోః సాహసాని
భూత కిల ఛాతిపద్మా పూత విభు
స్తనసింహుని సకిల వైభవము
రాజ రాజేంద్రుని సక్త రాజ వెళకె.

శా॥ భూమి శిస్తుతి పాక పంకిని హు సంభోతము పద్మాహకా
ర్యా మోదంబు పెరుగ గొనంగను లస ద్యాసంబు నువ్వెమక
భీమండాహవ సామ సాంత్వ శగదాభి లాంఛ్నుడై నచ్చెను
తానిపాభవల తుణా పరా మోత్సాహ మనీషింబున

లక్షణాపరణయమునకు ధర్మరాజుడు లేతెంచుట

చ॥ నిజతను కాంతి నలైసల నిండగనిండు మనంబు తోడుతన్
భజిత ప రావనీసతి సుపర్వ వరాత్మజ యంచు మించి వం
ది జనులు సన్నుతింప వరదివ్వు శరాసన తూణ భాటుడై
విజయుడు వచ్చె నెచ్చరిక విచ్చ విడిచి గను పటు లటుగాన్

చ॥ సకల మహీ మహా పతులు సారె జోహారులు నేయగాయక
ప్ర కర వినోదసుల్ గనుచు భానుని భూసకు బుల్ల నిల్ల నే
వకు లిరువంకలక నడువ వానిజ నేత్ర వివాహ కాంక్షియై
సకులుడు వచ్చె సంభ్రమ మనంబున దుర్దమ సుప్రతాపుడై

చ॥ మిహిరస మాన లేజ సమిర్పటి తప్రదప్రభీత త్కు
మాడు వసంత కంతు నలకూ బరుతుల్య విలాసి సత్కళా సహి
తుడు సజ్జనా వసుడు సమ్మద శాలి జయ ప్రభావ దుస్సహ స
హ దేవుడ చ్యుతుని సంభ్ర మముంగన వచ్చె జెచ్చెరక

గీ॥ తత వివాహ వివాహ సందర్శ సంబు
జేయ ద్రావిడి మొదలగు చెలులు తమకు
దగిన వాహనముల నెక్కి తర్లిరపుడు
గగన చరులు తృహింపంగ గాతుకమున

వ॥ ఇటులనుహిత సుత పురోహితా మాత్య భృత్యానుజ నిజబంధు శాఖిలాష
భావణంబులు వినుచు ధన రాజ రాజధాని యనందగు రాజధానిని నిర్గమించి
నుంచి శత్రున ప్రకరంబుల గనుంగొనుచు సాదన మోదనా స్పదంబు లగు జ
న పదంబుల విశ్రమింపుచు జని చని

క॥ కర్తి తురగ రథ భటులున త్వరమునే తేర ధర్మ తన యుండంతః
పుర తరుణులు రాద్వారక కరు దెంచెను కతి పయ ప్రయాణము లలరక

క॥ వచ్చిన ధర్మజ ముఖులను గుచ్చి కవుంగిటను జేర్చి కూగిమితోడక
విచ్చుల విడివిడి గల హరి యచ్చు పడక విడియ జేసెనతి మోదమునక

వ॥ మఱియుః

